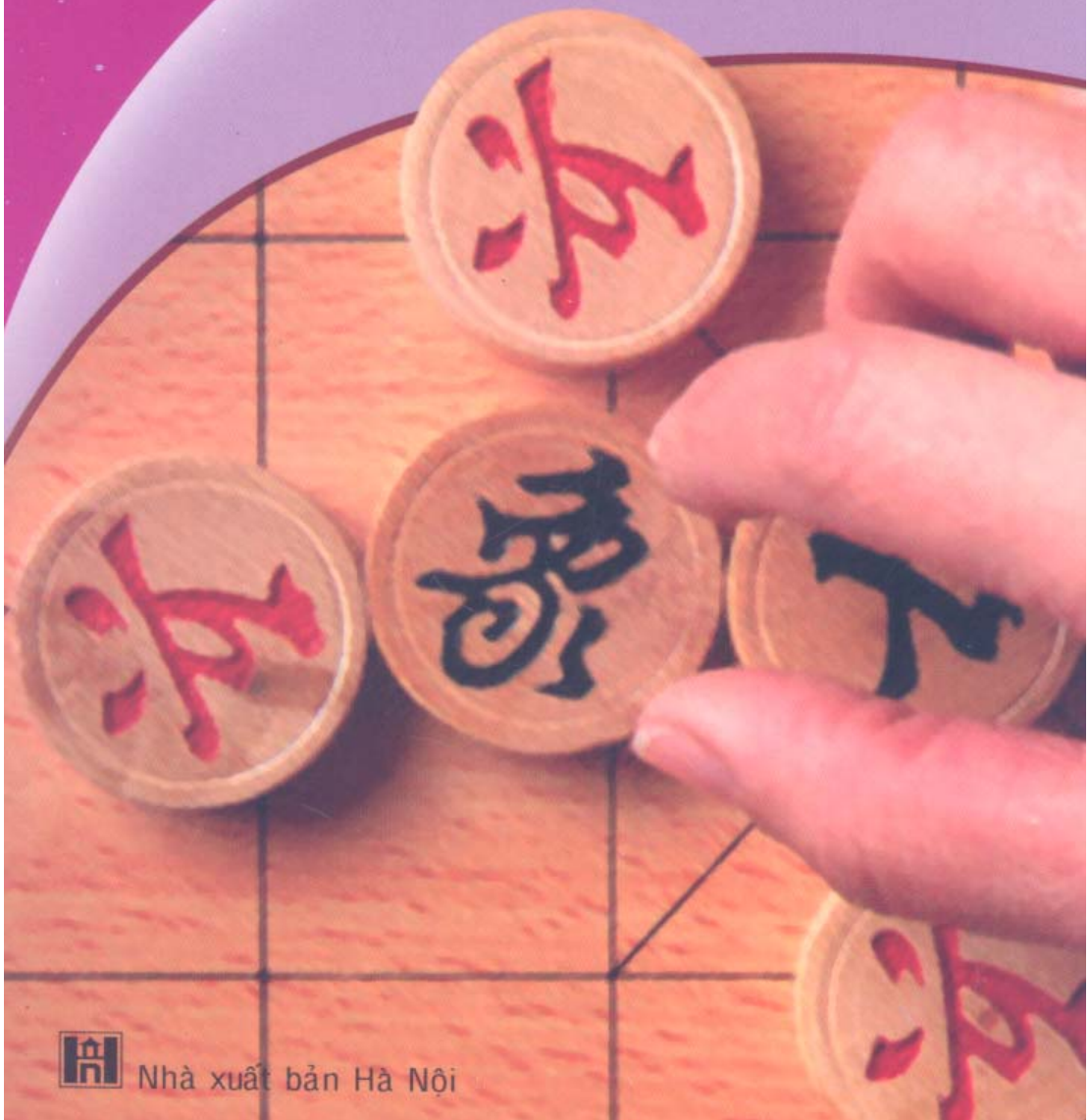

Hải Phong (biên soạn)

HỌC CHƠI CỜ TƯỚNG

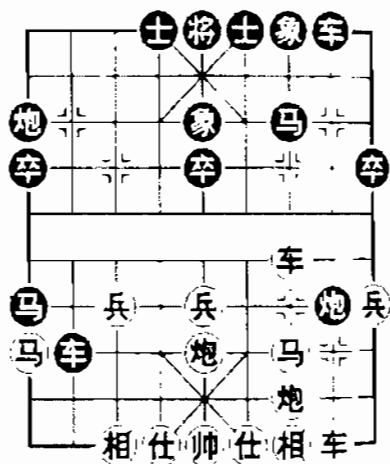

Nhà xuất bản Hà Nội

HỌC CHƠI CỜ TƯỚNG

HẢI PHONG

Học chơi
CỜ TƯỚNG

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI
HÀ NỘI PUBLISHING HOUSE

Cờ Tướng là một bộ phận của văn hóa Trung Hoa và nhân loại từ hàng nghìn năm nay và cũng là một thú vui giải trí, nơi gửi gắm tinh thần của dân gian nhiều thế hệ.

Khác với cờ Quốc tế (cờ Vua) và cờ Vây, cờ Tướng thể hiện rõ rệt tư duy phương Đông. Chính vì thế, dù không có tầm ảnh hưởng rộng như cờ Vua, song trò giải trí đầy trí tuệ và thâm thúy này cũng đã chứng minh được tầm ảnh hưởng mang tính châu lục của nó.

Ở Việt Nam, cờ Tướng đã được chơi cách đây ít nhất là 500 năm. Hiện nay, chưa có một nghiên cứu hay số liệu chính thức thống kê về số người chơi cờ Tướng ở Việt Nam, mặc dù cờ Tướng được chơi rất phổ biến trong dân gian và Nhà nước cũng đã tổ chức được nhiều giải cờ Tướng cấp quốc gia. Tuy nhiên, điều đó cũng đã cho thấy sức hấp dẫn kỳ lạ của môn thể thao trí tuệ này với đông đảo người dân Việt Nam.

Để giúp bạn đọc tìm hiểu về nguồn gốc lịch sử, luật cờ Tướng, cũng như chiến thuật và những kỹ thuật tiến công, phòng thủ cơ bản... chúng tôi xin trân trọng giới thiệu ấn phẩm **Học chơi cờ Tướng**.

Ngoài cung cấp những thông tin tìm hữu ích, thú vị về nguồn gốc cũng như những thủ thuật, kỹ xảo khi chơi cờ Tướng, cuốn sách còn tập hợp những thế cờ tiêu biểu, đặc sắc kèm theo hình ảnh minh họa giúp bạn đọc tiện theo dõi, thưởng thức và học tập.

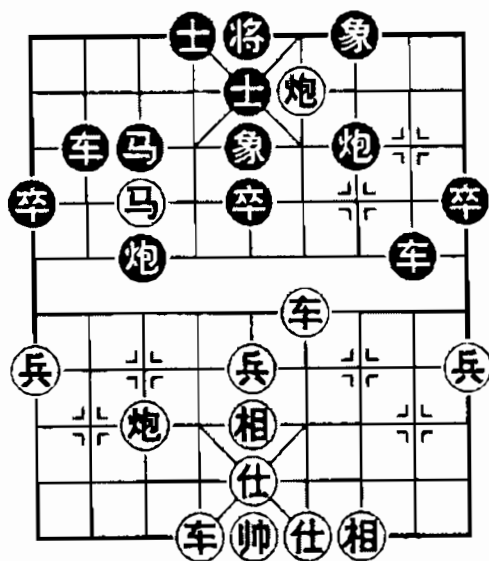
Hy vọng cuốn sách sẽ là món ăn tinh thần khiến bạn thêm say mê nghệ thuật cờ Tướng, một di sản tinh thần quý báu của văn hóa nhân loại.

Chúc các bạn thành công!

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

Chương một

TÌM HIỂU VỀ MÔN CỜ TƯỚNG

I. NGUỒN GỐC VÀ LỊCH SỬ PHÁT TRIỂN MÔN CỜ TƯỚNG

1. Nguồn gốc

Cho đến nay, vấn đề nguồn gốc cờ Tướng vẫn chưa được thống nhất, vẫn được tiếp tục tìm tòi khảo cứu. Theo các thư tịch lịch sử và các văn vật được phát hiện thì cờ Tướng xuất hiện từ thời Chiến Quốc (từ năm 403 đến 221 trước Công nguyên) mà tiền thân là “Lục bát kỳ”, một loại cờ rất thịnh hành ở thời kỳ đó. Nếu đúng như vậy thì cờ Tướng đã có trên 2000 năm lịch sử. Nhưng có thể khẳng định rằng, cờ Tướng lúc đó mới có mô hình sơ khai chứ chưa phải loại cờ Tướng mà chúng ta chơi ngày nay. Cờ Tướng được bắt nguồn từ Saturanga, một loại cờ cổ được phát minh ở Ấn Độ từ thế kỷ V đến thế kỷ VI (trước cờ Tướng khoảng 200 năm). Chính Saturanga được phát minh từ Ấn Độ, sau đó phát triển về phía Tây, trở thành cờ Vua và sang phía Đông trở thành cờ Tướng. Người Trung Quốc cũng đã thừa nhận điều này.

Cờ Tướng cổ đại không có quân Pháo. Các nhà nghiên cứu đều thống nhất là quân Pháo được bổ sung từ thời nhà Đường (sau năm 618), là quân cờ ra đời muộn nhất trong bàn cờ Tướng, bởi cho tới thời đó, con người mới tìm ra loại vũ khí này để sử dụng trong chiến tranh.

Tuy nhiên, người Trung Hoa đã cải tiến bàn cờ Saturanga như sau:

Họ không dùng ô, không dùng hai màu để phân biệt ô, mà họ chuyển sang dùng đường kẻ để đặt quân và đi quân. Chỉ với động tác này, họ đã tăng thêm số điểm đi quân từ 64 của Saturanga lên 81.

Đã là hai quốc gia đối kháng thì phải có biên giới rõ ràng, từ đó, họ đặt ra "hà", tức là sông. Khi "hà" xuất hiện trên bàn cờ, 18 điểm đặt quân nữa được tăng thêm. Như vậy, bàn cờ Tướng số điểm đi hiện nay đã là 90 điểm so với 64, đó là một sự mở rộng đáng kể. Tuy nhiên, diện tích chung của bàn cờ hầu như không tăng (chỉ tăng thêm 8 ô) so với số điểm tăng lên tới 1/3. Đã là quốc gia thì phải có cung cấm và không thể đi khắp bàn cờ như kiểu trò chơi Saturanga được. Thế là "Cửu cung" đã được tạo ra. Điều này thể hiện tư duy phương Đông hết sức rõ ràng.

Bàn cờ Saturanga có hình dáng quân cờ là những hình khối, nhưng cờ Tướng thì quân nào trông cũng giống quân nào, chỉ có mỗi tên là khác nhau, lại được viết bằng chữ Hán. Đây có thể là lý do khiến cờ Tướng không được phổ biến bằng cờ Vua với các quân mà chỉ cần liếc qua là có thể nhận ra đâu là Vua, đâu là Hoàng hậu,... Tuy nhiên, đối với người Trung Hoa thì việc thuộc mặt những quân cờ này là không có vấn đề gì khó

khăn. Có lẽ việc cải tiến này cũng một phần là do điều kiện kinh tế thời bấy giờ chưa sản xuất được bộ cờ có hình khối phức tạp như cờ Vua. Cờ Tướng không phải là một trò chơi sang trọng, muốn tạo ra một bàn cờ Tướng cực kỳ đơn giản, chỉ cần lấy que vạch xuống nền đất cũng xong, còn cờ Vua thì mất công hơn nhiều khi phải tạo ra các ô đen trắng xen kẽ nhau.

Gần đây, ngày càng có nhiều ý kiến đề nghị cải cách hình dáng các quân cờ Tướng và trên thực tế người ta đã đưa những phác thảo của những bộ quân mới bằng hình tượng thay cho chữ viết, nhất là khi cờ Tướng được chơi ở những nước không sử dụng tiếng Trung Quốc.

Với sự thay đổi bố cục bàn cờ, người Trung Hoa đã phải có những điều chỉnh để lấy lại sự cân bằng cho bàn cờ. Đó chính là những ngoại lệ mà người chơi phải tự nhớ.

2. Xuất xứ tên gọi

Bàn cờ Tướng thật sự là một trận địa sinh động, có tầng có lớp và thật hoàn hảo: đủ các binh chủng trên chiến trường, công có, thủ có, các quân được chia thành ba lớp xen kẽ hài hoà. Lại còn có cả sông, cung cấm. Hình tượng quốc gia hoàn chỉnh, có vua tôi, có 5 binh chủng, có quan ở nhà, quân ra trận... vừa có ý nghĩa, vừa mang sắc thái phương Đông rõ nét, vì vậy người Trung Hoa đặt

tên cho cờ này là "Tượng kỳ" với ý nghĩa "tượng" là hình tượng, tức là cờ có đầy đủ ý nghĩa được thể hiện bằng hàng loạt các hình tượng. Tuy nhiên, cũng có một số tài liệu lý giải rằng, vì Trung Hoa không có voi, khi tiếp nhận Saturanga thấy trong các quân có quân voi lạ nên người Trung Hoa bèn gọi là "Tượng kỳ" để ghi dấu một loại cờ lạ có con voi. Như thế có người suy ra "Tượng kỳ" có nghĩa là cờ voi.

Mà có khi chữ "tượng" là sự kết hợp một cách ngẫu nhiên cả hai ý nghĩa trên, vì chữ "tượng" chỉ có một cách viết mà thôi và nó có hình dáng con voi thật.

Ở Việt Nam thì từ xưa tới nay vẫn gọi là cờ Tướng chứ không ai gọi là cờ tượng cả. Tướng cầm đầu thì phải gọi là cờ Tướng. Đó cũng là nét hay của ngôn ngữ Việt, dễ gần gũi, dễ hiểu. Khi cờ Vua du nhập vào Trung Quốc, họ gọi nó bằng cái tên rất dài là "Quốc tế tượng kỳ" (cờ voi thế giới) và cho đến nay họ vẫn gọi như vậy, trong khi người Việt chỉ gọi một tên ngắn gọn lại là cờ Vua.

II. GIỚI THIỆU SƠ LƯỢC VỀ CÁC QUÂN TRÊN BÀN CỜ TƯỚNG

1. Tướng (hay Soái)

Với người Trung Hoa, vua là thiên tử (con trời), do vậy, nếu nhắc tới vua thì phải tôn kính, sùng

bái. Bất cứ một hành động, một câu nói nào đối với vua đều bị ghép vào tội "khi quân" và bị xử trảm. Có quân vua trên bàn cờ Saturanga là bình thường, nhưng sang tới Trung Hoa thì không thể được. Các quan lại trong triều đình không thể cam lòng nhìn đám dân đen cứ réo lên tên vua chiếu, rượt đuổi, khi đã hãm được thành thì lại cầm một quân, có khi chỉ là một quân tốt quèn, đập lên đầu vua đánh chát, rồi hét lên "giết!" một cách hả hê. Vì thế các nhà cải cách đã cải tên từ "vua" thành "tướng" hay "soái" cho quân này, với lời giải thích: Tướng hay soái là chỉ huy cao nhất, quan trọng nhất; bên nào giết được tướng hay soái thì hiển nhiên thừa thắng trận, đâu cần tới lượt vua. Cách cải cách tên này đã giải quyết một trong những vấn đề tế nhị và phức tạp nhất về mặt ý thức hệ, và chỉ có như thế trò chơi Saturanga mới được chấp nhận. Tuy nhiên, đó chỉ là cách thay đổi tên, thay đổi bề ngoài, hình thức mà thôi, chứ quân cờ này thực chất vẫn là vua. Vì tướng thì phải xông pha trận mạc, không thể ru rú trong cung, có hai Tượng và Sĩ kề kề bên cạnh bảo vệ. Cách đổi tên chỉ là một mẹo mực để giữ uy tín cho vua mà thôi.

Tướng được chốt chặt trong cung và có tới 2 Sĩ và 2 Tượng canh gác hai bên. Khi lâm nguy, tất cả sẵn sàng xả thân "hộ giá". Chính điều này làm cho quân địch dù có liều chết lặn xả vào cũng không chắc đã thắng được. Như thế, muốn thắng một ván

cờ cũng rất khó khăn, cơ may hoà cờ là rất lớn. Từ một thực tế như vậy, luật "lộ mặt Tướng" được thiết lập: một bên Tướng đã chiếm được một lộ rồi mà Tướng bên kia hở mặt ra là bị xử thua ngay lập tức. Chính điều này làm cho sự việc trở nên rất khó giải thích bởi cả Saturanga cũng như cờ Vua đều không có tuyệt chiêu này. Thực ra đây chỉ là một quy định đơn thuần mang tính kỹ thuật nhằm cứu vãn cho sự ý ạch của cờ Tướng, cho sự quá kín mít của Cửu cung. Việc Tướng chiếm lộ thông chính là việc phong luôn cho Tướng vai trò kép "Xe và Tướng". Xe là quân cực mạnh, do đó chiến thắng sẽ dễ dàng hơn.

Do có luật "lộ mặt Tướng" nên sẽ có hệ quả: Tướng bên này mặc nhiên chiếm luôn một phần ba diện tích Cửu cung của đối phương, khiến đất của đối phương bị thu hẹp đáng kể. Đó là chưa nói nếu Tướng chiếm được lộ giữa thì Tướng của đối phương mất tới 2/3 cung cấm của mình, nghĩa là chỉ còn vồn vẹn có 3 điểm để di chuyển. Lúc đó đối phương chỉ còn 1 quân cũng có thể tóm gọn được dù rằng Tướng đang ở ngay trong cung cấm của mình. Trong cờ Tướng, khi Tướng mất hết đường chạy thì thua chứ không hoà như trong cờ Vua. Vì vậy, tỷ số thắng thua ở cờ Tướng sau khi có ngoại lệ này đã tăng vọt, chấm dứt tình trạng hoà cờ tri trệ như từ trước đến nay.

Tính theo khả năng chiến đấu thì Tướng là quân yếu nhất do chỉ đi nước một và bị giới hạn trong cung. Tuy nhiên trong nhiều tình huống, đặc biệt khi cờ tàn đòn "lộ mặt Tướng" lại tỏ ra rất hiểm và mạnh. Lúc này Tướng mạnh ngang với Xe.

2. Sĩ

Trong cờ Vua, quân cố vấn được đổi thành quân Hoàng hậu, nhưng ở Trung Hoa, phụ nữ không được tham gia chính sự nên không thể có mặt bên cạnh vua trong bàn cờ được. Trong cờ Tướng, quân Sĩ có vai trò "hộ giá" cho Tướng (hoặc Soái). Chúng đứng ngay sát cạnh Tướng, chỉ đi từng bước một và đi theo đường chéo trong Cửu cung. Như vậy, chúng chỉ di chuyển và đứng tại 5 điểm và được coi là quân cờ yếu nhất vì bị hạn chế nước đi. Sĩ có chức năng trong việc bảo vệ Tướng, mất Sĩ được cho là nguy hiểm khi đối phương còn đủ 2 Xe hoặc dùng Xe Mã Tốt tấn công. Bỏ Pháo ăn Sĩ rồi dùng 2 Xe tấn công là đòn chiến thuật thường thấy.

Trong tàn cuộc, Sĩ thường được đưa lên cao để làm ngòi cho Pháo tấn công.

3. Tượng

Quân Tượng đứng bên cạnh quân Sĩ và tương đương với Tượng trong cờ Vua. Quân này đi theo đường chéo của hình vuông gồm 4 ô cờ. Chúng

không được qua sông, chúng có nhiệm vụ ở lại bên này sông để bảo vệ vua. Chỉ có 7 điểm mà Tượng có thể di chuyển tới và đứng ở đó.

Tượng sẽ không di chuyển được đến vị trí đã nêu nếu có 1 quân đặt tại vị trí giữa của hình vuông 4 ô. Khi đó ta gọi là Tượng bị cản và vị trí cản được gọi là "mất Tượng".

Tượng được tính là mạnh hơn Sĩ một chút. Khả năng phòng thủ của Tượng cũng được tính nhỉnh hơn. Nói chung mất Tượng còn dễ nguy hơn mất Sĩ.

4. Xe

Quân Xe đi và ăn theo một đường thẳng đứng hoặc ngang giống hệt quân Xe trong cờ Vua. Chúng bắt đầu nước đi từ phía góc của bàn cờ, chúng được coi là quân cờ mạnh nhất trong cờ Tướng.

5. Pháo

Quân Pháo đi giống quân Xe, theo chiều thẳng đứng hoặc ngang, nhưng ăn quân bằng cách nhảy qua 1 quân cờ khác. Hãy tưởng tượng Cửu cung với thành cao hào sâu, có lực lượng bảo vệ canh gác ngày đêm, Tướng thì chẳng bao giờ ra khỏi cung, lấy cách gì mà đột phá. Xe tuy thông suốt như thế nhưng nếu có quân đứng chặn đường thì cũng phải dừng lại. Nhưng với Pháo thì bất chấp tất cả. Pháo có thể kéo tới tận góc mà nã đạn cầu vòng vào trong cấm cung tiêu diệt Tướng. Pháo có thể kéo

将

帥

hắn về cung mình dùng chính Sĩ của mình làm
ngồi để chiếu hết tướng đối phương. Quân Pháo có
quyền lực mạnh ở lúc bắt đầu, lúc bàn cờ còn nhiều
quân, nhưng quyền lực đó giảm dần về sau. Trên
thực tế thì có tới 70% khai cuộc là dùng Pháo.
Nước cờ đơn giản và "hữu dũng" nhất là nã ngay
Pháo tiêu diệt Mã đối phương (người chơi như thế
gọi là hiếu sát). Còn thông thường là hai bên cùng
kéo Pháo vào lộ giữa, gọi là đương đầu Pháo. Kéo
Pháo cùng bên gọi là trận Thuận Pháo, kéo Pháo
vào ngược bên nhau gọi là trận Nghịch Pháo (hay
Liệt Pháo).

Cờ Tướng cổ đại không có quân Pháo. Các nhà
nghiên cứu đều nhất trí là quân Pháo được bổ sung
từ thời nhà Đường. Đây là quân cờ ra đời muộn
nhất trên bàn cờ Tướng vì tới thời đó, pháo được sử
dụng trong chiến tranh với hình thức là một loại
máy dùng để bắn những viên đá to. Bấy giờ, từ
Pháo trong chữ Hán được viết với bộ "thạch", nghĩa
là đá. Cho đến đời nhà Tống, khi loại pháo mới
mang thuốc nổ được phát minh thì quân Pháo đã
được viết lại với bộ "hỏa".

Kể từ khi xuất hiện Pháo, bàn cờ Tướng trở nên
cực kỳ sôi động. Chính cặp Pháo này đã nâng cờ
Tướng lên một tầm cao hoàn toàn mới, khiến cho
cờ Tướng trở nên cực kỳ độc đáo, tách rời hoàn
toàn bóng dáng của Saturanga sơ khai. Người châu

Âu, châu Mỹ cũng có Pháo nhưng họ không nghĩ tới và không đưa được Pháo vào bàn cờ, muốn có được nó thì phải thay đổi hoàn toàn cấu trúc của bàn cờ. Nếu cờ Vua vẫn để nguyên 64 ô đen trắng thì Pháo có thể đặt vào đâu?

6. Mã

Với bàn cờ được cải tiến như hiện nay, có vô số đường để tung hoành, Mã sẽ di chuyển trên khắp bàn cờ. Sự lợi hại của Mã sẽ làm cho tác dụng công của nó mạnh hơn thú, và nhất là Tướng sẽ bị uy hiếp nặng nề nếu hai Mã của đối phương sang được trận địa bên địch. Mã trong cờ Vua không bị luật cản bởi bàn cờ Vua chật hẹp, các Tốt của cờ Vua móc xích nhau cản trở rất lớn nên việc tung hoành của Mã so với bàn cờ Tướng là khó khăn hơn nhiều. Nếu không có ngoại lệ để giảm bớt đà của Mã trong bàn cờ Tướng thì các đòn đánh thâm hậu dễ bị phá sản và vai trò của các quân sẽ bị mất cân đối. Từ khi có luật cản Mã, cờ trở nên ôn hoà, sâu sắc và mưu mẹo phải cao hơn, nghệ thuật dùng quân để "cản Mã" cũng tinh vi hơn, khiến cho Mã dù đã "ngọa tào" hay "song Mã ầm tuyên" cũng không dễ gì bắt được Tướng đối phương nếu bất ngờ bị một quân khác chèn vào "chân". Những đòn nhằm vào tướng như thế nếu ở cờ Vua thì vua hết đường cựa nhưng ở cờ Tướng thì vua hoàn toàn có thể rút Xe hoặc Pháo từ trận địa xa phía bên kia

về để cứu nguy nhờ phép cản Mã tài tình. Nếu ở Pháo có nguyên tắc mà không người chơi cờ nào không thuộc là "cờ tàn Pháo hoàn" với vai trò Sĩ hỗ trợ Pháo là vô cùng quan trọng thì đối với Mã ở cờ tàn là việc tích cực ào lên tấn công. Khi đó những nước chống đỡ của đối phương phụ thuộc rất nhiều vào vị trí làm thế nào để cản được chân Mã hơn là làm thế nào để tiêu diệt được Mã, bởi bàn cờ lúc này rất trống trải, Mã có thể tha hồ tung hoành. Quân Mã đại diện cho đơn vị lính kỵ binh, đó là sự mô phỏng hình tượng kỵ binh cầm giáo phi đại đâm xuyên kẻ thù. Chính vì bắt buộc phải dùng tốc độ thì sát thương mới cao nên để hạn chế kỵ binh hay bắt chết Mã chỉ có cách là chèn chân, tương ứng với "cản mã" như ở trên. Đó là sự tinh tế thâm thúy của người Trung Hoa, dù rằng việc sử dụng kỵ binh phương Tây cũng nắm rất rõ.

7. Tốt

Bình pháp của Trung Hoa không giống như của Ấn Độ. Trên nền tảng quân sự của mình, người Trung Hoa đã sáng tạo ra cách bày quân như sau: Thứ nhất, lính tráng phải ra nơi biên ải để giữ gìn đất nước. Như vậy, sát với sông, người ta cất cử 5 quân Tốt cách đều nhau để giữ tuyến đầu. Trận chiến bây giờ không nằm ở hai hàng dưới nữa mà đã được đẩy lên rất cao phía trên. Việc các quân Tốt chỉ có số lượng hạn chế như vậy đã tránh được

chuyện "bịt đường" như ở cờ Vua, tạo sẵn ra 4 đường mở cho các quân bên dưới có thể năng động xông lên, thậm chí tấn công được ngay chứ không bị bó chân ngay từ đầu như ở cờ Vua. Cách bố trí 5 quân Tốt này là phương án tối ưu nhất cho cấu trúc của bàn cờ, vì nếu là 4 hay 6 thì khó đặt ở bàn cờ cho cân đối. Quân Tốt ở đây tương tự như quân Tốt ở cờ Vua, chúng đi thẳng theo chiều đứng và có thể ăn chéo quân từng bước một. Khi Tốt qua được sông, chúng có thể đi và ăn theo chiều ngang. Không giống như trong cờ Vua, chúng không có luật phong Hậu, hay Xe,... khi đi đến hết bàn cờ, lúc này, chúng được gọi là Tốt lượ. Việc mất mát một vài Tốt ngay từ đầu cũng không dễ thành một "thảm họa" như trong cờ Vua.

III. MỘT SỐ THỦ THUẬT KHI CHƠI CỜ TƯỚNG

1. Khai cuộc

Có rất nhiều dạng khai cuộc khác nhau, nhưng nói chung, có 2 loại chính: khai cuộc Pháo đầu và khai cuộc không Pháo đầu.

Khai cuộc Pháo đầu

Tên của các khai cuộc được đặt tùy theo cách đi của bên đi sau, chỉ nêu vài loại chính:

- + Thuận Pháo
- + Nghịch Pháo (Liệt Pháo)

- + Bán đồ Liệt Pháo
- + Pháo đầu đối Bình phong Mã
- + Pháo đầu đối Phản cung Mã
- + Pháo đầu đối Đơn đề Mã
- + Pháo đầu đối Phi Tượng
- + Pháo đầu đối Uyên ương Pháo
- + Pháo đầu đối Quy bối Pháo

Khai cuộc không Pháo đầu

- + Tiến Tốt (Tiên nhân chỉ lộ)
- + Khởi Mã cuộc
- + Phi Tượng cuộc
- + Quá cung Pháo
- + Sĩ Giác Pháo
- + Quá cung Liễm Pháo

2. Trung cuộc

Chơi cờ khó nhất là giai đoạn trung cuộc, vì sao?

Vì khai cuộc và tàn cuộc cũng rất phức tạp, khó khăn nhưng trải qua nhiều thời kỳ nghiên cứu, các danh thủ đã đúc kết được nhiều loại hình khai cuộc, nhiều bài học điển hình về tàn cuộc nên người chơi có thể học tập được. Còn phần trung cuộc, có thể nói, trong nhiều thế kỷ trước đây chưa thấy danh thủ nào hay tài liệu nào đi sâu nghiên cứu có lý luận để hướng dẫn cho những người trình độ còn yếu.

Chỉ có mấy thập kỷ gần đây, một số danh thủ của các nước châu Á có trình độ cao mới bắt đầu

quan tâm nghiên cứu vấn đề này, nhưng nhiều vấn đề chiến lược và chiến thuật trong trung cuộc cũng còn đang tranh luận. Vì vậy muốn nghiên cứu trung cuộc là vô cùng khó khăn.

Trước hết, khái niệm trung cuộc được những nhà nghiên cứu lý luận về cờ quy ước với nhau là sau khoảng 12 - 15 nước đi ban đầu của cả hai bên thì ván cờ bắt đầu chuyển sang giai đoạn trung cuộc. Có người cho rằng, giai đoạn trung cuộc bắt đầu khi các quân ở hai bên cánh đã dàn xong đội hình, như vậy giai đoạn trung cuộc bắt đầu từ nước thứ 8 - 10. Rõ ràng là người ta chưa thống nhất được thời điểm nào là xong khai cuộc, thời điểm nào là bắt đầu vào trung cuộc. Tuy thế, người ta đã cùng nhìn nhận đặc điểm rõ nhất của trung cuộc là tình thế mâu thuẫn, xung đột của lực lượng đôi bên sau khi dàn đội hình thì mỗi lúc càng căng thẳng, đi đến những trận chiến đấu tiêu diệt, tiêu hao nhau. Những yếu tố chiến thuật lộ rõ khi bắt đầu vào trung cuộc.

Thật ra các danh thủ thời trước cũng có dạy chơi trung cuộc nhưng họ chỉ dẫn không rõ ràng hoặc chỉ nêu vài nguyên tắc ngắn như Chu Tấn Trinh có nêu trong quyển *Quát Trung bí* nguyên tắc: "Bỏ quân thì cần giành được nước tiên. Mất quân chớ để bị thất thế". Còn Tam Lạc Cư Sĩ viết trong *Bách cuộc tượng kỳ phổ* là: "Được thế bỏ Xe thì cũng tốt, mất tiên khí tử chỉ toi công". Như vậy,

theo quan điểm của những danh thủ xưa thì chơi trung cuộc phải giành được nước tiên hoặc giành được thế cho dù phải hy sinh quân, kể cả Xe. Quan điểm này hoàn toàn đúng cho đến ngày nay, nhưng nó chưa được phân tích rõ ràng. Chúng ta cần làm sáng tỏ những vấn đề này.

Thế nào là được tiên? Theo những nhà nghiên cứu và các danh thủ cùng thống nhất với nhau là khi một bên đi quân buộc đối phương phải bị động đối phó thì gọi đó là nước tiên hay tiên thủ. Cũng có khi gọi được tiên là chủ động, còn mất tiên là bị động hay hậu thủ. Như vậy, khái niệm được tiên có nghĩa là đang chủ động mở đợt tấn công nhưng chưa hẳn đã là ưu thế, vì đối phương dù bị động đối phó nhưng vẫn đủ sức chống đỡ. Trong nhiều trường hợp, bên được tiên chơi không chính xác bị đối phương phản kích sẽ chuyển thành bị động hay mất tiên, còn đối phương giành được tiên hay phản tiên.

Vậy thế nào là ưu thế? Ưu thế được xét theo hai yếu tố: nước tiên và thực lực. Nước tiên bình thường là quyền chủ động trước mắt, nếu không khuếch đại được nó lên ở mức cao hơn thì chưa thể gọi là ưu thế. Còn thực lực, nếu đơn thuần hơn đối phương về quân số hoặc chất (đối Mã hoặc Pháo lấy Xe là hơn chất) thì cũng chưa hẳn là ưu thế. Chỉ khi nào không bị thất tiên mà hơn quân, hơn chất thì mới gọi là ưu thế. Nếu như được cả hai, vừa hơn quân vừa được tiên thì đó là ưu thế lớn.

Trong thực tiễn thi đấu, có một bên hy sinh quân để giành lấy thế công và sau một loạt nước đi đã bắt lại được quân đối phương, có khi giành cả chiến thắng thì cũng phải đánh giá thế cờ khi anh ta hy sinh quân thì anh ta đã chiếm ưu thế. Hoặc có trường hợp đã giành quyền chủ động, tức là được tiên rồi uy hiếp mạnh khiến đối phương lúng túng đối phó vất vả, có khi thua chất, mất quân thì có thể gọi là ưu thế. Cho nên trong giới cờ, nhiều người hiểu khái niệm tiên thủ, chủ động với ưu thế cũng là một, điều đó cũng không sai.

Như vậy, một vấn đề cần đặt ra là, mục tiêu chiến lược của giai đoạn trung cuộc là gì?

Nhiệm vụ chủ yếu của giai đoạn trung cuộc là phải giành được ưu thế. Kỹ xảo chính để giành ưu thế là bắt quân làm tiêu hao bớt thực lực của đối phương, tiến lên tạo thế đánh bí. Bắt quân là gián tiếp uy hiếp Tướng đối phương, còn giành ưu thế là trực tiếp uy hiếp Tướng đối phương. Do đó, mục tiêu chiến lược của trung cuộc là ăn quân và giành thế.

Tiêu diệt lực lượng địch, bảo tồn lực lượng ta là bản chất của các cuộc chiến tranh. Trong chơi cờ, mục tiêu chủ yếu của trung cuộc là tiêu diệt lực lượng địch, còn bảo tồn lực lượng ta là thứ yếu. Tư tưởng chiến lược chung là phải chiến thắng nhưng trong mỗi giai đoạn khai, trung, tàn cuộc có những yêu cầu cụ thể khác nhau. Khai cuộc là giai đoạn động binh, bố trí quân với mục tiêu là giành quyền

chủ động, tức là tiên thủ. Trung cuộc là giai đoạn cuộc chiến trở nên quyết liệt, sôi động nhất, có mục tiêu là nếu đã tiên thủ thì phải vươn lên giành lấy ưu thế. Còn tàn cuộc là giai đoạn cuối của ván cờ, giai đoạn kết thúc với mục tiêu là nếu đã chiếm ưu thế thì phải giành lấy thắng lợi cuối cùng.

Xác định rõ mục tiêu như vậy để không nôn nóng nghĩ ngay đến việc bắt bí Tướng đối phương. Tất nhiên nếu đối phương chơi sai lầm nghiêm trọng thì vấn đề bắt bí Tướng đối phương cũng cần nhạy bén đặt ra, nhưng đây là trường hợp ngoại lệ và hãn hữu. Còn nói chung, chơi trung cuộc, xác định đúng mục tiêu sẽ đề ra nhiệm vụ chính xác cho quân của mình.

Bắt quân và giành thế đương nhiên trước hết là phải tiên thủ, phải nắm quyền chủ động chứ nếu đi sau hoặc chưa phản tiên thì không thể truy bắt quân đối phương, trừ trường hợp đối phương đang trí cho không quân ta. Điều này cho thấy giành quyền chủ động là một yếu tố chiến thuật cơ bản và rất quan trọng, vì có được tiên mới có điều kiện bắt quân và giành thế. Ở đây cần nói rõ tình trạng bị mất tiên để hiểu thêm khái niệm được tiên một cách cụ thể hơn.

Một bên gọi là bị động hay mất tiên là khi có một quân cờ nào đó sắp bị địch bắt mà không thể không chạy hoặc đưa quân yểm trợ. Cũng có thể là tham bắt quân bị trúng kế đối phương, hoặc không

muốn đổi quân mà phải đổi, dàn quân tự mình cản trở quân mình, đúng lý có thể chiếm những cứ điểm có lợi nhưng không chiếm để bị địch chiếm mất. Hoặc là không kịp thời mở thông đường cho các quân tiến lên để bị địch phong tỏa, chỉ sử dụng một số ít quân để tấn công hoặc phòng thủ mà không sử dụng hết toàn bộ lực lượng, nhất là quân chủ lực để ở nơi kẹt không kịp thời trở tay khi hữu sự. Có khi nên tiến không tiến, nên lui không lui. Nói chung là nước đi không chính xác hay sai lầm trong những tình huống cụ thể đều đưa đến mất tiên, bị động, từ đó có thể dẫn đến mất quân.

Khai cuộc và tàn cuộc do có vị trí và số lượng quân cờ có thể quy chung về một số dạng chính nên người ta đã nghiên cứu và tổng kết được các dạng như trên. Còn ở trung cuộc, thế cờ lúc này theo kiểu "trăm hoa đua nở" nên chủ yếu vận dụng các chiến thuật cơ bản như:

- **Bắt đôi:** Cùng một lúc đuổi bắt hai quân.
- **Nội kích:** Đánh từ phía trong.
- **Kích thẳng vào Tướng.**
- **Chiếu tướng bắt quân.**
- **Điều hổ ly sơn:** Làm cho một quân hay Tướng phải rời vị trí của nó.
- **Dẫn dụ:** Đây là đòn thu hút quân đối phương đến vị trí dễ bị công kích hoặc bị vây hãm, sau đó kết hợp với chiến thuật bịt chắn lối đi, đường rút của đối phương.

- Tạo ách tắc: Dùng chiến thuật thí quân để gây ách tắc, hết đường cựa của đối phương.

- Ngăn trở, chia cắt: Đòn này thường dùng cách thí quân để làm sự liên lạc giữa các quân bị cắt đứt.

- Khống chế: Chiến thuật này ngăn ngừa trở tằm hoạt động và sự cơ động của quân đối phương.

- Dịch chuyển: Chiến thuật này chú ý đến sự linh hoạt của các quân.

- Bao vây.

- Trợ sức: Các quân trợ sức cho nhau để cùng chiếu Tướng.

- Vu hồi: Đánh vòng từ phía sau.

- Qua lại: Chiến thuật này dùng để thủ thế hay công sát.

- Quấy nhiễu.

- Nước lợ lửng: Đi một "nước vô thưởng vô phạt" để nhường nước cho đối phương, khiến đối phương phải đi một nước "tự sát".

- Giam quân: Khi một bên đang trong tình thế nguy hiểm, nhưng sử dụng một nước khéo léo giam quân mạnh của đối phương (có thể dùng cách thí quân), sau đó dùng các quân còn lại để gỡ bí.

- Vừa đỡ vừa chiếu lại.

- Vừa đỡ vừa trả đòn.

3. Tàn cuộc

Các thế cờ tàn cuộc thường gặp:

- Xe chống Sĩ Tướng toàn.

- Xe Tốt chống Sĩ Tượng toàn.
- Mã Tốt chống Sĩ Tượng toàn.
- Đơn Mã chống Tướng.
- Đơn Tốt bắt Tướng.
- Đơn Mã thắng Tướng.
- Đơn Xe thắng song Tượng.
- Xe và Tốt lụt thắng đơn Xe.
- Đơn Xe thắng đơn Tướng.
- Tốt chống Tướng.
- Tam tử quy biên.

4. Chú ý vai trò của Sĩ, Tượng

Sĩ và Tượng là những quân tạo thành hàng rào bảo vệ Tướng nên có vai trò lớn trong phòng ngự. Tuy nhiên Sĩ, Tượng có thể làm ngòi cho Pháo hoặc che chắn cho quân nhà tấn công nên nó cũng có giá trị trong tiến công.

Nhiều bạn trẻ thường quên mất vai trò tiến công của Sĩ Tượng nên dễ mắc sai sót trong việc sử dụng hai quân này.

Các nhà nghiên cứu cờ Tướng đã tổng kết: Giai đoạn khai cục phải chú ý nhiều đến Sĩ.

Câu nói cửa miệng của các danh thủ Trung Quốc là "Đi Sĩ lợi Xe" (lấy Sĩ làm lợi cho Xe). Nếu lên Sĩ sớm thì có lợi cho Xe ra nhanh. Song điều đó cũng có mặt trái. Các quân khác nếu đi nhầm còn

có thể đi lại nhưng Sĩ khó có thể đi lại. Vì vậy phải suy nghĩ kỹ trước khi lên Sĩ. Thời gian dành cho Sĩ phải gấp đôi quân khác. Vào giai đoạn trung, tàn vai trò tiến công của Sĩ, Tượng ngày càng rõ. Nhất là khi đối phương ham tiến công đưa quân chiến chủ lực vào vị trí bất lợi. Các danh thủ thường phối hợp quân chiến với Sĩ, Tượng để vây bắt quân đối phương. Lúc này nếu quên vai trò của Sĩ, Tượng thì chắc chắn phải trả giá đắt. Khi xem đối cuộc các bạn hãy tập trung chú ý nghiên cứu xem các danh thủ xem họ sử dụng Sĩ, Tượng như thế nào.

Thế cờ sau chọn từ giải tranh Cúp Hậu Tiểu năm 1991 ở Trung Quốc. Phát hiện thấy vị trí Xe bên hậu quá xấu, Vận động viên cầm quân bên tiên là Hồ Minh tìm cách dùng Sĩ phối hợp với Pháo vây bắt:

Ván cờ (hình 1)

1. P2/1! X3.1 2. S5/6 X3/1

Bên hậu không thể X3-1 vì bên tiên sẽ: P2-9 bắt chết Xe.

3. S4.5 P7.2 4. X4/5 P7/2

5. X4.1 P7.2 6. X4-3 P7-6

Sau một loạt nước luân chuyển quân chiếm vị trí xuất sắc, Hồ Minh dồn Xe, Pháo đối phương vào tử địa

将

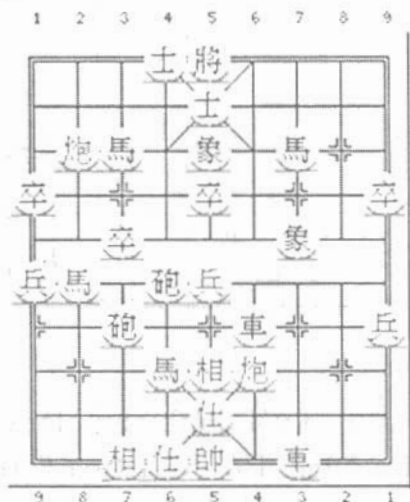
帅

P3-5

3. Tg5-4 X6/2 4. Mt.7

Hơn quân, thắng.

Cục thế này nước đi quyết định chính là nước bay Tượng bắt hai cây. Các bạn đã thấy Sỹ, Tượng rất quan trọng.

Hình 2

IV. LUẬT CHƠI CƠ BẢN VÀ CÁCH GHI CHÉP BIÊN BẢN VÁN CỜ TƯỚNG

1. Luật chơi cơ bản trong cờ Tướng

Mục đích của một ván cờ

Ván cờ được tiến hành giữa hai đấu thủ, một người cầm quân Trắng, một người cầm quân Đen. Mục đích của mỗi đấu thủ là tìm mọi cách đi quân

trên bàn cờ theo đúng luật để chiếu bí Tướng (hay Soái) của đối phương, giành thắng lợi.

Bàn cờ và quân cờ

- Bàn cờ

Bàn cờ là một hình chữ nhật do 9 đường dọc và 10 đường ngang cắt vuông góc tạo 90 điểm hợp thành. Một khoảng trống gọi là sông (hay hà) nằm ngang giữa bàn cờ, chia bàn cờ thành hai phần đối xứng bằng nhau. Mỗi bên có một cung Tướng hình vuông do 4 ô hợp thành tại các đường dọc 4, 5, 6 kể từ đường ngang cuối của mỗi bên, trong 4 ô này có vẽ 2 đường chéo xuyên qua.

Theo quy ước về in ấn, bàn cờ được đặt đứng. Bên dưới là bên Trắng (đi tiên), bên trên là bên Đen (đi hậu). Các đường dọc bên Trắng được đánh số từ 1 đến 9 từ phải qua trái. Các đường dọc bên Đen được đánh số từ 9 tới 1 từ phải qua trái.

- Quân cờ

Mỗi ván cờ lúc bắt đầu phải có đủ 32 quân, gồm 7 loại chia đều cho mỗi bên gồm 16 quân Trắng và 16 quân Đen.

Giá trị và hoạt động của Tướng, của Binh và Tốt là như nhau, tuy ký tự khác nhau như Tượng, Sĩ.

Quy định quân cờ Tướng chỉ có hai màu là Trắng và Đen. Các văn bản ghi chép đều thống nhất dùng hai màu này. Các loại quân cờ hiện nay được chơi có nhiều màu. Nếu là 2 màu Đỏ và Xanh

thì Đỏ được coi là Trắng, Xanh là Đen. Còn với các màu khác thì quy ước màu nhạt là Trắng, màu sẫm là Đen. Quân nào chữ đen trên nền trắng được gọi là quân Trắng, quân nào có chữ trắng trên nền đen được gọi là quân Đen.

Đấu thủ cầm quân Trắng được đi trước.

Xếp quân khi bắt đầu ván đấu

Khi bắt đầu ván đấu, mỗi bên phải xếp quân của mình theo quy định trên các giao điểm.

Đi quân

- Quân ở được xếp tại các giao điểm và di chuyển từ giao điểm này sang giao điểm khác theo đúng quy định cho từng loại quân.

- Nước đi đầu tiên của ván cờ thuộc bên Trắng, sau đó đến bên Đen và luân phiên thứ tự đó cho đến khi kết thúc ván cờ.

+ Mỗi nước đi, mỗi bên chỉ được di chuyển một quân đúng theo quy định.

+ Nếu đấu trực tiếp một ván thì phải bốc thăm chọn người đi trước. Nếu đấu hai hoặc nhiều ván thì bốc thăm quyết định người đi trước ván đầu, sau đó thay phiên nhau cầm quân Trắng, Đen. Thi đấu theo hệ vòng tròn, mỗi ván căn cứ vào số (còn lại là mã số, ấn định cho mỗi đấu thủ trước khi bắt thăm) đấu thủ trong bảng để xác định ai là người được đi trước.

Thi đấu theo hệ Thụy Sĩ thì mỗi vòng đấu đều phải sắp xếp lại theo nhóm điểm, màu quân và bốc thăm theo quy định.

- Cách đi từng loại quân quy định như sau:

+ Tướng (hay Soái): Mỗi nước được đi một bước ngang dọc tùy ý nhưng chỉ trong Cửu cung. Hai Tướng (Soái) không được đối mặt nhau trực tiếp trên cùng một đường thẳng.

+ Sĩ: Mỗi nước đi từng bước một theo đường chéo trong Cửu cung.

+ Tượng: Mỗi nước đi chéo hai bước tại trận địa bên mình, không được qua sông. Nếu ở giữa đường chéo đó có quân khác đứng thì quân Tượng bị cản, không đi được.

+ Xe: Mỗi nước được đi dọc hoặc đi ngang, không hạn chế số bước đi nếu không có quân khác đứng cản đường.

+ Mã: Đi theo đường chéo hình chữ nhật của hai ô vuông liền nhau. Nếu ở giao điểm liền kề bước thẳng dọc ngang có một quân khác đứng thì Mã bị cản, không đi được.

+ Pháo: Khi không bắt quân, mỗi nước đi ngang, dọc giống Xe; khi bắt quân đối phương thì trên đường đi giữa Pháo và quân bị bắt buộc phải có một quân khác bất kỳ đứng làm nòng. Pháo không có nòng hay có hai nòng trở lên thì không được quyền bắt quân đối phương.

+ Tốt (Bình): Mỗi nước đi một bước. Khi chưa qua sông Tốt chỉ được tiến. Khi Tốt đã qua sông được quyền đi tiến và đi ngang, không được phép lùi.

Bắt quân

- Khi một quân đi tới một giao điểm khác đã có quân đối phương đứng thì được quyền bắt quân đó, đồng thời chiếm giữ vị trí quân bị bắt.

- Không được bắt quân bên mình. Được phép cho đối phương bắt quân mình hay chủ động hiến quân mình cho đối phương, trừ Tướng (Soái).

- Quân bị bắt phải bị loại và bị nhắc ra khỏi bàn cờ.

Chiếu Tướng

- Quân của một bên đi một nước uy hiếp để nước tiếp theo chính quân đó hoặc quân khác bắt được Tướng (Soái) của đối phương thì gọi đó là nước chiếu tướng. Bên bị chiếu Tướng phải tìm cách chống đỡ ứng phó, tránh nước chiếu Tướng. Nếu không sẽ bị thua ván cờ. Khi đi nước chiếu Tướng, bên đi có thể hô "chiếu Tướng!" hay không cần hô cũng được. Tướng có thể bị chiếu từ cả bốn hướng (bị chiếu cả từ phía sau).

- Ứng phó với nước chiếu Tướng.

Để không thua cờ, bên bị chiếu Tướng phải ứng phó theo các cách sau:

+ Di chuyển Tướng sang vị trí khác để tránh nước chiếu.

+ Bắt quân đang chiếu.

+ Dùng quân khác cản quân chiếu, đi quân che đỡ cho Tướng.

Thắng cờ, hòa cờ và thua cờ

- Thắng cờ: Trong một ván cờ, đấu thủ thắng cờ nếu:

+ Chiếu bí được Tướng đối phương.

+ Khi Tướng (hay Soái) của đối phương bị vây chặt hết nước đi và các quân khác của đối phương cũng không thể di chuyển được thì tuy chưa bị chiếu hết, đối phương vẫn bị tuyên bố thua cờ.

+ Chiếu Tướng đối phương mà đối phương không chống đỡ cho Tướng mình được.

+ Đối phương không đi đủ số nước quy định trong thời gian quy định.

+ Đối phương tới chậm quá thời gian quy định để bắt đầu ván đấu.

+ Bất kể tình huống nào, đối phương dùng một quân chiếu mãi hoặc dùng nhiều quân thay nhau chiếu mãi, thì phải thay đổi nước đi, nếu không bị xử thua.

+ Đối phương phạm luật cấm, còn bên này không phạm luật, bên phạm luật không chịu thay đổi nước đi.

+ Đối phương tự tuyên bố xin thua.

+ Đối phương vi phạm luật bị xử thua.

- Hòa cờ: khi gặp các tình huống sau đây:

+ Trọng tài xét thấy ván cờ mà hai bên không thể bên nào thắng, tức là cả hai bên không còn quân nào có thể tấn công đối phương để chiếu bí được Tướng đối phương.

+ Hai bên đều không phạm luật cấm và đều không chịu thay đổi nước đi.

+ Hai bên cùng một lúc phạm cùng một điều luật cấm (như đuổi bắt quân nhau).

+ Một bên đề nghị hòa, bên đối phương đồng ý thì ván cờ mặc nhiên được công nhận là hòa.

+ Một bên đề nghị hòa, sau khi trọng tài kiểm tra mỗi bên đi đủ 60 nước mà không có một nước bắt quân nào thì ván cờ được xử hòa.

+ Khi một bên đang vào thế bị chiếu hết, bị vây chặt không còn nước đi thì không được phép đề nghị hòa.

Giải thích một số thuật ngữ

- Bắt quân hay ăn quân: Quân của một bên thay thế vào vị trí của một quân đối phương và nhấc quân đó của đối phương bỏ ra ngoài một cách hợp lệ.

- Chiếu Tướng: Là nước đi quân trực tiếp tấn công vào Tướng của đối phương. Hai quân cùng chiếu tướng một lúc gọi là lưỡng chiếu

- Dọa hết: Đi một nước cờ dọa nước sau chiếu hết Tướng đối phương.

- Dọa bắt: Đi một nước cờ dọa nước sau bắt quân của đối phương (trừ quân Tướng).

- Đồi quân: Nước đi mà hai bên bắt quân lẫn nhau.

- Cản quân: Đi quân làm cản trở đường di chuyển của quân đối phương.

- Thí quân: Đi quân cho đối phương bắt để đổi lại một lợi thế khác hoặc chiếu hết Tướng đối phương.

- Nước chờ: Là nước đi không thuộc các nước chiếu hết, dọa hết, dọa bắt, đồi quân, chặn quân, thí quân.

- Chiếu mãi: Là nước chiếu liên tục, không ngừng.

- Dọa hết mãi: Là nước liên tục dọa hết.

- Đuổi bắt mãi: Đuổi bắt mãi một quân của đối phương, lặp đi lặp lại nhiều lần không thay đổi.

- Nước đỡ: Là nước chống đỡ một nước chiếu hoặc nước dọa bắt quân của đối phương.

- Chiếu lại: Đi một nước phá bỏ được nước chiếu của đối phương, đồng thời chiếu lại đối phương.

- Có căn, không căn: Quân cờ được quân khác bảo vệ thì gọi là có căn (hay hữu căn). Ngược lại nếu quân cờ không có quân khác bảo vệ thì gọi là không căn (hay vô căn)

- Căn thật: Khi bị quân đối phương bắt mà quân bảo vệ của mình có thể bắt lại ngay quân của đối phương thì đó là căn thật.

- Căn giả: Nếu quân bảo vệ của mình không ăn lại được quân đối phương thì đó là căn giả.

- Một chiếu, một dọa hết: Chiếu Tướng đối phương một nước, tiếp sau đi một nước dọa hết. Điều giải thích này cũng được dùng cho một chiếu một bắt.

- Hai chiếu, một chiếu lại: Một bên đi mãi nước chiếu, còn bên kia chống đỡ nước chiếu thì cứ hai nước có một nước chiếu lại.

- Hai đuổi bắt, một bắt lại: Một bên đuổi bắt liên tục quân đối phương, còn bên kia trong hai lần giải thoát có một lần bắt lại quân đối phương.

- Hai đuổi bắt, hai đuổi bắt lại: Một bên đi liên tục hai lần đuổi bắt quân đối phương, còn bên kia hai lần giải thoát lại là hai lần đuổi bắt lại quân đối phương.

2. Quy ước một trong những cách ghi biên bản ván cờ Tướng của Việt Nam

Bàn cờ

Các hình vẽ bàn cờ đều nhìn theo hàng dọc, với quy ước: bên phía dưới thuộc về bên đi trước (bên Tiên), còn phía trên thuộc về bên đi sau (bên Hậu). Ở giữa có sông, mỗi bên đều có Cung là khu vực mà Tướng được di chuyển...

Với cách ghi cổ truyền từ xưa thì ta đánh số hệ thống tọa độ vẫn giữ như cũ, tức là các lộ thẳng đứng vẫn được đánh số từ 1 đến 9, tính từ phải sang trái theo hướng nhìn mỗi bên. (Tuy nhiên khi lập trình cho máy đánh cờ thì người ta đánh số gần

giống cờ Vua: các Hàng bằng chữ cái từ A → J và các cột bằng số từ 1 → 9, vì giúp thực hiện dễ hơn nhiều so với cách ghi cổ điển. Do đó khi chơi cờ Tướng trên máy vi tính bạn sẽ thường thấy kiểu ghi tọa độ có dùng chữ).

Màu quân cờ

Dù thực tế quân cờ có thể có màu Đỏ và Đen, Trắng và Đen, Hồng và Xanh, Đỏ và Xanh... thì trong các sách cờ Tướng vẫn quy ước gọi 1 bên là quân Đen và 1 bên là quân Trắng. Với những lối quy ước cũ thì phía bên dưới (Tiên) là quân Đen (nên Đen chữ Trắng), còn bên trên (Hậu) thì là Trắng (nên Trắng chữ Đen). Tuy nhiên hiện nay đa số các sách cờ đều đã vẽ ngược lại, Bên Tiên (phía dưới) sẽ gọi là bên Trắng, còn bên Hậu (phía trên) sẽ gọi là bên Đen.

Ký hiệu

- Về quân cờ: Được ghi tắt bằng những chữ như sau:

- Tướng: Tg (còn gọi là Suý/Soái)
- Sĩ: S
- Tượng: T (còn gọi là Bò)
- Xe : X (còn gọi là Xa)
- Pháo: P
- Mã: M (có thể gọi là Ngựa)
- Tốt: C (cũng có sách gọi là Binh và ký hiệu: B)

B- Chữ viết tắt: (chỉ dùng khi có 2 hoặc 3 quân nằm chung 1 lộ)

- Trước: t
- Sau: s
- Giữa: g
- Về hướng di chuyển quân:
- Tấn (tiến): . (dấu chấm)
- Bình: - (dấu gạch ngang)
- Thối (thoái): / (dấu gạch chéo)
- Về nhận định đánh giá:
- Nước đi hay: !
- Nước đi rất hay: !!
- Nước đi dở: ?
- Nước đi sai lầm: ??
- Nước đi hay nhưng còn phải xem lại: !?
- Nước đi tưởng dở nhưng không hẳn là dở: ?!
- Bên Tiên thắng: 1-0
- Bên Hậu thắng: 0-1
- Hòa: 1/2-1/2
- Bên Tiên ưu thế: +-
- Bên Hậu ưu thế: -+

Trên đây là cách ghi chép biên bản ván cờ của Việt Nam, vốn là dựa theo cách ghi của Trung Quốc. Tuy nhiên hiện nay để dễ dàng cho người phương Tây đọc hơn thì còn có 3 cách ghi quốc tế khác bao gồm: chuẩn WXF (phổ biến nhất), chuẩn FEN, chuẩn CCW.

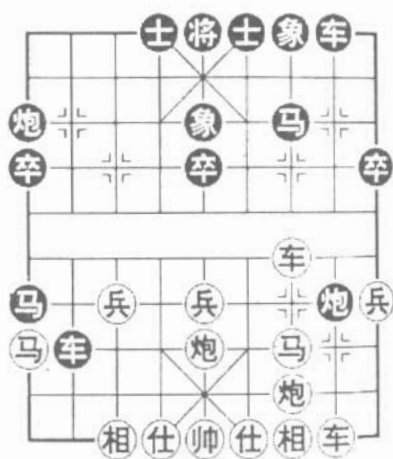
I. ĐIỀU QUÂN CHỜ THỜI

1. Tương kế tựu kế

Trong chiến đấu, hai bên phải có kế hoạch tác chiến của riêng mình, khi phát hiện ra đối phương đang lập mưu kế thì hãy giả vờ như không biết, tương kế tựu kế, cứ để cho thế cờ của đối phương phát triển theo đúng nguyện vọng, đợi đến khi đối thủ lộ sơ hở, mưu kế bị bại lộ thì hãy lợi dụng sơ hở mà vào, triển khai tập kích đột xuất. Như vậy, thì thường có thể đạt được hiệu quả như mong muốn.

Ván cờ 1

Trong trận đấu tranh cúp Minh Châu Tỉnh Chung năm 2002, Lữ Khiêm của Quảng Đông đấu với Diêm Văn Thanh của Hà Bắc, bằng thế “ngũ thất Pháo đối bình phong Mã” thì được thế cờ trung cuộc như hình 1. Pháo Trắng trốn Mã thấp, chuẩn bị lùi Mã biên để cấm

Hình 1

Pháo, đồng thời dùng mách khéo một mũi tên trúng hai con chim được quân: Pháo đánh Mã. Bên

Đen giả bộ không phát giác Trắng trúng kế, kế pháp như sau:

14. Xe 8 tiến 1

15. Mã tam lùi nhất Pháo 1 bình 3

Trước đây thì Đen đi trước: Pháo 1 bình 3, Mã Trắng tam lùi ngũ bảo vệ Tượng phục Pháo tam lộ nhanh tay đánh Mã. Bây giờ Đen chuyển thứ tự, đưa Xe dụ Mã Trắng lùi biên tạo thành Tượng thấp mất căn, sau đó bình Pháo tấn công Tượng, bỏ quân đổi lại thế công bên cánh phải.

16. Xe nhị tiến tam Pháo 3 tiến 7

17. Sĩ lục tiến ngũ Xe 8 bình 4

18. Xe tam tiến tam Sĩ 4 tiến 5

Công nhưng không quên thủ, bổ sung Sĩ chờ công, nếu nóng vội đi Pháo 3 bình 1, Pháo ngũ tiến tứ, Tượng 5 tiến 7, Xe tam bình ngũ, Sĩ 6 tiến 5, Xe ngũ bình bát đưa Xe ra, Trắng thắng.

19. Pháo tam tiến nhất Mã 1 tiến 3

Trắng nên đi Pháo ngũ bình tam, giành thế phản công.

20. Sĩ ngũ tiến lục Pháo 3 bình 1

Trắng nên đổi nước đi Pháo tam bình thất, Xe 2 bình 3, Mã cửu tiến bát, Xe 3 bình 2, Xe tam lùi tam, Pháo 3 bình 1, Trắng khó ứng phó.

21. Pháo ngũ bình thất Xe 4 tiến 6

Đến đây, Trắng tuy hơn 2 quân nhưng tuyến phòng thủ bị tan vỡ, Đen “tương kế tựu kế”. Bỏ quân cướp lại thế công, kế hoạch được thực hiện một cách như ý.

将

帅

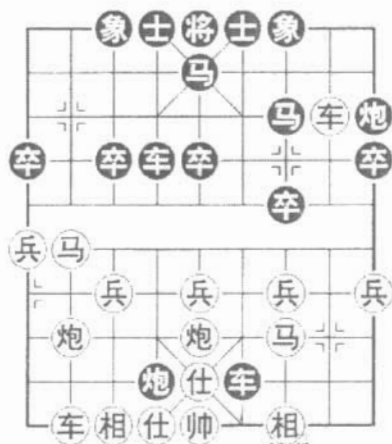
- 22. Xe nhị lùì nhất   Tượng 7 tiến 9
- 23. Xe tam bình ngũ   Tượng 9 tiến 7
- 24. Xe ngũ lùì nhất   Xe 2 tiến 2
- 25. Tượng ngũ tiến nhất   Xe 2 lùì 1
- 26. Pháo thất lùì nhất

Nếu đổi đi Tượng ngũ lùì nhất, Xe 4 tiến 1, lại ghìm Xe thấp giết.

- 26. Pháo tam bình lục   Xe 4 bình 1
- 27. Tượng ngũ tiến nhất   Xe 2 bình 3
- 28. Xe ngũ bình lục   Xe 3 bình 4
- 29. Sĩ tứ tiến ngũ   Xe 1 bình 2
- 30.   Pháo 1 lùì 2
(Đen thắng)

Ván cờ 2

Trong trận đấu tranh giải quán quân toàn quốc “cúp Ngũ Dương” được tổ chức tại Quảng Châu vào tháng 1 năm 2003, Hồ Vinh Hoa của Thượng Hải đấu với Vu Ấu Hoa của Hỏa Xa Đầu bằng thế “ngũ thất Pháo song trực xa đối bình phong Mã” được thế cờ trung cuộc như hình 2. Cục diện hai bên quân bằng, bây giờ đến Trắng đi, diễn biến như sau:

Hình 2

21. Pháo ngũ bình lục   Tốt 3 tiến 1

Pháo Trắng mưu đồ bắt chết Pháo Đen, nhưng khó thực hiện được mà lại bị rơi vào thế bị động. Nước cờ này nên đổi thành Mã bát tiến cửu, hai bên đều có cơ hội.

Đen “tương kế tựu kế” bày Tốt ra đợi thời cơ chiến đấu.

22. Xe bát tiến nhất   Xe 6 bình 8

Đen ép đổi Xe Trắng, là nước cờ hay “liên tiêu đổi dã” do đó mà chiếm được thế ưu tiên.

23. Xe nhị lùi lục   Pháo 4 bình 8

24. Xe bát tiến nhất   Mã 7 tiến 6

25. Pháo bát bình cửu   Mã 5 tiến 3

26. Pháo cửu bình thất   Tượng 7 tiến 5

Đến đây, mặc dù binh lực hai bên tương đồng nhưng quân Đen mạnh chiếm được không gian ưu thế.

27. Mã bát lùi cửu   Pháo 9 bình 7

28. Xe bát tiến tứ   Xe 4 tiến 2

29. Tượng thất tiến ngũ   Xe 4 bình 2

30. Mã cửu tiến bát   Pháo 8 lùi 3

31. Mã bát lùi cửu   Pháo 7 tiến 4

32. Pháo thất lùi nhất   Mã 3 tiến 4

Trắng có thể đổi nước đi Tốt thất tiến nhất, thì Mã 3 tiến 4, Tốt thất tiến nhất, Mã 4 tiến 6, Trắng còn thế chiến đấu.

33. Pháo thất bình cửu   Mã 4 tiến 6

34. Mã tam lùi nhị   Pháo 8 tiến 1

将

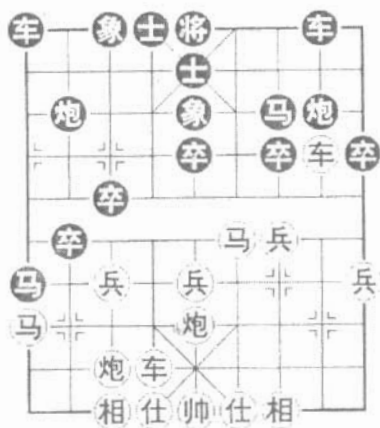
帅

35. Mã nhị tiến nhất	Pháo 7 bình 9
36. Tốt ngũ tiến nhất	Pháo 8 lùi 1
37. Mã cửu tiến bát	Mã 6 tiến 5
38. Mã bát tiến lục	Mã 5 lùi 7
39. Pháo cửu tiến ngũ	Pháo 8 bình 1
40. Sỹ ngũ tiến tứ	Mã 7 lùi 5
41. Sỹ lục tiến ngũ	Mã 5 tiến 4
42. Sỹ ngũ tiến lục.	

Đen lợi dụng quân lực chiếm lĩnh không gian ưu thế “thuận thủ khiên dương” (thuận tay dất dê), chớp mắt được 3 Tốt 1 Tượng, thế thắng không thể lay động, sau đó Đen thắng chắc.

Ván cờ 3

Trong trận đấu tranh giải cá nhân cờ Tướng toàn quốc năm 2002 lượt thứ 4, Tống Quốc Cường của Hỏa Xa Đầu đấu với Lục Tranh Vành của Giang Tô, bằng thế “ngũ thất Pháo tiến tam bình đối bình phong Mã” được thế cờ trung cuộc như hình 3. Quân hai bên còn đủ,

Hình 3

Đen nhiều hơn 1 Tốt biên vượt sông, Trắng bên cánh trái tiến hành phản kích. Giờ đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

12. Mã tứ tiến tam   Tốt 2 tiến 1

Trắng không quan tâm đến sự đe dọa của Tốt biên Đen đối với Mã trái, “tương kế tựu kế” tiến Mã đập Tốt.

13. Xe lục tiến ngũ   Pháo 2 tiến 2

Để phòng bị Xe Trắng lục bình bát đập đôi, Pháo Đen tuần hà, để tiến Tốt hàng ăn Mã biên, trên thực tế thì đã sai phương hướng rồi.

14. Pháo ngũ tiến tứ   Tốt 2 tiến 1

Pháo Trắng đánh Tốt trung là tín hiệu bắt đầu tổng công kích. Nhưng Đen lâm trường chưa phát giác ra, tiến Tốt dẫn đến bại nhanh. Nếu đổi nước đi Mã 7 tiến 5, thì Xe lục bình ngũ, Tốt 2 bình 1, Mã tam tiến tứ giành lại được 1 quân. Trắng cũng có ưu thế lớn.

15. Pháo ngũ lùi nhị   Tốt 2 bình 1

16. Pháo thất bình lục

Trắng bình Pháo nhắm bắn trúng Sĩ, quân Đen phải sợ. Phía trước lấy Mã biên làm mối nhủ, điều quân để tạo thành thế, do đó lộ ra tranh vanh.

16.   Xe 1 tiến 1

Đen Xe cao không biết làm sao, nếu đổi đi Pháo 2 lùi 4 quay về phòng thủ, thì Mã Trắng tam lùi ngũ, Đen cũng khó lòng hóa giải.

17. Pháo lục tiến bát   Xe 8 tiến 1

18. Xe nhị bình nhất

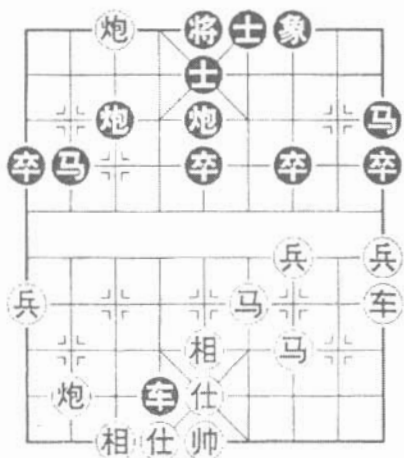
Đen không thể nào phòng thủ, Trắng thắng.

将

帅

Ván cờ 4

Trong trận đấu tranh giải đoàn thể toàn quốc, Hứa Ngân Xuyên của Quảng Đông đấu với Triệu Quốc Vinh của Hắc Long Giang sau 21 hiệp đấu được thế cờ trung cuộc như hình 4. Trên bàn cờ, Xe sườn Đen bắt Pháo và ép Tướng, phục

Hình 4

Pháo nhanh tay bắn trúng Tướng. Xem ra quân Trắng đã bị rơi vào trạng thái bị tấn công, nhưng Trắng vì có thế lợi nên tương kế tựu kế, diễn biến như sau:

22. Mã tứ lùi lục

Trắng “tương kế tựu kế” lùi Mã bảo vệ Pháo, để Xe Trắng mở đường, sau khi dẫn dụ Pháo Đen bắn trúng Tướng thì tiến hành truy kích giành thế trước. Nếu đổi đi Pháo bắt tiến nhất, thì Pháo 5 tiến 5, Tượng ngũ bình tứ, Pháo 3 bình 6, Mã tứ tiến nhị, Mã 9 lùi 7, nước tiếp theo phục Mã 7 tiến 6, Trắng rơi vào thế yếu.

22.

Pháo 5 tiến 5

23. Tượng ngũ bình tứ

Pháo 3 bình 6

24. Xe nhất bình ngũ

Pháo Đen bắn trúng Tướng tiến vào vùng trắng phục tấn công, Trắng lập tức bình Xe trung truy kích chính xác. Nếu sai lầm đi Xe nhất bình bát, thì Mã 2 lùi 4, Pháo thất bình cứu, Tướng 5 bình 4, nước sau có thể công Mã 4 tiến 6, Đen dễ đi.

24.		Pháo 5 bình 6
25.	Mã tam tiến tứ	Xe 4 bình 3
26.	Pháo thất bình cứu	Pháo 6 bình 9
27.	Tượng tứ bình ngũ	Mã 2 lùi 3

Lùi Mã bắt Pháo, không biết làm sao. Nếu sai lầm đi Xe 3 lùi 3, thì Xe ngũ bình bát tấn công Mã, Đen càng thêm bị động.

28.	Pháo cứu bình thất	Mã 3 tiến 1
29.	Pháo thất tiến ngũ	

Lùi Pháo khiến Xe, Pháo Đen bị mất mối liên hệ với nhau, tiện phát triển thế công trung lộ, hay!

29.		Pháo 6 bình 3
30.	Tượng ngũ bình tứ	

Xuất Tượng phòng ngự Xe Đen 3 lùi 3 bắt Pháo. Nếu nôn nóng đi Xe ngũ tiến nhất, thì Tốt 5 tiến 1, Đen có thể phản công trước.

30.		Xe 3 lùi 2
31.	Xe ngũ tiến tam.	

Đến đây, Trắng nước cờ tiếp nhanh tay phục Pháo thất bình ngũ, 2 Mã Đen ngưng trệ, Trắng đã hiện thế thắng, sau đó Trắng thắng.

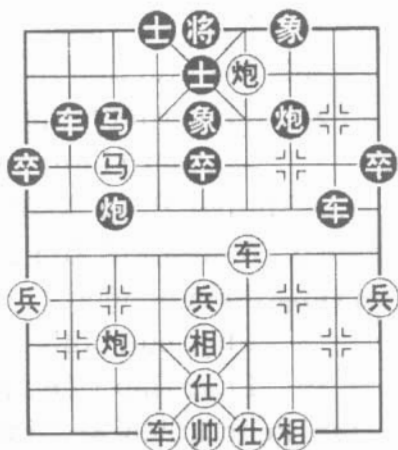
将

帅

Trận này Hứa Ngân Xuyên đã dựa vào ý đồ của quân Đen, tương kế tựu kế, sau khi bỏ Tướng trung thì chiếm được thế trước. Chiến thuật phản kích được ứng dụng một cách vô cùng xuất sắc, không thể có trận nào có thể cờ đẹp hơn.

Ván cờ 5

Trong trận đấu tranh giải cá nhân toàn quốc, Hồ Vinh Hoa của Thượng Hải đấu với Trang Ngọc Đình của Quảng Đông, bằng thế “trung Pháo hàng xa thất lộ Mã đối bình phong Mã tuần hà Pháo” khai cuộc được thế cờ trung cuộc như hình 5. Quân lực hai bên hoàn toàn tương đương. Bây giờ đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

Hình 5

22.

Pháo 7 bình 6

Pháo Đen 7 bình 6 đóng Pháo, chuẩn bị xuống tay lùì Xe bắt chết Pháo để giải trừ thế công của quân Trắng.

23. Mã thất tiến ngũ

Xe 8 lùì 3

Trắng giả bộ không phát giác ra, “tương kế tựu kế” tiến Mã đập Tượng trung, thể hiện rõ có chủ định trước.

24. Xe tứ tiến nhất   Pháo 3 bình 5

25. Mã ngũ tiến thất   Tướng 5 bình 6

Trắng nhân sơ hỡ Xe Đen cách tuyến tuân hà, tiến Xe đuổi Tượng Đen lập Pháo, Mã Trắng phát động thế công, khiến cho kế hoạch Đen lùi Xe ăn Pháo bị hỏng.

26. Tốt ngũ tiến nhất   Pháo 5 bình 2

27. Tướng ngũ tiến thất

Ở đây, Trắng tạo nên thế chiếu.

27.   Pháo 2 tiến 5

28. Xe lục tiến tam   Pháo 2 bình 1

29. Tượng ngũ bình lục   Xe 2 tiến 7

30. Tượng lục tiến nhất   Xe 2 lùi 1

31. Tượng lục lùi nhất   Xe 2 tiến 1

32. Sĩ lục tiến nhất   Pháo 1 bình 6

33. Xe tứ tiến nhất

Vì thế có lợi, bỏ Xe giết Pháo, nhập cuộc thật hay.

33.   Xe 2 lùi 1

34. Tượng lục tiến nhất   Xe 2 tiến 1

35. Tượng lục tiến nhất   Pháo 6 lùi 8

Đen nếu đổi đi Sĩ 5 tiến 6 ăn Xe, thì Pháo Trắng thất bình tứ, Xe 2 lùi 9 Pháo tiến bình tam, Trắng thắng.

36. Pháo thất bình tứ   Mã 3 tiến 2

37. Xe tứ tiến nhất   Tướng 6 tiến 1

Cách chiếu “giết” bên dưới là: Xe lục bình tứ, Sĩ 5 tiến 6, Xe tứ bình nhị, Sĩ 6 lùi 5, Xe nhị tiến ngũ, Tướng 6 lùi 1, Xe nhị lùi ngũ. Sau khi Trắng

ăn Xe, tiếp tục bảo vệ và duy trì thế chiếu của Xe, Pháo, Mã, quân Đen không có cách nào hóa giải phải chịu thua.

Ván cờ 6

Trong trận đấu mời các bậc thầy cờ Tướng Trung Quốc “cúp Thượng Hải”, Vương Gia Lương của Hắc Long Giang đấu với Hồ Vinh Hoa của Thượng Hải đến hiệp thứ 26 thì được thế cờ như hình 6, Trắng kéo Tốt trung bắt Pháo, mưu đồ dụ Xe Đen ăn Tốt để phá vỡ tuyến phòng thủ của Xe mà hình thành nên thế công 2 Xe bắt Sĩ. Bây giờ đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

26. Xe trước bình 5,

Đen đã qua phân tích toàn cục, định làm theo kế pháp tấn công 2 Xe bắt Sĩ, nó mạo mà không hiểm, tương kế tựu kế, dùng Xe ăn Tốt.

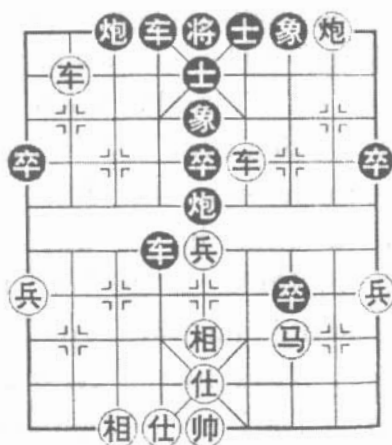
27. Xe tứ tiến nhị   Xe 4 tiến 6

Dâng tuyến Xe Tốt, lấy Pháo để thủ Sĩ thấp, phục thế phản công xuất Tướng, biện pháp có lực.

28. Xe bát bình ngũ   Tướng 5 bình 4

29. Xe ngũ bình thất   Xe 5 bình 3

Sau khi Trắng phá Sĩ trung Đen, lại giết Pháo, thanh thế dồn ép người, nhưng Hồ Vinh Hoa không hề vội vã bình Xe để giải trừ bị giết mà còn giết lại, quả là tuyệt vời.

Hình 6

30. Xe thất tiến nhất Xe 3 lùi 5

Nước cờ chính xác, nếu đổi đi Tượng 5 lùi 3, thì Xe tứ tiến nhất, Tượng 4 tiến 1, Xe tứ bình lục, Tượng 4 bình 5, Xe lục lùi lục, Tốt 7 tiến 1, Xe lục tiến tam, Trắng còn có thể chống đỡ.

31. Mã tam tiến ngũ Xe 3 tiến 6

32. Mã ngũ tiến lục Xe 4 lùi 2

Quân Trắng với cục diện bất lợi là mất Xe, lợi dụng Xe Trắng ăn Sĩ để lộ ra thế công, nhảy Mã để chiếu, dồn ép khiến cho quân Đen cần Mã bỏ lại 1 Xe.

33. Xe tứ tiến nhất Tượng 4 tiến 1

34. Xe tứ bình lục Tượng 4 bình 5

35. Xe lục lùi tứ Xe 3 bình 6

Xe Đen cướp chiếm Tướng môn, phối hợp Pháo Đen trấn giữ và Tốt Đen qua sông, hình thành nên thế công mạnh mẽ, Trắng hồi thiên vô lực.

36. Xe lục tiến tứ	Tượng 7 tiến 9
37. Xe lục lùi ngũ	Pháo 5 tiến 2
38. Xe lục bình nhị	Tượng 5 bình 6
39. Xe nhị lùi tứ	Tốt 7 tiến 1
40. Pháo nhị bình bát	Tốt 7 tiến 1
41. Pháo bát lùi lục	Xe 6 lùi 1

Tiếp theo, là Tốt 7 bình 6, Đen thắng chắc.

Ván cờ 7

Trong trận đấu tranh giải đoàn thể toàn vận hội khóa 6, Lý Lai Quân của Hà Bắc đấu với Phó Quang Minh của Hỏa Xa Đầu, bằng thế “trung Pháo hàng xa thất lộ Mã đối bình phong Mã” đến hiệp thứ 14 được thế cờ trung cuộc như hình 7. Quân 2 bên còn đủ, Đen hơn 1 Tốt qua sông chiếm ưu thế, Trắng 1 nước cờ trước bỏ Pháo công kích Sĩ cướp công. Bây giờ đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

14. Xe 1 bình 4

Đen “tương kế tựu kế”, bình Xe ăn Pháo, tiếp chịu bỏ quân, nghênh tiếp khiêu chiến, nếu đổi đi Mã 7 tiến 6, thì Pháo lục bình tứ, Đen lại ở cuối gió.

15. Mã tứ tiến tam	Pháo 4 bình 7
16. Pháo ngũ tiến tứ	Tượng 5 lùi 3

将

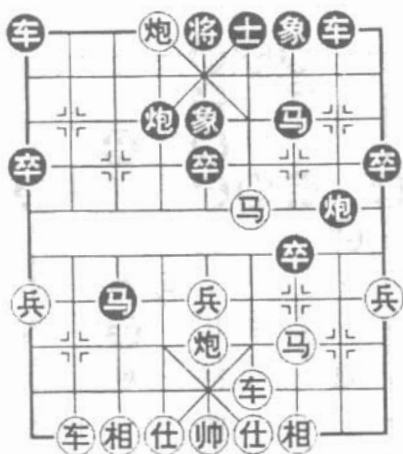
帅

Lùi Tượng, hay! “Khí không đấu” có mạo mà không có hiểm nếu sai lầm đi Sĩ 6 tiến 5, thì Xe Trắng tứ tiến thất có thể công mạnh mẽ. Kế hoạch Trắng bỏ Pháo cướp công đã thực hiện được.

17. Xe bát tiến bát   Pháo 8 bình 5

18. Sĩ tứ tiến ngũ   Pháo 7 bình 3

Đen bình trước tuần hà Pháo đến trung lộ gọi “Tượng”. Sau khi để Trắng bỏ sung Sĩ, lại Pháo 7 bình 3 uy hiếp “Muộn cung” dồn đuổi khiến cho Xe Trắng lùi thủ. Đến đây, kế hoạch bỏ Pháo cướp công bị trở ngại.

Hình 7

19. Xe bát lùi bát   Xe 4 tiến 7

“Địch lùi thất tiến”, Đen bắt đầu công kích lại.

20. Tượng thất tiến ngũ   Xe 4 bình 5

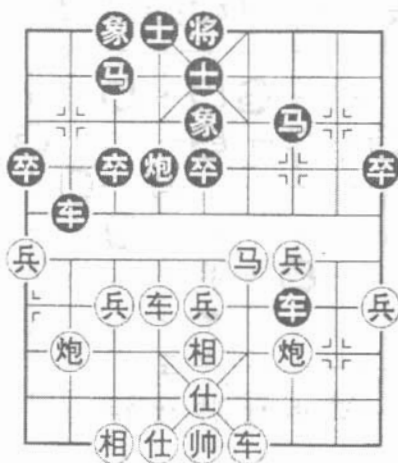
将

帅

Sau khi bình Xe chiếu Tướng, Đen nhiều quân chiếm thế trước, thế thắng đã hình thành, tiếp theo Đen thắng.

Ván cờ 8

Trong trận đấu giành vị trí của cờ Tướng “cúp Gia Phong” khóa thứ 3 được tổ chức tại Gia Định vào tháng 6 năm 1995, Hứa Ngân Xuyên của Quảng Đông đấu với Đào Hán Minh của Cát Lâm, bằng thế “phi Tướng cục đối tả Pháo quá cung” đến hiệp thứ 14 được thế cờ trung cuộc như hình 8, cục diện hai bên quân bằng, bây giờ đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

Hình 8

14.

Mã 7 tiến 8

Đen tiến Mã bỏ Tốt trung, sau kế hoạch dụ dòn Mã Trắng hà khẩu ăn Tốt trung, tiến hành tấn công.

15. Mã tứ tiến ngũ   Xe 2 bình 5

Trắng tương kế tựu kế, kiên quyết Mã Đen Tốt trung Đen bình Xe bắt Mã, dường như là tốt nhưng thực ra rất xấu.

Chi bằng đổi nước đi Mã 8 tiến 9, sau đó Mã 9 tiến 7, còn có khả năng chống lại Trắng.

16. Tốt tam tiến nhất   Xe 5 lùi 1

Trắng cường độ tam Tốt, thực xuất bên Đen ngoài ý muốn, Hứa Ngân Xuyên rất giỏi trong việc thiết lập sáng tạo những cơ hội tác chiến từ trong thế cờ phức tạp tổng hợp sai. Những tính toán sâu sắc lão luyện này dường như không tương xứng với tuổi tác của anh ta. Bởi vì, có người nói nước cờ mà Hứa Ngân Xuyên xuất ra còn nhiều hơn tuổi tác thực của anh ta 60 tuổi.

Đen chọn lùi Xe bắt Mã, còn 2 sự chuyển biến khác:

a) Mã 8 tiến 9, Tốt ngũ tiến nhất, Xe 7 bình 4, Tốt ngũ tiến nhất, Xe 4 bình 7, Pháo tam bình nhất, Trắng chiếm ưu thế.

b) Tượng 5 tiến 7, Mã ngũ tiến lục, quân lục của Trắng linh hoạt chiếm thế trước.

17. Tốt tam bình nhị   Pháo 4 lùi 1

18. Xe lục tiến nhất   Xe 7 bình 5

19. Pháo tam tiến lục   Mã 3 tiến 4

20. Xe lục bình tam   Mã 4 tiến 5

21. Xe tứ tiến bát   Tượng 5 tiến 7

Bỏ Tượng chặn Xe vọt ra chỗ Pháo để cầu đối công, nếu đổi đi Pháo 4 lùi 1, thì Pháo tam bình ngũ, Tượng 5 tiến 7, Pháo ngũ lùi tứ, Xe sau bình 7, Xe tứ bình lục. Trắng thắng chắc.

22. Xe tứ lùi tam   Xe 5 bình 9

23. Tốt nhị bình tam   Pháo 4 bình 5

24. Xe tam lùi tứ   Xe 9 bình 8

25. Tốt tam tiến nhất   Mã 5 tiến 4

Tính toán sót dẫn đến mất quân, dẫn đến thua, nên đổi đi Mã 5 tiến 3, thì Tốt tam bình tứ, Xe 5 tiến 2, còn có thể chiến đấu với Trắng.

26. Sỹ ngũ tiến lục   Xe 5 bình 7

27. Tượng ngũ bình tứ   Pháo 6 bình

28. Tượng tứ bình ngũ   Pháo 6 bình

29. Tượng ngũ bình tứ (Trắng thắng).

Đến đây, Trắng nhiều quân hơn chiếm ưu thế.

2. Lấy an nhân đợi gian khổ

Trong cờ chiến, “lấy an nhân đợi gian khổ” là một chiến thuật “phòng ngự tích cực”. Trong khi tinh thần đối phương nổi loạn, chỉ mưu cầu thắng trận mà tiến hành công kích, thì bên ta nên tránh nhuệ khí, để giành thắng thế, tích cực chi phối quân địch, thiết lập bẫy, mai phục tốt, lấy an nhân đợi gian khổ, thừa cơ phản công.

将

帅

Ván cờ 1

Hình 1, là thế cờ trung cuộc trong giải đấu toàn quốc sử dụng thế “trung Pháo qua sông đấu với phong Mã, Mã trái”. Giờ đến lượt Trắng đi, nước đi như sau:

13. Xe cửu bình thất

Trắng bình Xe, Tượng trái “lấy an nhân đợi gian khổ”.

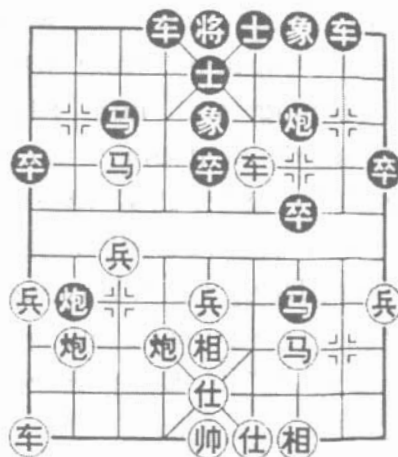
Như vậy để phòng ngừa quân Đen Pháo 2 bình 3 đánh Mã, trên thực tế là thiết lập những cái bẫy, dụ địch vào bẫy thừa cơ phản công.

13.

Xe 4 tiến 6

14. Pháo bát lùi nhị

Đen tiến Xe trúng kế dụ binh của quân Trắng, Trắng lùi Pháo uy hiếp đánh Xe, ép nó phải rời đoạn đường sườn phải.

Hình 1

14.

Pháo 2 bình 5

Chính giữa mai phục, đến đây sẽ khiến thế bại khó có thể cứu vãn. Nếu đổi đi Pháo 2 tiến 1 thì Mã thất tiến cứu, Pháo 2 lùi 5, Tốt thất tiến nhất, Trắng chiếm ưu thế lớn.

15. Mã tam tiến ngũ   Xe 4 bình 5

16. Mã thất tiến cứu

Mã nhập biên thù, phát động phản công, kỹ tiêu chí thực hiện kế hoạch lấy an nhân đợi gian khổ.

16.   Mã 3 lùi 2

17. Mã cứu tiến thất   Mã 2 tiến 4

18. Pháo bát bình lục   Mã 7 tiến 6

19. Xe tứ bình tam   Xe 5 tiến 1

20. Xe tam tiến nhất   Xe 8 tiến 6

21. Xe thất bình bát   Sĩ 5 lùi 4

22. Hậu Pháo tiến thất   Xe 5 bình 4

23. Pháo lục lùi tam (Trắng thắng).

Vương Gia Lương, sinh năm 1933 tại huyện Sơn Đông Hoàng, đã đoạt giải á quân toàn quốc lần thứ 3 năm 1954, 1958, 1957 và nhiều lần đứng thứ 6. Hiện là đặc cấp đại sư cờ Tướng.

Vua cờ Phong Dũng Cam. Sở trường bỏ quân để chiếu Tượng, có nhiều sáng tạo trong đánh cờ, được mệnh danh là “Hổ Đông Bắc” ở trong và ngoài nước.

Hiện là chủ biên cho tạp chí “Kỳ nghệ” (Nghệ thuật cờ Tướng).

Ván cờ 2

Hình 2, là lượt đi thứ 19 thế cờ trung cuộc trong giải đấu cờ Tướng toàn quốc năm 2003. Giữa Lý Lai Quân ở Hà Bắc và Trương Cường ở Bắc Kinh. Thực lực hai bên như nhau, nhưng quân Trắng nhiều hơn 1 Tốt chiếm ưu thế, giờ đến Đen đi, diễn biến như sau:

19. Xe 6 bình 4

20. Pháo tứ lùi tứ

Đen bình Xe, phục Mã 4 tiến 3 quyết chiếu Tướng, Trắng lùi Pháo Sĩ, “lấy an nhàn đợi gian khổ”, án binh bất động quan sát bên Đen di chuyển.

20. Sĩ 4 tiến 5

Đen bổ sung Sĩ tăng cường sức mạnh của trung lộ, ngầm đi Xe 7 bình 4.

21. Mã thất lùi lục Mã 3 tiến 4

Quân Trắng lùi Mã Sĩ, là nước cờ hay lùi mà tiến, chuẩn bị cho thất công và phòng bị, quân Đen muốn thắng nhanh, nên tiến Mã tăng cường công kích, rơi vào bẫy của quân Trắng. Nên đổi đi thành Pháo 5 lùi 2, vẫn là chiếm 2 phần thắng thế.

22. Pháo tứ bình tam

Quân Trắng tiến Pháo thêm một bước, vì thắng thế, án binh bất động, cơ hội thừa cơ phản công đã đến.

22. Pháo 5 lùi 3

Do thời gian cấp bách, Đen lùi Pháo về phía Tượng nên tốc bại, nên đi Pháo 5 lùi 2 (nếu Tượng

将

帅

7 tiến 5, Xe tứ tiến tam Đen mất Mã thua ngay lập tức), Mã ngũ lùi lục, Xe 7 tiến 6.

23. Mã tam tiến ngũ   Xe 7 tiến 2

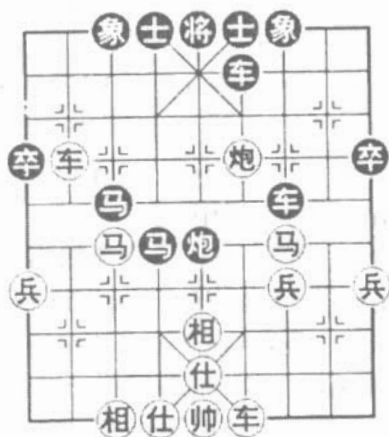
24. Xe bát bình tam   Xe 7 lùi 3

Trắng bình Xe ép đổi, quân Trắng thua chắc.

25. Mã ngũ tiến tam   Sĩ 5 tiến 6

26. Pháo tam tiến thất   Trắng thắng.

Tiếp theo Mã tam tiến ngũ đập Pháo giữa, quân Đen nhận thua.

Hình 2

Lý Lai Quân sinh năm 1959, là người tỉnh Hà Bắc đoạt giải quán quân cờ Tướng cá nhân toàn quốc lần thứ 4 năm 1991, 1982, 1987. Lý Lai Quân là một trong những thành viên chủ lực của đội Trung Quốc quán quân tập thể của “cúp châu Á” lần thứ 2, 3, 5, 7. Năm 1984, đoạt giải quán quân

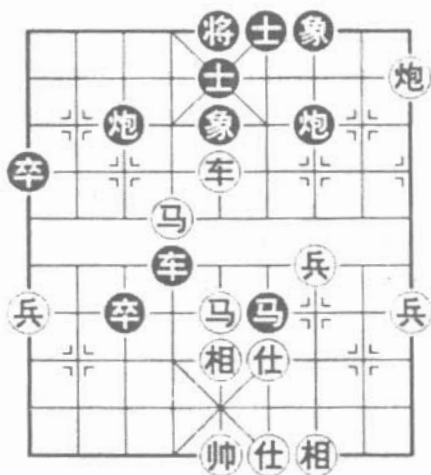
将

帅

“cúp Ngũ Dương”, năm 1991 đoạt giải á quân cá nhân trong giải đấu cờ Tướng thế giới lần thứ hai, là một trong những thành viên chủ lực đội tập quán quân của Trung Quốc.

Lý Lai Quần hiện là đặc cấp đại sư cờ Tướng quốc tế. Có viết quyển “Chiến thuật và chiến lược trung cuộc cờ Tướng”.

Ván cờ 3

Hình 3

Hình 3, là thế cờ trung cuộc trong giải đấu quán quân tranh “cúp Ngũ Dương” lần thứ 6, giữa Hồ Vinh Hoa ở Thượng Hải và Lữ Khâm dùng nước đi: “Sỹ Pháo đấu với trung Pháo”. Đen tuy có 1 Tốt qua sông trợ chiến, nhưng Trắng nhiều Tốt, và các quân di chuyển tiềm phục và chiếm thế tiến công, giờ đến

lượt quân Đen đi, hãy xem quân Đen dùng thế “án binh bất động” như thế nào để thắng Trắng.

23.

Pháo 3 bình 4!

Pháo Đen bình sang sườn phải, án binh quan sát chờ thời cơ phản công, nếu vội đi Tốt 3 bình 4, thì Pháo nhất lùi tứ, Xe 4 bình 7, Mã lục tiến tứ, Xe 7 bình 4, Mã ngũ tiến tứ, Mã 6 tiến 4, Tượng ngũ bình lục, hai bên đối đầu kịch liệt, thắng thua khó phân.

24. Mã lục tiến bát

Pháo 7 lùi 1

Đen lùi Pháo nằm chờ, nếu đổi đi Tốt 3 bình 4 (nếu Pháo 4 bình 2, Pháo nhất tiến nhất, Trắng chiếm ưu thế), Mã bát tiến thất, Pháo 4 lùi 1 (nếu Tượng 5 bình 4, thì Xe ngũ bình cửu, Tượng 5 lùi 3, Xe cửu tiến tam, Pháo 4 bình 3, Mã thất lùi cửu, bên Đen bị công kích), Pháo nhất tiến nhất, quân Đen thất thế.

25. Pháo nhất tiến nhất

Quân Trắng muốn giành thắng nhanh, tiến Pháo mà quên mất mai phục đằng sau. Nên đổi đi Mã bát tiến lục đổi Pháo.

25.

Pháo 4 lùi 1

Đen lùi Pháo, dùng kế “án binh bất động”, đợi thời xuất kích.

26. Xe ngũ lùi nhất

Xe 4 lùi 2

27. Xe ngũ bình bát

Tốt 3 bình 4

Xe Trắng ăn Tượng thất thế, sau khi Đen lùi Xe bát Mã bình Tốt uy hiếp Mã, lực phản kích quá mạnh khiến lực lượng của quân Trắng lung lay.

28. Mã ngũ tiến tứ	Mã 6 tiến 4
29. Tướng ngũ tiến nhất	Xe 4 bình 3
30. Tướng ngũ bình tứ	Pháo 7 bình 6

Đến đây, toàn bộ lực lượng quân Trắng bị khống chế, Đen thắng.

Lữ Khâm, sinh năm 1962 ở Huệ Dương Quảng Đông, năm 1986 đăng cơ ngôi vị quán quân toàn quốc, đoạt vị đặc cấp đại sư cờ Tướng. Năm 1988 và năm 1999, lại đoạt giải quán quân toàn quốc, và nhiều lần đoạt giải quán cúp “Ngũ Dương”, cùng với Hứa Ngân Xuyên được gọi là “Linh Nam Song Hùng”. Năm 2002, đoạt quán quân trong giải đấu tranh vị trí siêu cấp cờ Tướng.

Ván cờ 4

Hình 4, là lượt đi thứ 13 thế cờ trung cuộc trong giải đấu tập thể toàn quốc giữa Hứa Ngân Xuyên ở Quảng Đông và Lưu Điện Trung ở Hà Bắc, dùng nước “Phi Tượng đấu với tả Pháo qua cung”. Quân Đen tập trung lực lượng bên cánh phải của quân Trắng, giờ đến Trắng đi, diễn biến như sau:

14. Xe bát lùi nhất

Trắng đưa Xe trái Xe biên lên, tạo ra một cái bẫy, là nước cờ hay.

14. Pháo 4 tiến 7

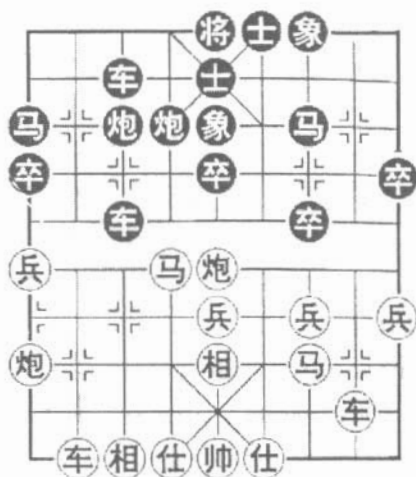
Quân Đen quyết tâm đưa Pháo kích Sỹ, bỏ quân cướp thế tiến công. Nhưng dưới sự phản công của

将

帅

quân Trắng, hiệu quả không tốt lắm, chẳng bằng đổi thành đi Tốt 1 tiến 1, thế cờ thay đổi khá nhiều.

Hình 4

- 15. Mã lục tiến bát   Pháo 4 lùi 7
- 16. Mã bát tiến thất   Hậu Xe tiến 1
- 17. Pháo ngũ bình thất   Tiến Xe bình 4
- 18. Pháo cửu bình thất   Xe 3 tiến 3

Hứa Ngân Xuyên dùng kế bỏ Sĩ nhằm Xe, kế này do tiến Mã và chiến thuật bình Pháo hợp thành, chỉ trong thời gian ngắn đã thực hiện được. Có người cho rằng Hứa Ngân Xuyên thường xuyên nghiên cứu những vũ khí mới, trong lúc cần thiết mới đem ra dùng. Đây cũng có lý của nó.

- 19. Tượng ngũ tiến thất   Xe 4 tiến 3
- 20. Mã tam lùi ngũ   Mã 7 lùi 6

21. Pháo thất bình cửu	Mã 6 lùi 4
22. Pháo cửu lùi nhị	Mã 4 tiến 3
23. Xe nhị tiến tam	Mã 3 tiến 5
24. Xe nhị bình ngũ	Mã 5 tiến 6

Sau khi quân Đen bỏ Xe ăn Pháo, xuất kích, tiến thủ ăn Tốt trung và cao Tượng quân Trắng, giành được lực lượng bồi thường, Xe Trắng kịp thời bình trung ép Mã.

25. Xe ngũ tiến nhị	Mã 6 lùi 7
26. Xe ngũ lùi tam	Tốt 7 tiến 1
27. Xe bát tiến tam	Tượng 5 lùi 3

Tiếp theo sau triển khai lực lượng quân Đen nên đổi đi Tượng 5 tiến 3, hiệu quả khá tốt.

28. Xe bát bình tam	Mã 7 tiến 6
29. Xe ngũ lùi nhất	Xe 4 tiến 1
30. Xe ngũ bình tứ	Pháo 4 bình 5
31. Xe tam bình ngũ	Mã 6 tiến 8
32. Xe tứ bình thất	Tướng 5 bình 4
33. Xe thất tiến nhất	Tướng 4 tiến 1

Nếu nước 27 Tượng Đen bay cao, Xe Trắng bị khống chế bởi Mã trái, không thể khai thông tuyến Tượng phải, năng lực phản kháng của quân Đen càng tăng.

34. Xe ngũ tiến tam	Tượng 7 tiến 5
35. Xe thất lùi thất	Tướng 4 lùi 1
36. Mã ngũ tiến tứ	Xe 4 lùi 2
37. Mã tứ lùi nhị	Xe 4 lùi 3
38. Sĩ tứ tiến ngũ	Xe 4 bình 7

将

帅

39. Xe thất bình tứ   Xe 7 bình 2

Trắng bỏ Xe ăn Pháo, trung Mã di chuyển, ưu thế dần dần hình thành.

40. Pháo cửu tiến nhị   Xe 2 tiến 2

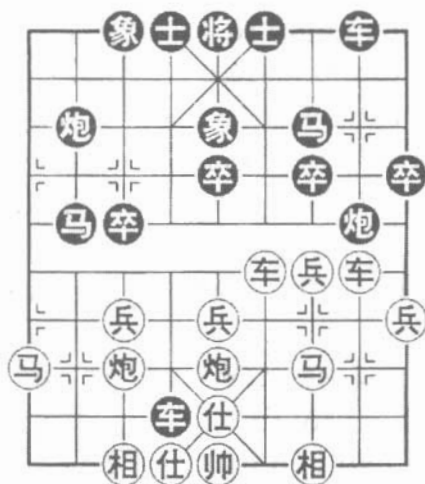
41. Pháo cửu bình lục   Mã 1 tiến 3

42. Mã nhị tiến tứ

Trắng phục Mã tứ tiến lục chiếm ưu thế và Pháo lục lùi nhị đánh Mã. Đen bại trận, Trắng thắng.

Ván cờ 5

Hình 5, là thế cờ trung cuộc trong trận quyết đấu á quân toàn quốc năm 1981, giữa Liễu Đại Hoa ở Hồ Bắc và Lý Lai Quân ở Hà Bắc dùng thế “ngũ thất Pháo tiến tam đấu với phong Mã”. Hai bên đối đầu, giờ đến Trắng đi, diễn biến như sau:

Hình 5

13. Pháo ngũ bình tứ

Đôi Xe Trắng tuần hà, lúc này bỏ trung Pháo, “án binh bất động” là nước cờ hay. Ngồi xem diễn biến, thừa cơ xông lên.

13. Tốt 3 tiến 1?

Quân Đen tùy tiện bỏ Tốt, mưu toan công kích Tượng trái quân Trắng, nhưng trên thực tế việc không thành mà còn dẫn đến thất thế, nên đổi thành đi Sĩ 4 tiến 5, Trắng nếu Pháo thất bình lục, thì Xe 4 bình 2, Đen chống lại.

14. Tốt thất tiến nhất Mã 2 tiến 1

15. Pháo thất tiến nhất!

Trắng tránh bắt tiến Pháo, nếu không thì Pháo Đen 2 bình 3, Đen bỏ Tốt cướp thế tiến công, bên Trắng rơi vào tình thế khó khăn.

15. Sĩ 4 tiến 5

16. Tốt thất tiến nhất Tốt 7 tiến 1

Trắng thừa cơ vượt Tốt, tranh trước.

17. Tốt thất tiến nhất Tốt 7 tiến 1

18. Xe nhị bình tam Mã 1 lùi 2

19. Pháo thất tiến lục Tượng 5 lùi 3

Trắng tiến Pháo đuổi Tượng, là nước cờ hay thiết lập ưu thế. Vừa phá vỡ tuyến phòng bị của quân Đen, vừa xóa bỏ được sự phản kích của Pháo 8 bình 3, một mũi tên trúng 2 đích.

20. Xe tam tiến tam Pháo 2 bình 5

21. Tượng tam tiến ngũ Pháo 8 bình ngũ

将

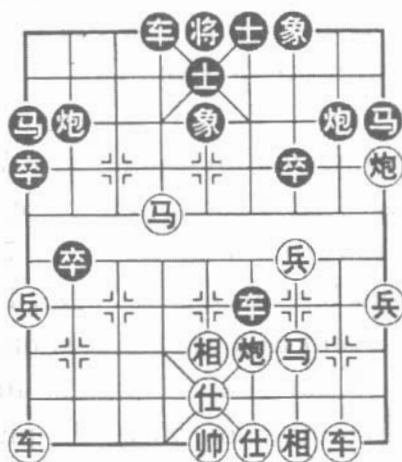
帅

Quân Đen nếu đổi đi Pháo 8 tiến 5, thì Pháo tứ lùì nhất, Xe 4 lùi 8. Xe tam lùi tam, tuy vẫn là Trắng chiếm ưu thế nhưng quân Đen vẫn có thể đảo ngược tình thế.

- 22. Pháo tứ lùì nhất   Xe 4 lùi 8
- 23. Xe tam lùi tam   Hậu Pháo bình 2
- 24. Tốt thất bình bát   Pháo 2 lùi 2
- 25. Tốt bát tiến nhất   Tượng 3 tiến 5
- 26. Tốt bát tiến nhất   Pháo 2 bình 1
- 27. Xe tứ bình bát   Mã 2 lùi 3

Đến đây, quân Đen bị khống chế, đến lượt đi thứ 46 Trắng thắng.

Ván cờ 6

Hình 6

Hình 6, là lượt đi thứ 15 thế cờ trung cuộc trong trận đấu cá nhân toàn quốc giữa Hứa Ngân

Xuyên ở Quảng Đông và Từ Thiên Hồng ở Giang Tô, dùng thế “tiên nhân chỉ lộ đấu với Tốt cuối Pháo”. Thực lực hai bên như nhau, Trắng tuy nhiều hơn 1 quân, nhưng Đen 3 Tốt đã qua sông, cơ bản hình thành thế hòa, hiện quân Đen xuất Xe sườn bắt Mã, mưu đồ bỏ Tốt cướp thế. Hãy xem quân Trắng ứng phó như thế nào.

16. Xe cứu bình lục

Trắng bình Xe giữ Mã, là một nước cờ hay, theo hướng di chuyển của Xe Đen qua sông, quyết định đi Xe 6 bình 7 ép Mã, vì thế tiếp lập vòng này. Nếu ăn Tốt đi Mã lục lùi bát, thì Xe 6 bình 7, Xe nhị tiến nhị, Tốt 1 tiến 1, Đen mãn nguyệt.

16. Xe 6 bình 7

17. Pháo tứ tiến lục

Đen ép Mã trúng kế, Trắng tiến Pháo trận Mã, ngoài dự kiến của quân Đen, sau đó tiến công kịch liệt, bên Trắng tính kỹ càng, chứng thực được sự phán đoán chính xác, từ đó không chế được toàn thế cục.

17. Xe 7 tiến 1

Xe Đen ăn Mã chấp nhận bỏ quân, nếu đổi đi Xe 4 tiến 2, thì Mã lục lùi tứ, Xe 4 tiến 7, Tướng ngũ bình lục, Pháo 2 bình 4, sau khi Tướng lục bình ngũ, Xe Đen gặp khó khăn, Trắng chiếm ưu thế.

18. Mã lục tiến ngũ Xe 4 tiến 9

19. Tướng ngũ bình lục Pháo 2 bình 4

20. Mã ngũ lùi tam Pháo 8 tiến 6

Đen tiến Pháo ép Xe, nếu đi nhâm Pháo 8 bình 6, thì Mã tam tiến nhất, phục bình Pháo đánh Xe, Đen khó mà ứng phó.

21. Mã tam tiến nhất	Xe 7 bình 8
22. Mã nhất tiến tam	Tượng 5 bình 4
23. Tượng lục bình ngũ	Pháo 4 tiến 4
24. Pháo nhất bình nhị	Mã 1 tiến 3
25. Pháo nhị lùi ngũ	Mã 3 tiến 4
26. Sĩ ngũ tiến lục	Xe 8 bình 6
27. Pháo tứ lùi nhị	Xe 6 tiến 1
28. Pháo tứ bình bát	Pháo 4 bình 9
29. Sĩ tứ tiến ngũ	Pháo 9 bình 7
30. Pháo nhị tiến tam	Mã 4 tiến 5
31. Pháo nhị bình bát	Pháo 7 lùi 5
32. Tiến Pháo bình tam	Tượng 7 tiến 5

Pháo Trắng kích Tốt bỏ Mã, một nước cờ sâu sắc, từ đó bình Pháo, là để tiếp tục bao vây tiêu diệt Mã Đen. Đen nếu đi Mã 5 lùi 7, thì Xe nhị tiến tam, Xe 6 lùi 2, Pháo bát lùi nhất, Xe 6 bình 5, Pháo tam tiến tam, Tượng 4 tiến 1, Pháo bát bình tam, Trắng thắng chắc.

33. Sĩ ngũ tiến tứ	Xe 6 lùi 1

Đen nếu đổi đi Xe 6 bình 2, Pháo bát bình ngũ, Mã Đen cũng không có cách nào thoát khỏi vòng vây.

34. Tượng tam tiến ngũ	Xe 6 bình 5
35. Sĩ lục tiến ngũ	

将

帅

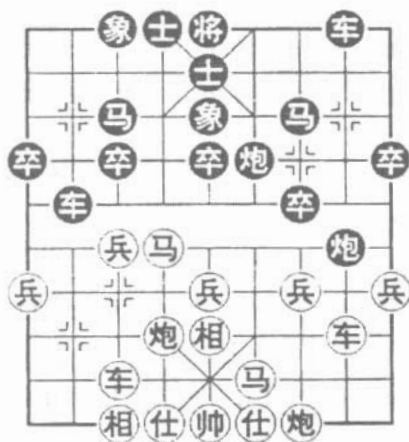
Đến đây, quân Trắng nhiều quân thắng chắc, Trắng thắng.

3. Sáng tạo chiến cơ

Trong các trận tranh đấu, thường xuyên xuất hiện thế cờ hai bên hòa, đối đầu với nhau, khống chế nhau. Làm thế nào để tạo ra một chiến cơ dưới tình thế căng thẳng này, là một bài học quan trọng.

Ván cờ 1

Hình 1, là một lượt đi thứ 12 thế cờ trung cuộc trong giải đấu đối kháng “cúp Gia Bảo” ở Thượng Hải, giữa Lâm Hồng Mẫn - Thượng Hải và Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông, sử dụng nước “Phi Tượng đầu với Pháo phải qua sông”. Hai bên khống chế, kìm chế nhau, hai bên giằng co nhau, giờ đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

Hình 1

12.

Tốt 9 tiến 1

Đen tiến Tốt bên là nước đợi hay, ngầm Pháo 6 bình 9, từ tuyến bên mở ra sự thiếu khuyết trong thế trận của quân Trắng.

13. Xe nhị bình tứ

Pháo 6 bình 9

Trắng không thể phát hiện Pháo Đen di chuyển mà bình Xe về phía bên sườn, Đen thì mượn gió bẻ măng, bình Pháo bên, thiếu Tốt, Trắng bị công kích ở phía phải, cơ hội đấu trí của Đen đã đến.

13. Xe tứ tiến tứ

Pháo 8 lùi 2

14. Xe tứ lùi nhị

Pháo 9 tiến 3

Pháo Đen tiến lùi tuần tự, sau khi di chuyển Mã Pháo kích Tốt bên và chiếm ưu thế.

15. Tốt tam tiến nhất

Pháo 8 tiến 2

16. Tốt tam tiến nhất

Xe 2 bình 7

17. Pháo tam bình nhị

Pháo 9 tiến 3!

Trắng bình Pháo đánh Xe, sau khi bị Đen đẩy Pháo về sau, kế hoạch không thành, nên đổi thành đi Mã tứ tiến nhị.

18. Xe tứ lùi nhị

Xe 8 bình 6

19. Xe tứ bình nhị

Xe 6 tiến 5!

Đen nắm chắc chiến cơ, từng bước bức bách, đến đây tiến Xe giữ Pháo giữ Mã, ưu thế càng lớn.

20. Mã lục tiến nhất

Xe 7 tiến 4

Đôi Xe uy hiệp Mã, Trắng khó mà tránh khỏi mất quân, bại cục đã định.

21. Xe nhị bình nhất

Đến đây, quân Trắng miễn cưỡng xuất Xe nhị bình nhất bắt Pháo, nhưng đã nhận thua, nếu không nhận thua quân Đen đi Pháo 9 lùi 1, cũng giành quân thắng chắc.

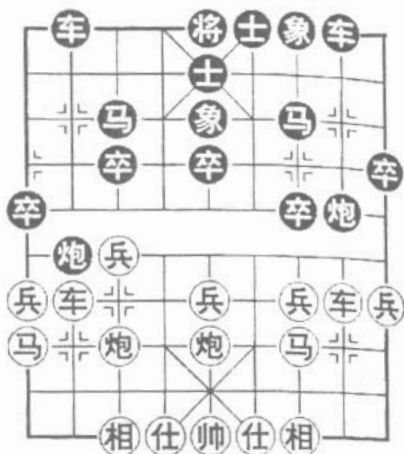
Ván cờ 2

Hình 2, là thế cờ trung cuộc trong giải đấu hữu nghị đại sư cúp “Hân Xuân” giữa Thượng Uy của Liêu Ninh và Trương Ảnh Phúc ở Hắc Long Giang, dùng thế “ngũ thất Pháo đấu phong Mã”. Hai bên đối đầu, giờ đến Đen đi, diễn biến như sau:

12.

Tốt 9 tiến 1

Đen vươn Tốt bên, nếu vội đi Tốt 7 tiến 1, thì Tốt tam tiến nhất, Pháo 8 bình 2, Xe nhị tiến lục, Pháo hậu tiến 2, Xe nhị lùi bát, quân Đen không kịp trở tay.

Hình 2

13. Sỹ lục tiến ngũ

Trắng nếu đổi đi Pháo thất tiến tứ, thì Mã 7 tiến 6, Pháo ngũ bình thất, Mã 6 tiến 4, Đen chiếm ưu.

13. Tốt 7 tiến 1

“Đợi” đến sau khi Trắng lên Sỹ trái, Tốt Đen tiến 7, “Dương Đông kích Tây”, gây khó khăn cho sự tiến công của cánh phải quân Trắng.

14. Tốt tam tiến nhất Pháo 8 bình 2

15. Xe nhị tiến lục Hậu Pháo tiến 2

16. Xe nhị tiến nhị Mã 7 tiến 6

17. Xe nhị lùi nhị Mã 6 tiến 4

18. Pháo thất bình lục Tiến Pháo tiến 2

19. Pháo ngũ bình tứ Hậu Pháo tiến 2

Đổi quân tranh thế, cờ hay!

20. Xe nhị bình lục Hậu Pháo bình 6

21. Sỹ ngũ tiến tứ Mã 4 tiến 3

22. Sỹ tứ lùi ngũ Pháo 2 bình 4

Bình Pháo đánh Xe, bất luận Trắng bình Xe hay bình Pháo đều sẽ làm yếu lực lượng phòng thủ cánh trái.

23. Xe lục bình tứ Pháo 4 bình 1

24. Pháo lục lùi nhị Mã 3 tiến 4

25. Xe tứ lùi tam

Trắng nếu đổi Đen Sỹ ngũ lùi lục, thì Xe 2 tiến 7, Xe tứ lùi tứ, Pháo 1 lùi 2, Mã tam tiến tứ, Xe 2 bình 4, vẫn là Đen chiếm ưu thế.

将

帅

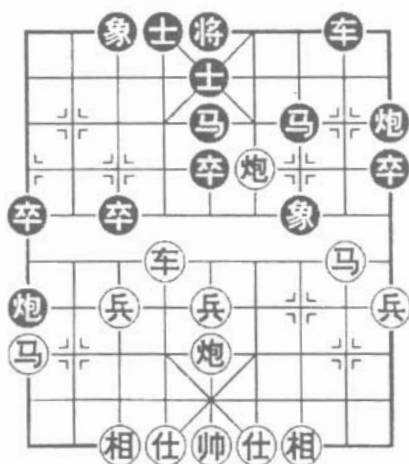
- 25. Xe 2 tiến 8
- 26. Sĩ ngũ lùi lục
- 27. Xe tứ lùi nhất

Đến đây, Trắng mất Tượng, quân đều ở vị trí bất lợi, lực lượng quân Đen đầy đủ, thắng thế đã định.

- 28. Xe tứ bình thất
- 29. Xe thất tiến nhất
- 30. Sĩ lục tiến ngũ
- 31. Mã tam tiến tứ

Mã Đen vượt biên thù, tiếp theo có Mã 1 tiến 2 bắt đôi, Đen thắng.

Ván cờ 3

Hình 3

Hình 3, là lượt đi thứ 18 thế cờ trung cuộc trong giải đấu tranh giải vua cờ “cúp Á Tín” giữa Đào Hán Minh ở Cát Lâm và Hứa Ngân Xuyên ở

Quảng Đông, sử dụng nước cờ: “ngũ bát Pháo tiến tam Tốt đấu với phong Mã”. Hai bên gần như hòa cờ, giờ đến Đen đi, diễn biến như sau:

18. Pháo 9 lùi 1

Pháo Đen 9 lùi 1 dơi nước cờ vẽ rồng tô mắt! Ngâm bảo vệ Tượng cao không có rễ, và phục bình 7 ngâm Tượng Trắng, Hứa Ngâm Xuyên chuyên về trung cuộc, kết hợp giữa phá bỏ nhược điểm của mình, lợi dụng nhược điểm của đối phương. Ngâm phục Tốt, tạo cơ hội thắng.

19. Pháo tứ lùi tứ Pháo 1 lùi 1

20. Pháo tứ bình nhị Xe 8 bình 6

21. Pháo ngũ bình thất Mã 5 tiến 3

22. Pháo thất lùi nhất Tượng 7 lùi 5

23. Pháo nhị bình thất Mã 3 lùi 2

24. Tượng thất tiến ngũ Mã 2 tiến 4

Đến đây, Mã Đen qua di chuyển bỏ chiếm Sĩ, Đen nhiều Tốt, vị trí quân khá tốt, đã chiếm ưu thế.

25. Tiến Pháo bình lục Pháo 9 bình 7

26. Mã nhị lùi nhất Xe 6 tiến 6

Trắng lùi Mã, bị Xe Đen chiếm lĩnh tuyến Tốt xong càng thêm bị động, chẳng bằng đổi đi Pháo lục tiến ngũ đổi Mã, hiệu quả tốt hơn nhiều.

27. Pháo lục tiến ngũ Sĩ 5 tiến 4

28. Xe lục tiến tam Pháo 1 tiến 1

29. Tốt thất tiến nhất Sĩ 4 tiến 5

30. Xe lục lùi tam Tốt 3 tiến 1

31. Xe lục bình thất Xe 6 bình 5

32. Mã cửu tiến thất   Xe 5 bình 4

33. Pháo thất bình cửu   Tốt 9 tiến 1

Dùng Tốt để khống chế Mã thì dễ dàng khống chế được cục diện. Ví dụ, thay Pháo 1 bình 2, Pháo cửu tiến nhị, Mã 7 tiến 6, Xe thất bình tứ, Mã 6 tiến 4, Mã thất tiến bát, Pháo 2 tiến 3, Xe tứ bình lục, Xe 4 bình 2, Mã bát tiến thất, Xe 2 bình 1. Ưu thế thuộc về bên Đen.

23. Pháo cửu tiến tứ   Tượng 3 tiến 1

35. Pháo cửu bình bát   Sĩ 5 tiến 4

36. Xe thất tiến tứ   Pháo 7 lùi 1

37. Xe thất bình tam   Mã 7 tiến 6

38. Mã thất tiến bát   Pháo 1 lùi 2

39. Mã bát tiến lục   Mã 6 tiến 4

40. Pháo bát tiến nhị   Sĩ 4 lùi 5

Bên Trắng tuy nhiều hơn 1 Sĩ nhưng lực lượng bị phân tán, bên Đen tập trung lực lượng bao vây, chiếm vị trí yếu điểm bên Trắng, giành thế tấn công.

41. Xe tam lùi tứ   Mã 4 tiến 6

Bên Trắng thay đổi nước đi, Xe tam tiến ngũ thì Mã 4 tiến 6, Pháo bình 7 tấn công, vẫn khó mà ứng phó được.

42. Pháo bát tiến nhị   Pháo 7 tiến 4

43. Pháo bát lùi tứ   Pháo 7 bình 5

Bên Đen đẩy mạnh cục diện dùng Pháo ở giữa đó là dấu hiệu phát động tổng tấn công.

44. Xe tam bình ngũ	Pháo 1 tiến 5
45. Tương ngũ bình lục	Xe 4 bình 3
46. Mã lục tiến thất	Xe 3 tiến 3

Nếu thay đổi Pháo bát tiến tam, Pháo 5 bình 5, Pháo bát bình lục, Xe 3 bình 4, bên Đen giành chiến thắng.

Đến đây, bên Đen quyết định chiến thắng toàn cục.

Hứa Ngân Xuyên dành chiến thắng.

Ván cờ 4

Như hình 4 là ván cờ trong trận đấu cờ Tướng cá nhân toàn quốc “Hoa Năng Bô”, Lưu Điện Trung ở Hà Bắc và Hứa Ngân Xuyên ở Quảng Đông, sử dụng nước cờ “Tiên nhân chỉ đường đối phi Tượng”, cục diện được hình thành từ hồi 16. Hai bên lực lượng cân bằng ưu thế cục diện cơ bản là như nhau: Quân Đen đi trước.

16.	Xe 8 bình 3

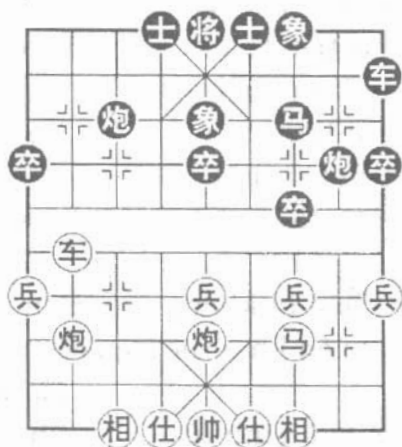
Quân Đen bình Xe sang phải, sáng tạo thời cơ chiến đấu, lúc này Xe ở vị trí bên phải sau Pháo 3 nước càng có thâm ý, nhằm uy hiếp ngầm Tượng bên Trắng. Dùng Pháo 8 bình 7 để bắt tốt. Hứa Ngân Xuyên đã dùng chiến thuật “Dưới lá dáo hoa”, tức là “Tày mà không lộ”, làm cho đối thủ lúng túng.

17. Tốt tam tiến nhất	Tốt 7 tiến 1
18. Xe bát bình tam	Pháo 3 bình 2
19. Xe tam bình nhị	Pháo 8 lùi 2

将

帅

Bên Đen bình Pháo lộ Xe, tạo thế xuất chúng hiệp với Tượng trái của Trắng, đồng thời bắt sống Xe Trắng, lùi 2 hàng dùng Pháo 8 bình 7 tấn công. Tượng Trắng bên phải, bên Đen nắm được điểm yếu của hai con Tượng bên Trắng, tiến hành chiến thuật cơ bản dùng Mã tấn công Pháo giữa.

Hình 4

20. Mã tam tiến tứ   Pháo 8 bình 5

Bên Trắng không chịu lùi sau, dùng Mã tấn công thì Pháo 2 tiến 5, Xe bát lùi nhị. Lúc này nếu thay đổi Xe nhị bình bát, Pháo 8 bình 7, Mã tam tiến ngũ, Xe 3 tiến 5, cũng là bên Đen đi trước.

21. Mã tứ bình lục   Xe 3 tiến 3
 22. Xe nhị bình lục   Pháo 5 bình 7
 23. Sĩ tứ tiến ngũ   Pháo 7 tiến 8

Bên Trắng không có cách nào bỏ Tượng liên thay đổi nước đi: Tượng tam tiến nhất thì Pháo 7 tiến 3, bên Trắng càng rơi vào thế bị động.

24. Pháo bát tiến tứ	Xe 3 tiến 5
25. Mã lục tiến ngũ	Tượng 7 tiến 5

Trắng mất đôi Tượng, không còn hy vọng hòa cờ, đành bỏ Mã đập Tượng.

26. Xe lục tiến tam	Mã 7 tiến 6
27. Xe lục bình bát	Sỹ 6 tiến 5
28. Xe bát bình cửu	Xe 3 bình 2
29. Xe cửu lùi nhất	

Đen vượt Mã thêm Sỹ, bình Xe theo Pháo, ở vào thế tiến công phá vỡ lực lượng Trắng và hình thành thế Xe Pháo bị khống chế. Đen đặc thế ung dung vượt Mã, triển khai thế tiến công.

29.	Mã 6 tiến 4
30. Pháo ngũ bình tứ	Pháo 7 lùi 5

Điều Pháo phải di chuyển, là chuyển quân tạo thế. Trắng thiếu đôi Tượng, đôi Pháo lại bị khống chế, đã thành bại Tượng.

31. Pháo bát bình nhất	Pháo 7 bình 3
32. Tượng ngũ bình tứ	Pháo 3 tiến 5
33. Tượng tứ tiến nhất	Xe 2 lùi 5
34. Xe cửu lùi nhị	Xe 2 bình 7

Hình thành thế chiếu của Mã Pháo, Trắng khó hóa giải.

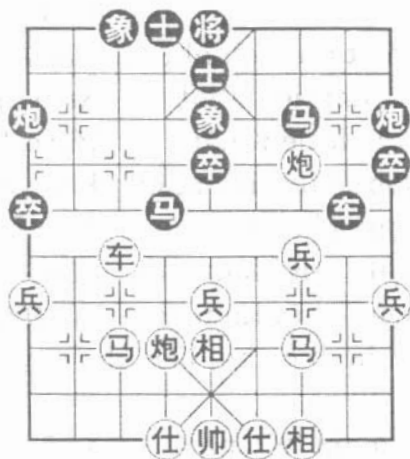
35. Pháo tứ bình bát	Mã 4 tiến 3
36. Xe cửu bình tứ	Xe 7 bình 6

- 37. Sỹ ngũ tiến tứ   Mã 3 tiến 4
- 38. Tướng tứ bình ngũ   Mã 4 lùi 3
- 39. Tướng ngũ tiến nhất   Xe 6 bình 2

Đến đây, Trắng chỉ có bỏ Pháo để tránh bị chiếu, Đen nhiều quân Trắng thắng Trắng.

Ván cờ 5

Hình 5, là thế cờ trung cuộc trong giải đấu đại sư cờ Tướng toàn quốc năm 2003, Hồng Chí ở Cát Lâm đã giành chiến thắng với tỷ số 5 - 4, Hồng Chí dùng thế “Pháo qua cung đấu với Mã tiến” đấu với Trương Cường ở Bắc Kinh. Trắng nhiều hơn 1 Tốt, hai bên ở vào trạng thái hòa. Giờ đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

Hình 5

- 16. Sỹ lục tiến ngũ   Mã 7 lùi 8

Trắng thêm Sĩ trung, án binh bất động, là một nước cờ hay! Đen lùi Mã thất sách, vì vậy mà rơi vào thế bị động, nên đổi đi Tốt 9 tiến 1, hai bên thành thế đối đầu.

17. Mã thất tiến lục   Pháo 9 bình 7

Nếu đổi thành đi Mã 8 tiến 6, Pháo tam lùi nhất, Tượng 5 tiến 7, Pháo lục tiến tam, Tượng 7 lùi 5, Pháo lục tiến tam, Trắng chiếm thế chủ động.

18. Pháo lục tiến tam   Xe 8 bình 4

19. Mã tam tiến tứ   Xe 4 bình 5

20. Mã lục tiến ngũ   Xe 5 tiến 2

21. Tốt tam tiến nhất

Trắng vượt tam Tốt, là nước cờ hay để mở rộng lục lượng.

21.   Pháo 7 lùi 1

22. Pháo tam bình nhị   Pháo 1 tiến 4

23. Tốt tam tiến nhất   Xe 5 lùi 2

24. Mã ngũ tiến thất   Pháo 1 bình 5

25. Tượng tam tiến nhất   Pháo 5 bình 7

26. Tượng nhất lùi tam   Tiến Pháo bình 5

27. Tượng tam tiến nhất   Pháo 5 bình 7

28. Tượng nhất lùi tam   Tốt 9 tiến 1

Đen lưỡng đánh cả hai bên, di chuyển theo quy tắc cờ Tướng.

29. Pháo nhị tiến nhị   Xe 5 bình 7

30. Tốt tam bình nhị   Tiến Pháo bình 5

31. Tượng tam tiến nhất   Xe 7 bình 6

32. Mã tứ tiến lục   Pháo 5 lùi 2

33. Xe thất bình tam	Pháo 7 tiến 3
34. Tượng nhất lùi tam	Tượng 5 bình 6
35. Tướng ngũ bình lục	Xe 6 lùi 3
36. Tốt nhị tiến nhất	Xe 6 tiến 1
37. Xe tam bình nhị	Tượng 5 tiến 3
38. Pháo nhị bình nhất	Mã 8 tiến 6

Quân Đen như phải đi Pháo 7 bình 4 đả Mã, Tốt Trắng nhị tiến nhất, quân Đen khó lòng ứng phó.

39. Tốt nhị tiến nhất   Xe 6 bình 8

Quân Trắng từng bước tiến công, hiện đã giành được phần lớn thế tiến công, tiếp theo có thể đi Pháo nhất tiến nhất.

Tướng 6 bình 5, Xe nhị bình tứ, Xe 8 lùi 1, Xe tứ tiến nhất, quân Trắng giành thắng thế.

Hồi thứ 52 của ván cờ, quân Trắng đã giành thắng lợi, Vi Hồng Chí đại sư giành được chức quán quân, nắm chắc được cơ sở.

Giải vây (Xung phá phong tỏa)

Như hình 6, trong ván cờ Tướng tranh giải cá nhân toàn quốc năm 2003, đội Chu Tông Tứ - Tứ Xuyên, và Cát Lâm Hồ - Khánh Dương đã dùng nước cờ “ngũ lục Pháo đối bình phong Mã song Pháo quá hà, tạo thế cờ hòa. Đôi Pháo của quân Đen đang tiến Tốt liên hoàn, phong tỏa và khống chế không cho quân Trắng triển khai tiến quân. Hãy xem quân Trắng đối phó ra sao:

1. Mã cửu thoái thất   Pháo 2 tiến 2

将

帅

Quân Trắng lấy lùi làm tiến, cố gắng đả khai cục diện.

2. Pháo lục tiến nhất Pháo 7 bình 4

3. Mã thất tiến lục Mã 8 tiến 7

Trắng tiến Pháo bách đoái, xung phá phong tỏa, song Mã sóng đôi, cục diện đã được thay đổi trong chốc lát.

4. Tốt ngũ tiến nhất Xe 2 lùi 6

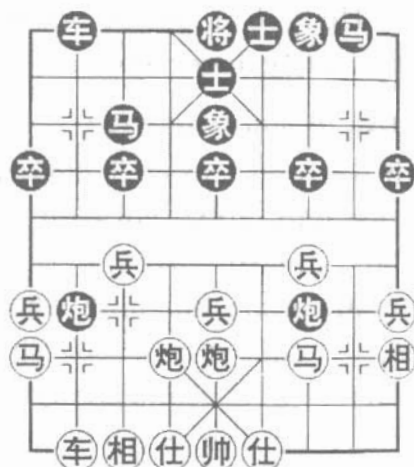
5. Mã tam tiến tứ Tốt 7 tiến 1

Nên đổi thành đi Xe 2 tiến 4, giữ những hướng đi chính, cũng có thể đánh lại Trắng.

6. Tốt tam tiến nhất Tượng 5 tiến 7

7. Tốt ngũ tiến nhất Tượng 7 lùi 5

Quân Trắng tấn công dồn dập, làm quân Đen ứng phó không kịp, rơi vào thế bị động.

Hình 6

8. Pháo ngũ tiến nhất   Xe 2 lùi 6

9. Sỹ lục tiến ngũ

Quân Trắng tiến Pháo đuổi Xe, sau đó đưa Sỹ lên ngăn Pháo Đen 2 bình 5 phản kích, lão luyện.

9.   Tốt 3 tiến 1

Cục diện quân Đen đang thua thế, lúc này mà tiến thẳng Tốt thì sẽ thua ngay lập tức, nên đổi thành đi Tốt 1 tiến 1, bình tĩnh quan sát thế cờ thay đổi.

10. Tốt thất tiến nhất   Tượng 5 tiến 3

11. Tốt ngũ tiến nhất   Tượng 3 lùi 5

Quân Trắng trực tiếp dùng Tốt ăn Tốt, nếu đổi thành dùng Mã ăn trái ăn Tượng, thì Tượng 7 tiến 5 sẽ có thể chống đỡ.

12. Tốt ngũ tiến nhất   Tượng 7 tiến 5

13. Mã lục tiến ngũ   Mã 7 tiến 6

14. Tượng thất tiến ngũ   Xe 2 tiến 5

15. Tượng ngũ tiến thất

Quân Trắng đưa Tượng lên trợ chiến, tình thế tử tử, lúc này xa Tượng cách Xe, ngầm chiếu Tượng.

15.   Xe 2 lùi 2

16. Mã tứ tiến lục   Xe 2 bình 4

Quân Trắng lúc này kỳ hà hiển Mã, thật kỳ diệu, quân Đen lúc này nếu đổi đi Mã 3 tiến 4, thì Mã ngũ tiến lục quân Trắng thẳng chắc.

17. Mã ngũ tiến tứ   Tượng 5 bình

18. Pháo ngũ bình lục   Mã 6 tiến 4

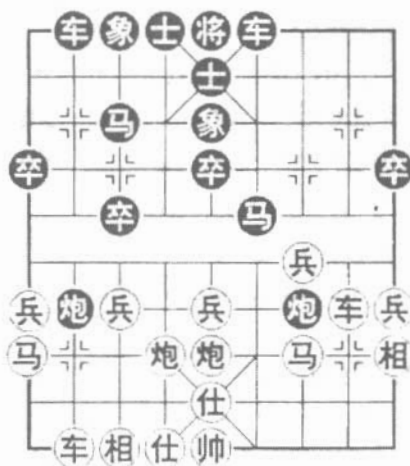
19. Mã lục tiến bát (quân Trắng thắng).

Điều động quân địch

Như hình 7, là lượt đấu thứ ba trong trận đấu tranh giải cờ Tướng châu Á, Tạ Cái Châu, Thái Lan dùng thế cờ trung cuộc “Pháo ngũ lục đối cung Mã”, quân Trắng nhiều hơn 1 Tốt nhưng lại rơi vào thế phòng thủ. Quân Đen linh hoạt, nhưng qua sông Pháo Đen lại bị Xe Trắng chặn, không có cách nào triển khai thế tiến công, hãy xem quân Đen điều động quân thế nào nhé.

14. Xe 6 bình 7

Bình Xe Đen ngấm trúng Tốt, tạo ra thế chiến, phá bỏ vòng vây.

Hình 7

15. Xe nhị tiến nhị Mã 6 tiến 4

Xe Trắng bị ép rời khỏi Mã, mất đi nước chặn Pháo Đen, Mã Đen thừa cơ triển khai thế tiến công.

16. Mã cứu tiến thất   Pháo 7 bình 3

Pháo Đen kích tam Tốt nhằm Tượng Trắng, “mượn gió bẻ măng”.

17. Mã thất tiến nhất   Xe 2 tiến 6

18. Xe bát tiến tam   Mã 4 tiến 2

19. Pháo lục bình bát   Xe 7 bình 6

20. Xe nhị tiến nhất   Pháo 3 tiến 1

21. Pháo ngũ tiến tứ   Mã 3 tiến 5

22. Xe nhị bình ngũ   Tốt 3 tiến 1

Sau khi đổi, Tốt Đen 3 qua sông, tình cảnh lạc quan hơn.

23. Xe ngũ bình bát   Tốt 3 tiến 1

24. Mã tam tiến nhị

Quân Mã Trắng khó có thể tiến lên, có thể đổi đi Xe bát lùi nhị Xe 6 tiến 6, Mã tam tiến tứ, Xe 6 bình 5, Mã tứ tiến lục, Xe 5 bình 4, Mã lục tiến 4, tứ Xe 4 bình 6, Xe bát tiến nhị, cũng có thể đánh bại quân Đen.

24.   Xe 6 bình 8

25. Mã nhị tiến tam   Pháo 3 tiến 1

26. Xe bát bình tứ   Tốt 3 tiến 1

27. Pháo bát lùi nhị   Xe 8 tiến 9

28. Xe tứ lùi lục   Xe 8 lùi 3

29. Xe tứ tiến nhị   Tốt 3 bình 4

Cung Tốt nhập cung, chọn điểm chính xác, quân Đen triển khai Xe, Mã, Pháo, Tốt chiếu Tượng.

30. Tượng nhất lùi tam

Quân Trắng đổi thành đi Sĩ ngũ lùi lục, thì Pháo 3 tiến 1 đánh Xe, quân Trắng khó mà ứng phó.

30. Pháo 3 lùi 1!

Lùi Pháo đánh Xe đồng thời chạy ra khỏi đường của Mã, là cách nhập cuộc khéo léo bằng cách song trùng đả kích.

31. Xe tứ tiến tứ Mã 2 tiến 3

32. Tướng ngũ bình tứ Pháo 3 tiến 2

Bên dưới Tướng tứ tiến nhất, Tốt 4 bình 5, tuyệt sát. Quân Đen thắng.

4. Chiến thuật mở đường

Cách đánh mở đường để tấn công gọi là chiến thuật mở đường.

Căn cứ vào các cách dùng quân, chiến thuật mở đường có thể phân thành:

- (1) Bỏ quân mở đường.
- (2) Đổi quân mở đường.
- (3) Điều quân mở đường.
- (4) Hiến Tốt mở đường.

4.1. Bỏ quân mở đường

Ván cờ 1

Hình 1 là trung cuộc ván cờ sau 17 lượt đi giữa Dương Quan Lân - Quảng Đông và Thực Giác Dân - Nội Mông Cổ. Hai bên còn đủ quân chính, Trắng tuy thiếu 1 Tốt nhưng lực lượng linh hoạt chiếm thế chủ động, nhưng hai Xe Đen chiếm đường

将

帅

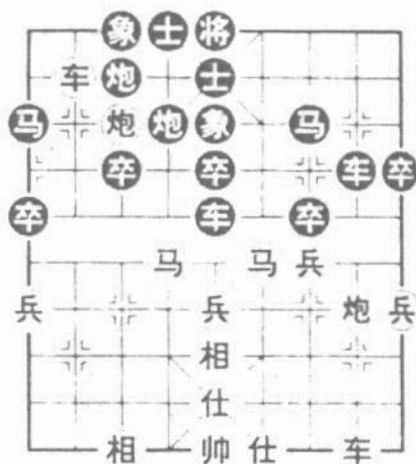
trọng yếu, phòng vệ chặt chẽ, đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

18. Xe nhị bình tam

Bình Xe bỏ Pháo, ép Xe Đen rời hàng Tốt để mở đường cho Mã phải lên tấn công, đây là một nước “bỏ quân mở đường” rất hay. Nếu đi Tốt tam tiến nhất thì Xe 5 bình 7, Pháo thất bình bát, Pháo 3 tiến 1, tạo thế tấn công.

18.

Xe 8 tiến 3

Hình 1

Đen bị Trắng ép, tiến Xe ăn Pháo, nếu đi Xe 8 bình 6, thì Pháo nhị tiến tứ tấn công Tượng giữa, Trắng chiếm ưu thế lớn.

19. Mã tứ tiến tam

Xe 5 bình 4

Trắng nắm ngay cơ hội Xe Đen rời khỏi hàng Tốt, Mã bắt Xe đuổi Tượng khiến Đen sa bẫy chịu

đòn, qua đó có thể thấy bên Trắng đã “bỏ quân mở đường” rất khéo.

20. Mã tam tiến ngũ   Sỹ 5 tiến 6

21. Pháo thất tiến nhị

Đen lên Sỹ là đúng, nếu đi Tượng 3 tiến 5 thì Pháo thất bình ngũ, sau đó Pháo ngũ bình cứu đi Mã, Đen bại nhanh.

Trắng lúc này nếu Pháo đánh Tượng cuối phát động tổng tiến công.

21.   Sỹ 4 tiến 5

22. Tốt tam tiến nhất   Xe 4 tiến 1

Trắng qua Tốt bỏ Mã, tăng cường tấn công, đến lúc này đã hình thành tấn công cả hai bên.

22. Tốt tam tiến nhất   Mã 7 lùi 6

23. Tốt tam bình tứ

Bên Trắng bình Tốt để mở đường cho Xe lộ 3 lên tấn công công kích, hay!

24.   Mã 6 tiến 5

25. Pháo thất bình cứu   Xe 8 lùi 3

Đen lùi Xe bắt Tốt tăng thêm nguy cơ, nên đi Xe 4 lùi 2, để tránh bắt Xe lại vừa bảo vệ được Tốt giữa và đối chọi lại với bên Trắng.

26. Xe bát tiến nhất   Pháo 4 lùi 2

27. Xe bát lùi ngũ   Pháo 3 lùi 1

28. Xe tam tiến cứu   Sỹ 5 lùi 6

29. Xe bát bình lục

Xe Trắng lộ 3 xuống cuối chiếu Tượng, sau đó lại bình Xe ăn Xe, nhập cuộc đầu ra đây.

29.		Pháo 4 bình 1
30.	Xe lục tiến tam	Sỹ 6 lùi 5
31.	Xe lục bình cửu	Mã 5 lùi 3
32.	Xe cửu tiến nhất	Xe 8 bình 6
33.	Xe cửu bình thất	(Trắng thắng).

Sau khi bên Trắng ăn Xe, lại một lần nữa ăn thêm 2 Mã, đến lúc này Trắng đã thắng hoàn toàn.

Dương Quan Lâm, sinh năm 1925 tại Quảng Đông, đạt đẳng cấp đại sư cờ Tướng, năm 1956 vô địch cờ Tướng cá nhân toàn quốc, năm 1957 và 1962 đều vô địch toàn quốc.

Năm 1977 đại diện cho Quảng Đông tham gia giải đấu cờ Tướng tập thể toàn quốc và đoạt giải nhất. Năm 1980, 1981, 1982 liên tục 3 lần giúp Quảng Đông vô địch cờ Tướng tập thể toàn quốc. Năm 1987 đoạt huy chương vàng giải cờ Tướng lần thứ 6. Năm 1999 đạt cúp “nguyên lão”. Năm 1999 được coi là một trong 10 nhân vật kiệt xuất trong làng cờ Tướng Trung Quốc.

Ván cờ 2

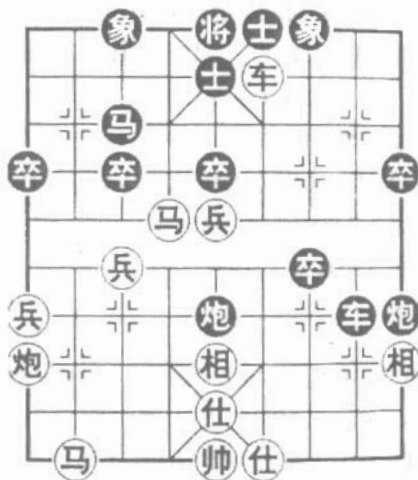
Hình 2 là trung cuộc một ván cờ với thế trung Pháo qua hà xa, chống với bình phong Mã bình Pháo đối xa trong giải đấu cờ Tướng tập thể toàn quốc. Cờ lớn hai bên coi như tương đương, Sỹ Tượng đều còn đủ. Đen hơn 1 Tốt nhưng Mã phải bị bắt, hãy xem bên Đen đã nắm chắc điểm yếu Mã phía cánh trái của bên Trắng để giành thế chủ động như thế nào?

21.

Pháo 5 lùi 1

Đen bắt chấp Mã lộ 3 bị bắt, lùi Pháo để mở đường cho Xe trái tiến sang phải, đây là một ứng dụng thành công của “bỏ quân mở đường”.

22.	Mã lục tiến thất	Xe 8 bình 3
23.	Tướng ngũ bình lục	Xe 3 bình 4
24.	Mã bát tiến lục	Xe 4 bình 1
25.	Pháo cửu bình bát	Xe 1 tiến 3
26.	Pháo bát lùi nhị	Pháo 9 bình 4
27.	Tướng lục bình ngũ	Tốt 7 tiến 1
28.	Tốt ngũ tiến nhất	Pháo 5 bình 1
29.	Sỹ ngũ lùi lục	Pháo 5 bình 4

Hình 2

Đen ăn 1 quân xong lập tức chiếm ưu thế, đến đây, việc “bỏ quân mở đường” của bên Đen thành công. Về sau Đen thắng.

4.2. Đồi quân mở đường

Ván cờ 1

Hình 3

Hình 3 là trung cuộc ván cờ sau 22 lượt đi với thế “ngũ bát Pháo chống bình phong Mã” của Trang Ngọc Đình và Hứa Ngân Xuyên đều ở Quảng Đông trong trận đấu cờ Tướng toàn quốc lần 1 tranh cúp Quảng Dương. Hai bên đang ở thế ngang bằng, đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

23. Tốt 5 tiến 1

Đen đối Tốt giữa bắt Xe Trắng rời khỏi lộ 3 khiến Tốt lộ 3 mất chỗ dựa, mở đường cho Pháo Đen dễ dàng sang phải, đúng là một công đôi việc.

24. Xe tam bình ngũ Xe 4 tiến 1

25. Mã nhì lùi tam Pháo 9 bình 2

Pháo Đen sang phải dễ dàng, tham gia tấn công đem lại ưu thế cho bên Đen.

26. Xe ngũ tiến nhất	Pháo 2 lùi 1
27. Tốt tam bình tứ	Xe 4 tiến 2
28. Mã tam tiến nhị	Pháo 2 bình 6

Đen di chuyển Pháo rất linh hoạt, phối hợp cùng với Xe Đen tiêu diệt Tốt Trắng qua sông chiếm ưu thế. Lướt đi 27, nếu Trắng đổi thành Xe 4 bình 7 nước đôi bắt Mã, Tốt thì Trắng càng bất lợi hơn.

29. Mã nhị tiến tứ	Xe 4 lùi 3
30. Mã tứ tiến lục	Xe 4 lùi 1
31. Tốt cửu tiến nhất	Tốt 1 tiến 1
32. Xe ngũ bình cửu	Xe 4 tiến 4

Đến đây, Đen hơn về mọi mặt, lại hơn Tốt, Trắng đã thất thế khó mà chống lại được.

33. Xe cửu bình tứ	Pháo 6 bình 9
34. Xe tứ bình tam	Mã 3 tiến 5
35. Sỹ lục tiến ngũ	Pháo 9 tiến 2
36. Pháo ngũ bình lục	Mã 5 tiến 7
37. Tượng ngũ bình lục	Pháo 9 bình 8
38. Tượng thất tiến ngũ	Pháo 8 lùi 3

Đen lùi Pháo hình thành thế tấn công trung lộ rất mạnh, ép Trắng phải chạy Mã bên mà bỏ Tốt thất, rất hay.

39. Mã cửu tiến bát	Xe 4 bình 3
40. Mã bát tiến lục	Xe 3 bình 6
41. Xe tam bình nhị	Pháo 8 bình 5

42. Mã lục lùi tứ	Pháo 5 tiến 2
43. Mã tứ tiến tam	Tượng 5 lùi 7
44. Mã tam tiến nhị	Xe 6 bình 9
45. Sĩ ngũ tiến tứ	Xe 9 bình 4
46. Sĩ tứ tiến ngũ	Xe 4 lùi 3

Đen nhân cơ hội Trắng điều chỉnh 2 Sĩ, sử dụng chiến thuật mượn bắt biến vị, cấm vị Mã Trắng, về sau ăn quân chắc thắng.

47. Tượng lục bình ngũ	Tốt 9 tiến 1
48. Tượng ngũ bình tứ	Tượng 3 tiến 5
49. Pháo lục lùi nhị	Tốt 9 tiến 1
50. Xe nhị lùi nhị	Pháo 5 bình 8

Đến đây, Mã Trắng mất chắc, Đen thắng.

Ván cờ 2

Hình 4 là trung cuộc ván cờ “trung Pháo hoành xa thất lộ Mã chống tam bộ hồ” của Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Vu Áu Hoa - Triết Giang trong giải đấu tranh cúp Tây Hồ năm 2002, diễn biến như sau:

15.	Xe 8 tiến 1

Đen tiến Xe qua sông, dự định là sẽ sang phải, nhưng ngay phía dưới là Mã Trắng lộ 3 nên khó lòng thực hiện được kế hoạch, lúc này nên đi Pháo 2 lùi 2, hai bên cân bằng.

16. Pháo bát bình tam	Pháo 7 tiến 4
17. Xe cửu bình bát	Pháo 2 lùi 2

将

帅

Trắng khéo léo sử dụng “đổi quân mở đường” để “Xe trái thuận lợi xuất ra, tấn công như vũ bão.

Hình 4

- 18. Tượng tam tiến ngũ   Pháo 2 bình 3
- 19. Xe bát tiến lục   Mã 3 lùi 4
- 20. Xe lục tiến tam   Pháo 3 tiến 4

Nếu đổi thành Tượng 5 tiến 3 thì Xe bát tiến nhị, Đen khó ứng phó.

- 21. Xe bát tiến nhị   Xe 8 bình 3
- 22. Tượng cửu tiến thất (Đen thắng).

Trắng sai lầm mất Xe nên bại nhanh, nhưng nếu không thì Trắng vẫn thất thế.

4.3. Điều quân mở đường

Ván cờ 1

Hình 5 là trung cuộc ván cờ với thế “phi Tượng cục chống với tả Pháo qua cung” của Hồ Vinh Hoa

将

帅

- Thượng Hải và Đồ Thiên Hồng - Giang Tô trong giải đấu cờ Tướng tập thể toàn quốc. Lực lượng hai bên tương đương nhưng Trắng hơn 1 Tốt qua sông. Đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

48 Mã lục lùi ngũ

Hình 5

Mã Trắng lùi về trung lộ, hạn chế không gian hoạt động của Xe và Mã Đen, lại mở đường cho Xe Trắng lên để tổ chức tấn công. Nước đi rất hữu lực.

48

Sỹ 5 tiến 6

Đen lên Sỹ chuẩn bị cố thủ, nếu sai lầm đi Tượng 5 tiến 3 thì Xe bát bình tứ, Trắng chiếm ưu thế lớn.

49 Tượng tứ bình ngũ

Sỹ 6 tiến 5

50. Tốt thất bình lục

Pháo 7 bình 6

51. Xe bát bình nhị

Pháo 6 lùi 1

Xe Trắng bình sang lộ 2, khống chế hoạt động của Mã Đen, lại giúp Mã Trắng tấn công, là nước cờ “điều quân tạo thế” rất hay.

52. Pháo lục tiến nhị   Xe 3 tiến 8

53. Pháo lục lùi nhị   Xe 3 bình 2

Trắng tấn công nhưng không quên phòng ngự, lùi Pháo phòng bên Đen Xe 3 bình 4, Mã đánh Tượng giữa phản công lại.

54. Mã ngũ tiến lục   Xe 2 bình 3

55. Tốt lục bình ngũ

Trắng tiến Mã trợ đạo, bình Tốt đến trung lộ, phục Tượng ngũ tiến thất chặn Xe, Trắng ưu thế càng lớn.

55   Xe 3 lùi 6

56. Tốt ngũ bình tứ   Mã 6 tiến 4

57. Xe nhị lùi tam   Mã 4 lùi 3

58. Tượng ngũ tiến thất

Trắng lên Tượng cao chặn Mã, nhường đường cho Pháo bình trung triển khai tấn công, đây là nước đi “điều quân mở đường” rất hay.

58   Mã 3 lùi 4

59. Xe nhị tiến tam   Xe 3 bình 1

60. Tốt tứ tiến nhất   Tượng 5 lùi 3

61. Tốt tứ tiến nhất

Trắng dựa vào công sự phòng ngự và điểm yếu Sĩ bên Đen lên cao Sĩ, lên Tốt để tấn công khiến Đen hết cách.

61. Sỳ 5 tiến 6
 62. Mã lục tiến tứ Mã 4 lùi 6
 63. Xe nhị bình ngũ (Trắng thắng).

Xe Trắng bình trung chiếu Tướng, Đen nếu đi Tượng 3 tiến 5, (Tướng 5 bình 4 thì Mã tứ lùi lục, Mã 6 tiến 4, Mã lục lùi bát bắt Xe, Trắng thắng chắc).

Ván cờ 2

Hình 6 là trung cuộc sau 28 lượt đi với thế “ngũ bát Pháo chống với bình phong Mã của Ô Chính Vĩ - Thượng Hải và Trần Xung - Hà Bắc trong giải đấu cờ Tướng cấp cao toàn quốc năm 2003. Xe, Pháo, Tốt Đen tạo uy hiếp bên cánh phải quân Trắng, còn bên Trắng dựa vào ưu thế cục diện khá thuận lợi để gây khó khăn cho đối phương. Diễn biến như sau:

- 29 Pháo 4 lùi 1
 30. Mã tứ lùi lục

Lùi Mã là một mũi tên trúng hai đích, vừa bắt được nước hơn tay của Tượng, lại mở đường cho Xe, Pháo di chuyển dễ dàng. Quả là nước cờ tạo thế rất hay.

- 30 Xe 2 tiến 2
 31. Tướng ngũ tiến nhất Xe 2 lùi 1

Đen lúc này nếu đi Xe 2 bình 6 ăn Sỳ thì sẽ chặn cửa của bên Trắng, Trắng có thể Mã lục lùi thất ăn Tốt, như vậy lực lượng phản công của bên Đen rất ít, tình thế diễn biến vô cùng khó khăn.

将

帅

32. Tướng ngũ tiến nhất   Tốt 3 bình 4

33. Xe cứu bình tứ   Xe 2 lùi 4

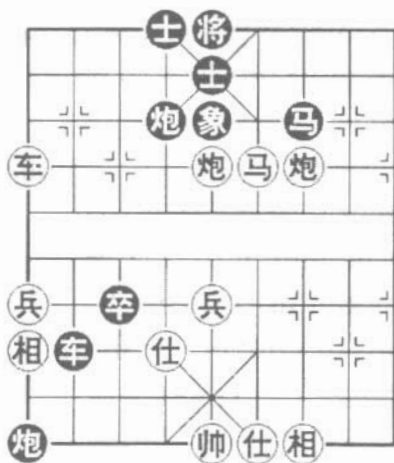
So sánh khả năng ứng phó, nếu Xe 2 lùi 6 bảo vệ Tượng thì Trắng sẽ đi Tướng ngũ bình tứ, sau đó Pháo tam bình nhị chiếu hết.

34. Mã lục tiến ngũ

Trắng đối mặt với Xe 2 bình 5, Tốt 4 bình 5, chiếu Tướng ăn Pháo giành thế hơn nước của bên Đen, vẫn không hề nao núng, lấy Mã ăn Tượng giữa và từ đó xuất ra một loạt chiêu rất hay.

34.   Xe 5 lùi 2

35. Tướng ngũ bình tứ

Hình 6

Xuất Tướng, Đen chỉ có thể ăn về Mã giữa.

35   Xe 5 lùi 2

36. Pháo thất bình nhị   Pháo 4 lùi 3

Nhìn thấy ngay Pháo nhị tiến tam hình thành thế chiếu hết, Đen bị ép chỉ có thể Pháo 4 tiến 3 giải chiếu.

37. Xe tứ tiến tam   Mã 7 lùi 6

38. Pháo nhị bình thất

Chiếu hết, Trắng thắng. Đoạn nhập cuộc cuối cùng của bên Trắng được tính toán rất kỹ lưỡng, thủ pháp nhập cuộc hay hiểm thấy.

Ván cờ 3

Hình 7 là trung cuộc ván cờ sau 16 lượt đi với thế “Tiên nhân chỉ lộ chống Tốt đầu Pháo” của Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Vu Ấu Hoa - Triết Giang trong giải đấu cờ Tướng châu Á lần thứ 7. Tuy Trắng hơn 1 Tốt nhưng cánh trái rất trống, làm thế nào để có thể di chuyển Xe phải về phía trái là điều quan trọng và cấp thiết nhất của bên Trắng.

Cách thức như sau:

17. Xe nhị tiến tam

Trắng tiến Xe lên hàng Tốt, chuẩn bị khi có cơ hội thì quay lại cánh trái để điều hòa thế trận, có lợi cho việc tấn công.

17.   Mã 4 tiến 2

Đen lúc này tiến Mã phải hơn non tay, nên theo bước đi của bên Trắng mà điều Pháo 7 lùi 1, cản trở Xe Trắng nhị bình nhất uy hiếp, từ đó có thể kháng cự.

将

帅

18. Xe nhị bình nhất Mã 2 tiến 3

19. Xe nhất lùì nhất

Trắng điều quân mở đường thành công, Xe Trắng lộ rõ, qua sông bắt Mã. Nếu đi Pháo nhất tiến tam thì Tượng 7 tiến 9, Xe nhất tiến nhất, Tốt 4 tiến 1, Đen có thể chống trả.

19. Xe 4 bình 3

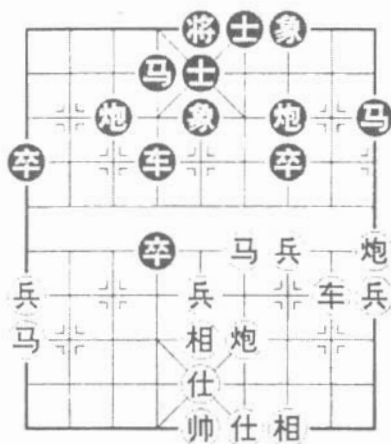
Nếu đi Tốt 7 tiến 1 thì Tốt tam tiến nhất, Pháo 7 lùì 1, Tốt tam nhất nhất, Trắng ưu thế.

20. Xe nhất bình lục Mã 3 tiến 2

21. Xe lục bình bát Mã 2 lùì 3

22. Mã tứ tiến lục Xe 3 bình 5

Bình Xe diệt được Tốt qua sông, nhưng nếu lúc ấy đi Tốt 4 tiến 1, Pháo nhất tiến nhị, Tốt 7 tiến 1, Pháo tứ tiến tứ thì Trắng vẫn ưu thế.

Hình 7

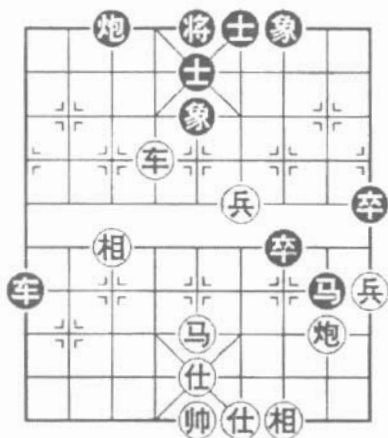
将

帅

36.

Xe 1 bình 2

Đen nhìn thấu điểm yếu bên cánh trái của quân Trắng, bình Xe để mở đường cho Pháo cuối. Xe Trắng không cách nào thoát khỏi đường hỗ trợ nên mắc bẫy rơi vào thế khôn.

Hình 8

37. Xe lục lùi nhị   Pháo 3 bình 1

38. Tượng ngũ bình lục   Tốt 7 bình 6

39. Mã ngũ tiến tứ

Trắng bỏ Mã là đúng, nếu đi Sĩ ngũ tiến lục thì Đen có thể Pháo 1 bình 4, Trắng cứng tay chịu chết.

39.   Pháo 1 tiến 5

40. Xe lục lùi nhất   Xe 2 tiến 3

41. Tượng lục tiến nhất   Mã 8 lùi 6

Đen đi rất tuần tự từng bước, “mượn thế mưu cờ” phát huy hết mức, từ đó ăn quân giành thắng lợi.

42. Xe lục bình cứu	Mã 6 lùi 4
43. Tốt tứ bình ngũ	Mã 4 lùi 2
44. Tượng tam tiến ngũ	Pháo 1 lùi 4
45. Pháo nhị tiến tứ	Pháo 1 bình 4
46. Pháo nhị bình thất	Pháo 4 lùi 1
47. Sĩ ngũ tiến tứ	Xe 2 lùi 5
48. Xe cứu tiến tam	Mã 2 lùi 3
49. Tướng lục bình ngũ	

Đến đây, Trắng bị ép bỏ Tốt giữa, có hai khả năng:

(1) Pháo thất tiến nhất, thì Xe 2 bình 3, Pháo thất bình cứu, Xe 3 bình 5

(2) Tốt ngũ tiến nhất, Mã 3 tiến 4, Tướng lục bình ngũ, Mã 4 tiến 5, Trắng khó xoay sở.

49.	Xe 2 bình 5
50. Xe cứu tiến nhị	Mã 3 tiến 2
51. Xe cứu bình lục	Pháo 4 bình 3
52. Tướng ngũ bình lục	Xe 5 lùi 1

Đến đây, bên Trắng thiếu quân thất thế bại trận đã rõ, sau đó đành nhận thua.

Ván cờ 5

Hình 9 là trung cuộc ván cờ với thế “ngũ lục Pháo chống phản cung Mã” của Trần Khởi Minh - Triều Dương và Trương Cường - Bắc Kinh trong giải đấu cờ Tướng tập thể toàn quốc. Lực lượng cờ cơ bản của hai bên là tương đương, nhưng toàn bộ lực lượng cờ Trắng đều dồn tấn công trận địa bên Đen, công kích rất mạnh. Đen hơn 1 Tốt qua sông,

将

帅

toàn bộ quân chủ lực đều dồn về cánh trái, với mục đích là chờ cơ hội tổng phản công vào cánh phải bên Trắng. Đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

27. Mã nhì lùi tứ

Trắng lùi Mã để mở đường cho Xe sang phải, hướng tấn công chính xác.

27.

Tốt 7 bình 8

Hình 9

Tốt ngang mở đường Xe, tìm thế đối công trong bị động nếu đi Xe 7 tiến 2 thì Tốt ngũ tiến nhất, Pháo 9 lùi 2, Xe tứ bình nhì, Xe 7 lùi 3, Mã tứ lùi tam, Xe 7 tiến 5, Pháo lục bình tứ, Pháo 6 bình 7, Pháo tứ lùi ngũ, Tượng 6 tiến 1, Xe nhì tiến nhì, Tượng 6 lùi 1, Xe nhì lùi nhì, Tượng 6 tiến 1, Xe nhì bình tứ, Pháo 7 bình 6, Mã thất lùi lục, Trắng thắng chắc.

Trắng lên Tướng cao khiến Xe Pháo Đen khó tổ chức tấn công Tốt, đây là nước cờ giành ưu thế khá hay.

31. Tướng ngũ tiến nhất	Xe 7 lùi 1
32. Tướng ngũ lùi nhất	Tốt 8 tiến 1
33. Mã tứ tiến tam	Xe 7 lùi 5

Trắng bỏ Xe để tấn công, mở đường cho Pháo sang phải, là nước cờ hay có thể thiết lập được thế thắng cho mình.

34. Pháo lục bình tứ	Pháo 6 tiến 7
35. Pháo tứ lùi ngũ	

Pháo lùi đến cạnh Tướng, giải sát hoàn sát, nhập cuộc rất hay.

35.	Pháo 9 lùi 1
36. Tướng ngũ lùi nhất	Pháo 9 tiến 1
37. Tướng ngũ tiến nhất	Mã 8 tiến 7
38. Xe nhị lùi tứ	Xe 7 lùi 1
39. Xe nhị bình tứ	Mã 7 lùi 6
40. Xe tứ bình tam	Mã 6 tiến 7
41. Tốt ngũ tiến nhất	

Tốt Trắng qua sông tham chiến, khiến bên Đen càng bị khống chế hơn, khó lòng xoay sở.

41.	Tướng 6 tiến 1
42. Tốt ngũ bình tứ	Sỹ 5 tiến 6
43. Tốt tứ bình tam	Tướng 6 bình 5
44. Tốt tam tiến nhất	Xe 7 bình 8
45. Tốt tam bình nhị	Tướng 5 bình 4
46. Xe tam bình lục	Tướng 4 bình 5

- 47. Tướng ngũ bình lục Pháo 9 lùi 4
- 48. Sĩ lục tiến ngũ (Trắng thắng)

Ván cờ 6

Hình 10

Hình 10 là trung cuộc ván cờ sau 35 lượt đi của Miêu Vĩnh Bằng - Hồ Bắc và Lữ Nguyễn - Quảng Đông trong giải đấu cờ Tướng cá nhân toàn quốc. Trắng hơn Sĩ, Tướng Đen lên cao, xem ra, Đen có vẻ thất thế, nhưng Đen đã sử dụng chiến thuật tam tứ quy biên và uy lực Xe Pháo phục bắt tấn công giành thế.

35.

Tượng 7 lùi 9

Lùi Tượng biên để mở đường cho Xe Trắng lộ 8 lên bắt Xe Đen, đây là nước cờ giành thế rất hay. Nếu vội vàng đi Mã 7 tiến 9 chiếu thì Trắng đi Pháo tứ bình ngũ, Tướng 5 bình 4, (nếu Tướng 5

bình 6 thì Xe bát bình tứ chiếu, Trắng thắng), Xe bát bình lục chiếu, Trắng dễ thắng.

36. Tượng ngũ lùi tam

Nếu sai lầm đi Xe bát tiến nhất, thì Mã 7 tiến 8, Pháo tứ lùi ngũ, Xe 8 bình 6, Tượng ngũ tiến nhất, Xe 6 lùi 1, Tượng ngũ bình tứ (Tượng ngũ lùi nhất thì Mã 8 tiến 6 chiếu, Đen thắng). Pháo 9 lùi 1 chiếu Đen nhờ Mã hậu Pháo chiếu mà giành thắng lợi.

36.

Pháo 9 bình 7

Nếu sai lầm đi Xe 8 bình 7 thì Xe bát bình ngũ. Tượng 5 bình 4 (nếu đi Tượng 5 bình 6 thì Pháo ngũ bình tứ, Mã 7 lùi 6, Tượng ngũ tiến nhất, Trắng ăn Mã và thắng) Pháo ngũ bình lục phục chiếu, Trắng hơn nước.

37. Sĩ tứ tiến ngũ

Pháo 7 bình 4

38. Pháo tứ lùi lục

Nếu đi Sĩ ngũ lùi tứ thì Pháo 4 bình 6, Trắng mất Sĩ, Đen chiếm ưu thế.

38.

Pháo 4 bình 6

39. Sĩ ngũ lùi tứ

Tốt 7 tiến 1

40. Xe bát tiến ngũ

Tượng 5 bình 6

41. Pháo ngũ bình tứ

Tượng 6 lùi 1

42. Pháo tứ lùi nhị

Tượng 3 tiến 5

Bỏ Tượng giải nguy, nước đi rất vững vàng, nếu sai lầm đi Mã 7 tiến 8 thì Xe ngũ bình tứ, Tượng 6 bình 5, Pháo tứ bình ngũ, Tượng 3 tiến 5, Tốt ngũ tiến nhất, Trắng dễ đi hơn nhiều.

将

帅

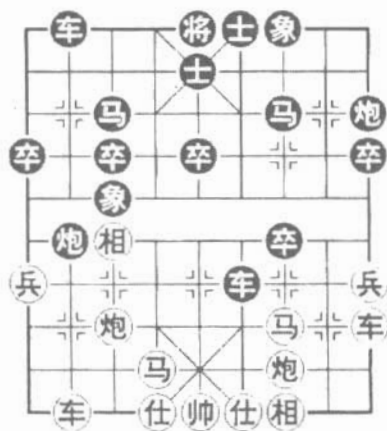
43. Xe ngũ tiến nhất Tướng 6 bình 5

Đến đây, Trắng thiếu Sĩ, thiếu Tượng, Đen đã thắng chắc.

Lữ Nguyễn thắng xong trận này thì giành được giải cờ Tướng cá nhân toàn quốc 1996.

Miêu Vĩnh Bằng, cao thủ cờ Tướng Thẩm Dương, cao thủ cờ Tướng hàng đầu toàn Trung Quốc, đã từng đứng thứ 3 cờ Tướng cá nhân toàn quốc 1993, nhiều lần xác lập thành tích cho đội nhà Liêu Ninh là một trong 6 đội mạnh nhất toàn quốc.

Ván cờ 7

Hình 11

Hình 11 là trung cuộc ván cờ sau 18 lượt đi với thế “trung Pháo chống tả tam bộ hồ” của Lữ Nguyễn với Hứa Ngân Xuyên, trong trận chung kết cờ Tướng tranh cúp Tiệp An. Đen hơn 1 Tốt nên

hơi ưu thế, nhưng Trắng đã không chế khá tốt quân Đen tại lộ 3. Hãy xem bên Đen phát triển ưu thế như thế nào?

18. Mã 7 lùi 9

Đen lùi Mã bảo vệ Tượng đáy, nhường đường cho Pháo lộ 9 phát động tấn công, đây là nước cờ điều quân mở đường rất hay.

19. Mã tam lùi ngũ Xe 6 tiến 2

20. Pháo tam tiến nhất Pháo 9 bình 5

21. Pháo tam bình ngũ Pháo 5 bình 7

22. Xe nhất lùi nhị

Pháo Đen biên đi rất tuần tự, dụ Pháo Trắng lộ 3 rời ra xong, bình sang lộ 7 đuổi lùi Xe Trắng, từ đó Đen hơn Tốt mà lực lượng cờ lại rất thoảng, ưu thế rõ ràng.

22. Xe 6 lùi 2

23. Pháo ngũ bình tam Xe 6 bình 1

24. Xe nhất bình nhị Tốt 7 bình 8

25. Pháo thất tiến nhất Pháo 7 bình 8

26. Xe nhị bình nhất Tượng 3 lùi 5

27. Pháo tam tiến nhất Xe 1 lùi 2

28. Mã lục tiến ngũ Tốt 8 bình 7

29. Xe nhất bình nhị Tốt 7 bình 8

30. Xe nhị bình nhất Tốt 8 bình 7

31. Xe nhất bình nhị Tốt 7 bình 8

32. Xe nhị bình nhất Pháo 2 tiến 1

Đen hơn Tốt chiếm ưu, lúc này tiến Pháo thay đổi, lấy lực thắng cơ.

33. Mã ngũ tiến thất	Tốt 5 tiến 1
34. Tốt lục tiến nhất	Tốt 5 tiến 1
35. Mã ngũ lùi tứ	Pháo 2 bình 7
36. Xe bát tiến cửu	Mã 3 lùi 2
37. Mã tứ tiến tam	Xe 1 bình 7
38. Mã tam lùi ngũ	Tốt 3 tiến 1

Trắng lúc này nếu đi Mã tam tiến ngũ đi Tốt thì Xe 7 bình 5 bắt Mã, Đen thắng chắc.

39. Tượng thất lùi cửu	Xe 7 bình 4
40. Xe nhất tiến nhất	Xe 4 lùi 1
41. Xe nhất bình bát	Mã 2 tiến 4
42. Xe bát tiến tam	Xe 4 bình 5

Đến đây, Đen hơn Tốt lại không chế được thế cuộc, đến lượt thứ 71 thì giành thắng lợi.

Hứa Ngân Xuyên sau khi thắng trận này giành giải nhất với 1 thắng 1 hòa, Lữ Nguyễn giành giải nhì.

Ván cờ 8

Hình 12 là trung cuộc ván cờ với thế “trung Pháo qua hà xa” chống với bình phong Mã bình Pháo đoái xa của Lưu Điện Trung - Hà Bắc và Dương Quan Lân - Quảng Đông. Trong giải đấu cờ Tướng cá nhân toàn quốc. Bên Trắng, toàn bộ lực lượng cánh phải bị ép, nhưng cánh trái thì chưa động tĩnh. Bên Đen tấn công mạnh. Đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

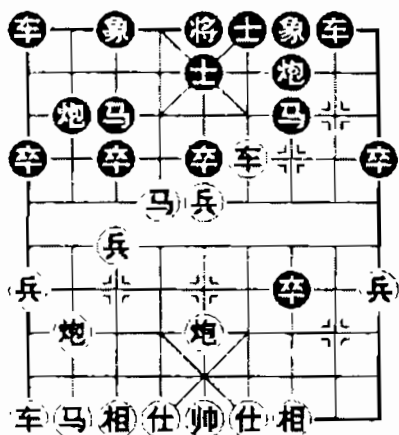
11.

Mã 3 lùi 4

将

帅

Đen lùi Mã rõ ràng để tránh bị bắt, thực ra là để mở đường cho Pháo phản công, rất linh hoạt.

Hình 12

12. Tốt ngũ tiến nhất Mã 7 tiến 8

13. Xe tứ bình tam

Trắng bình Xe bắt Pháo, khiến kế hoạch dời Pháo phải sang trái của Đen thực hiện thuận lợi, lúc này nếu đi Tốt ngũ bình lục, thì Pháo 2 bình 5, Sỹ tứ tiến ngũ. Đen không dám Mã 8 lùi 6 ăn Xe, nếu không Mã lục tiến tứ chiếu hết, Trắng lạc quan.

13. Pháo 2 bình 7

14. Mã lục tiến bát

Đen bình Pháo đánh Xe, Trắng bị ép phải tiến Mã, khống chế Pháo sau bên Đen.

14. Mã 4 tiến 3

15. Pháo ngũ bình nhị Pháo sau tiến 2

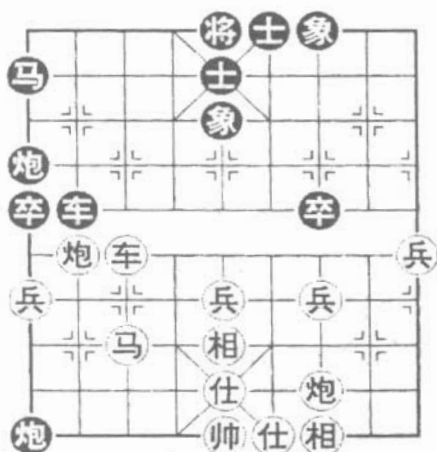

Ván cờ 9

Hình 13 là trung cuộc ván cờ sau 31 lượt đi với thế “Sỹ giác Pháo chống với tiên nhân chỉ lộ” của Vu Ấu Hoa - Triết Giang và Lý Vọng Tường - Hồ Bắc trong giải đấu cờ Tướng cá nhân năm 1982. Cờ chủ lực hai bên tương đương, Sỹ, Tượng đều còn đủ. Trắng hơn 2 Tốt, vị trí khá tốt, nhưng Đen tập trung lực lượng tấn công cánh phải. Đến lượt Đen đi, cách thức như sau:

32.

Xe 2 bình 4

Hình 13

Đến bình Xe bắt Sỹ, nếu đi Pháo sau bình 2 thì Pháo tam bình bát, Xe 2 bình 3, Xe thất tiến nhất, Tượng 5 tiến 3, Pháo sau tiến ngũ, Mã 1 tiến 2, Pháo bát tiến nhất, Tượng 3 lùi 5, Tốt ngũ tiến nhất, Trắng ưu thế.

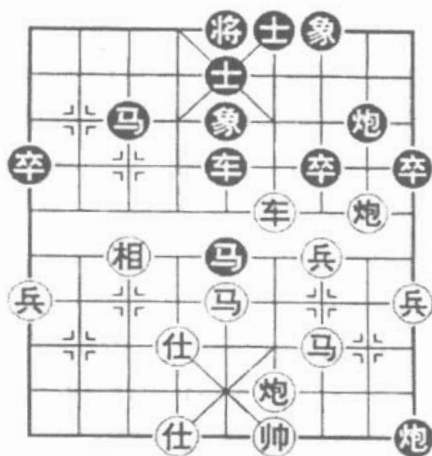
将

帅

Hắc Long Giang. Cờ lớn và Tốt của hai bên đều tương đương, Trắng thiếu một Tượng, thế trận Đen rất chặt chẽ, có thể tấn công của Pháo cuối, Đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

30.

Tốt 7 tiến 1

Hình 14

Đen hiến Tốt để mở đường cho Xe, Mã giữa tấn công sang cánh phải bên Trắng, “hiến Tốt mở đường” hay!

- 31. Tốt tam tiến nhất   Mã 5 tiến 7
- 32. Xe tứ lùi nhất   Mã 7 tiến 9
- 33. Pháo tứ bình nhất   Tượng 5 tiến 7
- 34. Pháo nhị lùi tứ   Tượng 7 tiến 5

Đen lúc này lần Tượng phòng Pháo Trắng bình trung trả đòn, “thủ trong tấn”, rất hay.

35. Pháo nhị bình ngũ Xe 5 bình 4

36. Pháo ngũ tiến nhất

Trắng lúc này nếu đi Mã ngũ tiến tam thì Mã 3 tiến 5, Xe tứ tiến nhị, Xe 4 tiến 4 chiếu Sỹ, Đen thắng thế.

36. Mã 9 tiến 7

37. Pháo nhất bình nhị Pháo 8 bình 6

Đen lúc này nếu đổi Mã 7 lùi 5 thì Tượng thất lùi ngũ, Xe 4 tiến 4; Trắng tàn Sỹ Tượng, khó tránh khỏi bại cuộc.

38. Pháo ngũ bình tứ Mã 3 tiến 5

39. Xe tứ tiến nhị Mã 5 tiến 4

40. Xe tứ lùi nhị Xe 4 bình 8

Đến đây, đã hình thành thế tấn công tam tử quy bên, Trắng khó lòng hóa giải nổi.

41. Pháo tứ tiến ngũ Xe 8 tiến 5

42. Xe tứ bình lục Sỹ 5 tiến 6

43. Xe lục bình nhị Xe 8 tiến 1

Trắng nếu đi Sỹ lục lùi ngũ thì Xe 8 lùi 2, Xe lục bình nhị, Mã 7 lùi 9, Tượng tứ tiến nhất, Mã 9 tiến 8, Tượng tứ tiến nhất, Xe 8 bình 6, Tượng tứ bình ngũ, Mã 8 lùi 7, Đen thắng chắc.

44. Tượng tứ tiến nhất Pháo 9 lùi 1

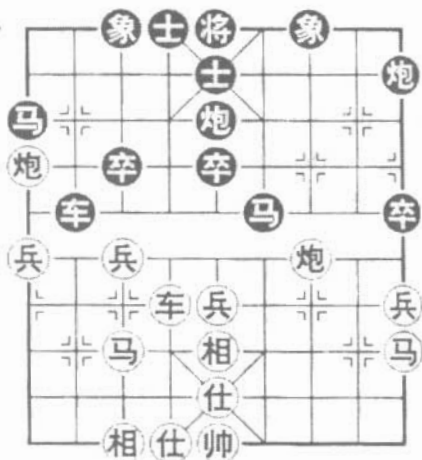
Đến đây, Trắng nhận thua vì về sau Mã tam lùi nhất (nếu Tượng tứ tiến nhất thì Xe 8 bình 6, Đen thắng). Xe 8 lùi 5, ăn Xe, Đen thắng chắc.

Ván cờ 2

Hình 15 là trung cuộc ván cờ “phi Tượng cục chống với tả Pháo qua cung” của Vu Ấu Hoa - Triết Giang và Lữ Nguyễn - Quảng Đông. Trong giải đấu tranh cúp Kim Lăng - Lực lượng cơ bản cả hai tương đương, Sĩ, Tượng còn đủ. Trắng hơn 1 Tốt biên nên khá ưu thế, Đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

22. Tốt ngũ tiến nhất

Nhược điểm chủ yếu của bên Đen là Tượng cuối lộ 7. Trắng lúc này hiển Tốt giữa để mở đường cho Xe sang phải tấn công Tượng đáy lộ 7 của bên Đen, “hiển Tốt mở đường”, hay!

Hình 15

- 22. Pháo 5 tiến 3
- 23. Pháo tam tiến nhất Mã 6 lùi 5
- 24. Pháo tam lùi ngũ

Trắng tiến Pháo đánh Xe, ép Mã Đen cửa sông phải lùi về sau Tượng giữa, sau đó lùi Pháo về đường cuối, thuận lợi cho sự tấn công của Xe Trắng với hàng Tốt 3.

24. Tốt 3 tiến 1

Đen lên đối Tốt 3 phòng Pháo Trắng lộ 9 tấn công, nếu đi Xe 2 bình 7 thì Mã nhất tiến tam, Trắng hơn nước.

25. Xe lục bình tam.

Trắng thực hiện kế hoạch tấn công Tượng Đen hàng cuối, “hiến Tốt mở đường” thành công.

25. Tốt 3 tiến 1

26. Xe tam tiến lục Sỹ 5 lùi 6

27. Mã nhất tiến tam Pháo 5 bình 1

28. Mã thất tiến ngũ Tốt 3 tiến 1

29. Mã ngũ tiến tứ.

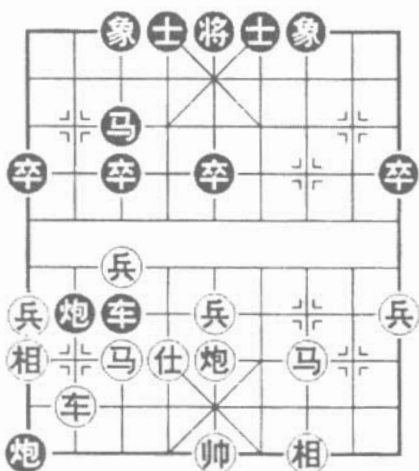
Trắng đánh Tượng Đen xong, tranh thủ đánh luôn 2 Mã, đến lúc này, Trắng ưu thế tuyệt đối.

5. Ngự giá thân chinh

Tướng trong cờ Tướng là quân cờ thống lĩnh toàn quân, là trung tâm của mọi tình huống, là đối tượng tiến công và bảo vệ. Chính vì vị trí quan trọng và không thể xâm phạm, nên Tướng không thể manh động. Nhưng trong trận đấu trung cuộc kịch liệt, Tướng hoạt động trong Cửu cung, cũng có tác dụng trợ cung và kìm chế, vận dụng xác đáng, có thể chi phối mọi tình huống.

5.1. Mưu lược

Hình 1 là thế cờ trung cuộc của ván đấu giữa Mạnh Lập Quốc ở Liễu Ninh và Hồ Vinh Hoa ở Thượng Hải, quân Trắng của Hồ Vinh Hoa sử dụng nước cờ vận Tướng mà giành thắng lợi.

Hình 1

1. Tướng ngũ tiến nhất   Pháo 1 bình 3

Tướng quân Trắng đi lên, tránh được Pháo quân Đen ăn Tượng đồng thời phục Xe bát bình cửu làm cho Pháo Đen chết nhanh hơn, đây là một nước cờ hay, một mũi tên trúng hai đích.

2. Xe bát bình cửu   Tốt 3 tiến 1
 3. Tốt thất tiến nhất   Xe 3 lùi 2
 4. Tượng cửu lùi thất   Xe 3 bình 7
 5. Mã tam lùi nhất   Pháo 2 bình 9

Xe Trắng bên trái hữu căn, cố lùi Mã giữ Tượng, quân Đen vô cố khả thừa, quân Trắng chiếm ưu thế.

6. Tướng ngũ lùi nhất	Xe 7 tiến 2
7. Sĩ lục lùi ngũ	Mã 3 tiến 4
8. Pháo ngũ tiến tứ	Pháo 9 bình 5
9. Tướng ngũ bình lục	Pháo 5 bình 3

Xuất Tướng tránh được bị chiếu vừa có thể phản kích, lại xem kỹ xảo dùng Tướng của Hồ Vinh Hoa, ở đây nếu di nhầm Mã thất tiến ngũ, thì Xe 7 bình 5 đẩy Pháo vào trong quân Trắng, mưu lược và cơ hội của quân Đen càng lớn.

10. Xe cửu bình lục	Mã 4 tiến 2
11. Xe lục tiến bát	Tướng 5 tiến 1q
12. Xe lục lùi thất	Tốt 9 tiến 1
13. Mã nhất tiến tam	Mã 2 tiến 4
14. Pháo ngũ lùi tứ	Tướng 5 bình 6
15. Pháo ngũ tiến nhất	Mã 4 lùi 3
16. Xe lục bình tứ	Tướng 6 bình 5
17. Pháo ngũ lùi nhất	Xe 7 bình 4
18. Tướng lục bình ngũ	Tướng 5 bình 4
19. Xe tứ tiến lục	Xe 4 bình 7
20. Pháo ngũ bình lục	Xe 4 bình 7
21. Xe tứ lùi tam	Mã 3 tiến 5
22. Xe tứ bình lục	Sĩ 5 tiến 4
23. Mã tam tiến ngũ	Xe 7 bình 5
24. Xe lục bình ngũ	Xe 5 bình 4
25. Xe ngũ lùi nhất	Tướng 4 lùi 1

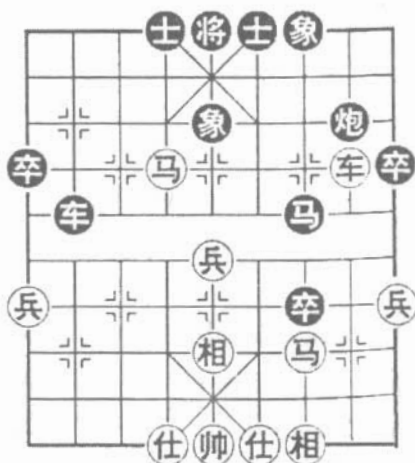
将

帅

- 26. Xe ngũ bình thất   Tướng 4 bình 5
- 27. Pháo lục bình ngũ   Tướng 5 bình 6
- 28. Mã thất tiến ngũ   Sĩ 4 lùi 5
- 29. Mã ngũ tiến tứ (Trắng thắng).

Quân Trắng chiếm được ưu thế, từng bước từng bước buộc quân Đen ra sức chống đỡ, nhưng không thể cứu vãn nổi, đành chịu thua.

5.2. Tranh lên trước

Hình 2

Hình 2, là trận đấu tranh giải cá nhân toàn quốc, thế cờ trung cuộc giữa Tôn Vĩnh Sinh ở Quảng Đông đấu với Trương Ảnh Phú ở Hắc Long Giang hai bên ngang sức ngang tài. Quân Trắng sơ ý nên Mã trái bị bắt, Mã phải tiến công vào bên Đen, bắt Xe Đen vừa có thể nằm đó trông Tướng,

cướp thế của quân Đen, bây giờ đến lượt đi của quân Đen, diễn biến như sau:

23. Xe 2 tiến 2!

Quân Đen tính chuẩn Mã Trắng tiến Xe hành Tốt tranh lên trước.

Nếu đổi thành đi Xe 2 bình 3, thì Mã Trắng tam tiến ngũ, giành thế tiến thủ.

24. Mã lục tiến thất   Tướng 5 tiến 1

25. Mã thất lùi lục

Quân Trắng vì lúc đi căng thẳng, lùi Mã gọi “Tướng” tốc bại.

25.   Tướng 5 bình 4

Tướng Đen nằm im. Quân Trắng dường như đã đoán trước được sự việc và nắm chắc thắng trong tay.

26. Mã tam lùi nhất   Mã 7 tiến 6

27. Xe nhị lùi ngũ   Xe 2 bình 4

28. Xe nhị tiến lục   Xe 4 lùi 3

Mượn thế Tướng Đen chiếu hết, Đen thắng.

5.3. Thủ thế

Hình 3, là thế cờ trung cuộc trong trận đấu đại sư tình anh giành “cúp Phong Hoa” giữa Lý Lai Quân ở Hà Bắc đấu với Từ Thiên Hồng ở Giang Tô, trận đấu đến lượt 53. Thực lực hai bên ngang nhau, quân Trắng nhiều hơn 1 quân Tốt, nhưng lại thiếu một quân Sĩ, quân Đen ở bên cánh trái phục

将

帅

Xe Mã Pháo chiếu Tướng. Giờ đến lượt quân Trắng đi, trận đấu diễn biến như sau:

54. Tướng ngũ bình lục

Hình 3

Quân Trắng xuất Tướng hóa giải Xe Mã Pháo quân Đen chiếu, đồng thời bên cánh trái đánh trả quân Đen, bắt chúng phải khuất phục, đây là nước đôi cực hay.

54. Pháo 8 tiến 5

55. Tướng lục tiến nhất Pháo 8 lùi 4

56. Xe bát tiến nhất

Đổi quân giành thế, phá vây!

56. Xe 6 bình 5

57. Xe bát tiến tứ Sĩ 5 lùi 4

58. Xe bát bình lục Tướng 5 lùi 1

59. Pháo ngũ lùi nhất Tốt 9 tiến 1

Sau khi Xe Trắng phá Sĩ, lùi Pháo giữa giữ Xe Đen, nắm chắc ưu thế.

60. Xe lục bình tứ   Pháo 8 bình 1

61. Mã thất tiến bát

Nhảy Mã xuất kích, hình thành thế liên công Xe Mã Pháo, quân Trắng ưu thế lớn.

61.   Mã 7 lùi 5

62. Mã bát tiến cửu   Xe 5 bình 4

63. Sĩ ngũ tiến lục   Pháo 1 tiến 2

64. Mã cửu tiến thất   Xe 4 lùi 3

65. Mã thất lùi lục

Bên Trắng vận Mã như long, tiến lùi tự ý, sau khi đẩy lùi Xe Đen, lại cuõi sông ăn Mã đồng thời chiếu Tượng bắt Xe. Như thế, quân Đen khó mà hóa giải.

65.   Xe 4 bình 2

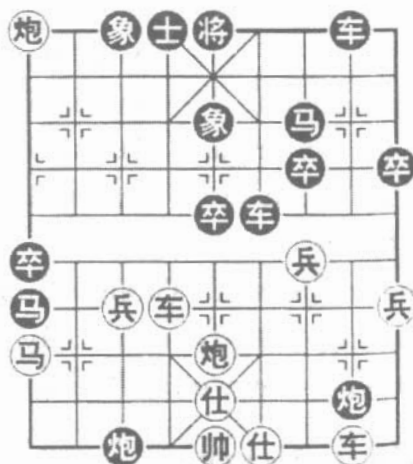
Đen tiến Xe ăn Mã, thực ra không biết làm cách nào! nếu đổi đi Pháo 1 bình 5, thì Mã tiến tứ, Tượng 5 bình 4, Mã tứ tiến lục. Bên Trắng được Xe tốt thắng.

66. Tốt thất bình lục   Pháo 1 bình 5

67. Tốt lục tiến nhất (Trắng thắng).

Bên Trắng thí Pháo tiến Tốt, nhập cuộc, nếu đổi thành đi Tượng tam tiến ngũ, thì Mã 5 lùi 4 ăn Tốt, còn có mưu và cơ hội. Đến đây, lên Trắng hữu Xe sát vô Xe, thắng cuộc đã định.

5.4. Nhập trận

Hình 4

Hình 4 là trận đấu tranh giải cá nhân toàn quốc, thế cờ trung cuộc trận đấu giữa Triệu Quốc Vinh và Chấp Hồng ở Hắc Long Giang. Lượt đấu thứ 22, Triệu Quốc Vinh xuất Tướng trợ công, nhất cử thiết lập thắng thế.

23. Tướng ngũ bình lục

Trắng xuất Tướng “ngũ giá thân chinh”, nước cờ hay. Như gấp đi Xe lục tiến lục, thì Tướng 5 tiến 1, Xe lục bình nhị, Mã 7 lùi 8, Pháo cứu bình nhị, Pháo 8 bình 9, Đen và quân Trắng ngang nhau.

23. Mã 1 tiến 3

24. Mã cứu lùi thất Mã 7 lùi 6

25. Xe nhị tiến nhất

Quân Trắng bỏ Xe ăn Pháo, trước bỏ sau ăn, nước cờ hay

25.		Xe 8 tiến 8
26.	Xe lục tiến lục	Tướng 5 tiến 1
27.	Xe lục bình ngũ	Tướng 5 bình 6
28.	Xe ngũ bình tứ	Tướng 6 bình 5
29.	Xe tứ lùi tứ	

Bên Trắng mượn xuất Tướng, thừa uy ra sức tiêu diệt lực lượng quân Đen, đến đây nhiều quân chiếm thắng thế, như vậy quân Trắng ắt thắng.

II. CHỦ ĐỘNG TẤN CÔNG

Trong chiến thuật dùng binh, đôi khi yếu tố chủ động, bất ngờ có tính quyết định đến chiến thắng. Trong đánh cờ cũng vậy, chủ động tuyên chiến với đối phương, những nước cờ hay như đột phá trung lộ, đánh đông bình tây, điệu hổ ly sơn,... là những phương pháp điều quân một chủ động nhằm dồn đối phương vào thế bị động cũng là những cách đánh hay để giành chiến thắng.

1. Đột phá trung lộ

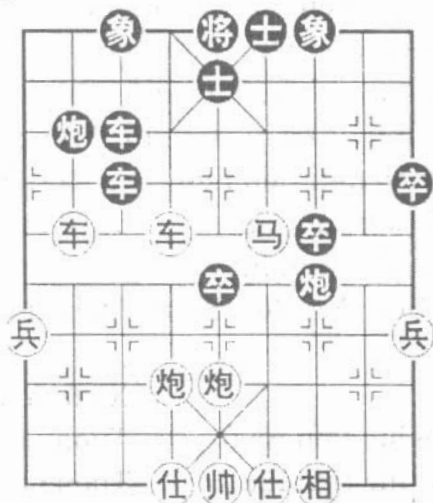
Trận địa trung lộ là trung tâm của một ván đấu cờ Tướng và là cửa tấn công quan trọng bậc nhất, từ xưa đến nay luôn là nơi diễn ra các cuộc tranh đấu quyết liệt nhất. Tập trung lực lượng cờ

将

帅

ưu thế, đánh nhanh đánh mạnh, đột phá từ trung lộ, là chiến thuật hữu ích cho việc tháo gỡ khó khăn và chuyển bại thành thắng.

Ván cờ 1

Hình 1

Hình 1 là trung cuộc sau 24 lượt đi của một ván cờ rôi thế “Trung Pháo tuần hà xa với bình phong mã doái xa” của Lưu Điện Trung - Hà Bắc và Hồ Vinh Hoa - Thượng Hải trong trận đấu của giải đấu tranh cúp cờ Tướng. Trắng thiếu Tốt thiếu Tượng. Nhưng hơn một Mã chiếm ưu thế, hãy xem bên Trắng phát động thế trận như thế nào.

25. ... Tượng 7 tiến 5

26. Pháo lục bình bát.

Trắng bình Pháo đổi Pháo, khiến Tượng Đen giữa mất bảo vệ đành thực hiện kế hoạch “đột phá trung lộ, tấn công linh hoạt”.

26. Pháo 2 tiến 5

Đen lúc này nếu đổi Pháo 2 bình 1, thì Xe bát bình thất, Xe trước tiến 1, Pháo bát tiến thất, Sĩ 5 lùi 4, Xe lục tiến nhất, Tượng 5 tiến 1, Mã tứ tiến lục, Xe sau bình 4, Xe lục lùi nhị, Trắng thắng.

27. Pháo ngũ tiến ngũ   Sĩ 5 tiến 6

28. Xe bát lùi tam   Xe 3 bình 6

29. Xe bát bình lục.

Bỏ Mã liên Xe để chiếu, Đen đã khó lòng chống đỡ.

29.   Xe 6 tiến 1

30. Xe lục tiến nhất   Tượng 5 tiến 1

31. Xe lục tiến lục   Tượng 5 tiến 1

32. Xe trước bình tứ.

Sau này Xe tứ bình ngũ để chiếu, Trắng thắng chắc.

Lưu Điện Trung, sinh năm 1948 người Hà Bắc, đẳng cấp kiện tướng cờ Tướng, 3 lần đứng thứ 4 giải đấu cờ Tướng trong những năm 1975, 1984, và 1992. Năm 1983 và 1985 là thành viên chủ lực trong đội vô địch cờ Tướng cá nhân toàn quốc, năm 1993 đoạt giải nhì cờ Tướng châu Á, trở thành đẳng cấp đại sư quốc tế.

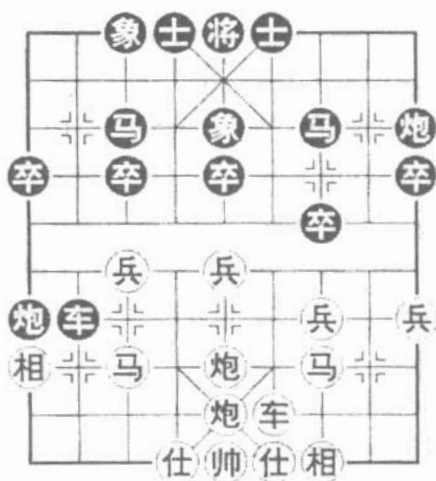
Lưu Điện Trung hiện đang là Viện trưởng Viện cờ Tướng Hà Bắc, huấn luyện viên trưởng đội cờ

Tướng tỉnh Hà Bắc. Ông cũng là chủ biên cuốn “Nghiên cứu về cờ Tướng” và tác giả của cuốn “Bí mật Mã qua sông”.

Ván cờ 2

Hình 2 là trung cuộc ván cờ sau 14 lượt đi của Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Diêm Văn Thanh - Hà Bắc với thế khai cuộc “đôi tốt” trong lượt cuối giải đấu cờ Tướng cá nhân toàn quốc được tổ chức tại Thẩm Châu vào tháng 12 năm 1998 diễn biến như sau:

- 14. Tốt tam tiến nhất   Tốt 7 tiến 1
- 15. Tốt ngũ tiến nhất   Tốt 5 tiến 1

Hình 2

Trắng liền lúc bỏ 2 Tốt với ý đồ sẽ phá hỏng hàng phòng ngự của bên Đen từ chỗ này, Đen lúc

này ăn Tốt giữa hoàn toàn phù hợp với mục đích chiến lược của bên Trắng, đổi thành Sỹ 4 tiến 5 vừa khả quan mà linh hoạt hơn.

16. Mã tam tiến ngũ	Pháo 1 bình 5
17. Mã thất tiến ngũ	Tốt 7 bình 6
18. Xe tứ tiến tam	Sỹ 4 tiến 5

Đen lúc này nếu đi Tốt 5 tiến 1 thì Xe tứ bình ngũ, Xe 2 bình 4, Xe ngũ tiến nhất, Sỹ 4 tiến 5, Mã ngũ tiến lục, Mã 3 lùi 1, Pháo ngũ bình bát, Xe 4 bình 2, Pháo bát bình thất, Đen hơn nước.

19. Mã ngũ tiến tam	Xe 2 bình 4
20. Pháo sau tiến tứ	Tướng 5 bình 4

Dưới sự hỗ trợ của hai Pháo Trắng, kế hoạch đột phá trung lộ thực hiện thuận lợi, Đen xuất Tướng để ngăn cản, lúc này nếu đổi Mã 7 tiến 8, thì Xe tứ tiến nhất, Mã 8 tiến 7, Pháo ngũ bình nhị, Trắng vẫn hơn.

21. Sỹ lục tiến ngũ	Mã 7 tiến 8
22. Xe tứ tiến nhất	Xe 4 bình 7
23. Tướng tam tiến nhất	Mã 8 tiến 9
24. Mã tam tiến tứ	Pháo 9 bình 6
25. Mã tứ tiến nhị	Xe 7 bình 8

Đen lúc này nếu đổi Xe 7 lùi 4 thì Mã nhị tiến nhất, Xe 7 tiến 1, Pháo ngũ lùi nhất, Đen khó lòng chống đỡ.

26. Mã nhị tiến tứ	Xe 8 bình 5

Mã Trắng dưới sự giúp đỡ của Xe Trắng, 8 hướng đều linh hoạt, tấn công như vũ bão, sau có Xe tứ tiến nhị ăn Pháo, Đen rơi vào tình cảnh khốn cùng.

27. Pháo sau bình nhị	Xe 5 bình 8
28. Pháo nhị bình ngũ	Xe 8 bình 5
29. Pháo sau bình nhị	Xe 5 bình 8
30. Pháo nhị bình ngũ	Xe 8 bình 5
31. Pháo sau bình nhị	Xe 5 bình 8
32. Pháo nhị bình ngũ	Pháo 6 bình 7

Đen vươn bắt Pháo Trắng, đành phải thay đổi kế sách, hiện bị ép bình Pháo, Trắng sẽ lùi Mã tăng cường tấn công.

33. Mã tứ lùi nhị	Xe 8 bình 5
34. Pháo sau bình nhị	Mã 3 tiến 5
35. Pháo nhị tiến thất	Pháo 7 lùi 2
36. Xe tứ lùi tam	Mã 9 lùi 8

Trắng lùi Xe để bình cánh trái tạo thế chiếu. Đen lúc này lại lùi Mã nên càng chóng bại. Nên đi Xe 5 bình 4 có thể giằng co cùng bên Trắng thêm.

37. Xe tứ bình lục	Tướng 4 bình 5
38. Xe lục tiến lục	Sỹ 5 tiến 4

Đen tiến Xe bị hở sườn Tượng, sát thế đã thành. Đen lúc này nếu đi Mã 8 lùi 6 thì Pháo ngũ tiến nhị, Sỹ 5 tiến 6, Xe lục bình tứ, Mã 5 tiến 6, Xe tứ tiến nhất, Tướng 5 tiến 1, Xe tứ bình ngũ, Tướng 5 bình 4, Mã tam lùi tứ, Trắng thắng chắc.

39. Mã tam tiến ngũ.

将

帅

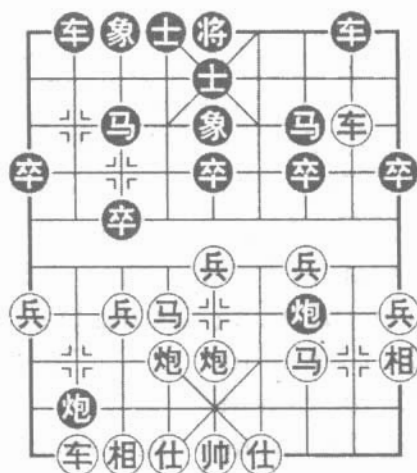
Mã Trắng đập Tượng giữa, triển khai sát thế, Đen đã hết đường chống đỡ, về sau Trắng thắng.

Hứa Ngân Xuyên thắng được ván cờ này và cùng giành được 7/5 điểm như Diêm Văn Thanh và lần thứ ba giành vô địch cờ Tướng toàn quốc, Diêm Văn Thanh giành giải nhì.

2. Tấn công mạn sườn

Việc dồn lực tấn công một bên trận địa đối phương được gọi là tấn công mạn sườn. Chiến thuật này được vận dụng thường xuyên trong thi đấu.

Ván cờ 1

Hình 1

Hình 1 là thế đối công “trung Pháo hoành xa thất lộ Mã chống với bình phong Mã. Đen hiến Mã để dấn lên Tốt bên Trắng, tấn công nhập cuộc.

1. Mã 8 tiến 9
2. Tượng tam lùi nhất

Nếu Trắng đổi thành Mã tam tiến nhất thì Pháo 8 tiến 7, Tượng ngũ tiến nhất, Xe 4 tiến 9, Đen có thể tấn công mạnh mẽ.

2. Mã 9 tiến 7
3. Pháo cứu bình tam Tốt 3 tiến 1

Bỏ Tốt để thông Mã là nước cờ hay có thể mở rộng ưu thế.

4. Tốt thất tiến nhất Mã 3 tiến 4
5. Xe bát lùi nhất Pháo 8 tiến 7
6. Pháo tam lùi nhị Mã 4 tiến 5

Mã Đen tiến nhanh hình thành thế tiến công mạnh mẽ. Trắng đã khó lòng ứng phó.

7. Xe tứ tiến nhị Mã 5 lùi 3
8. Sĩ lục tiến ngũ Xe 8 tiến 8
9. Xe bát bình ngũ Xe 4 tiến 8
10. Pháo ngũ bình cửu Xe 4 bình 3

Đến đây, Đen thắng chắc.

Ván cờ 2

Hình 2 là thế cờ trung cuộc của Đồ Thiên Hồng - Giang Tô đấu với Tàng Như Ý - Bắc Kinh. Đen giăng bẫy “bỏ Mã tấn công” diễn biến như sau:

13. Xe nhị bình tam Pháo 2 bình 9

Trắng ăn Mã mất ưu, nên tiến Xe đổi Xe thì hai bên ngang bằng. Đen tấn công mạn sườn rất tốt.

14. Xe bát tiến cử Pháo 9 tiến 1
15. Sĩ tứ tiến ngũ Xe 8 tiến 9

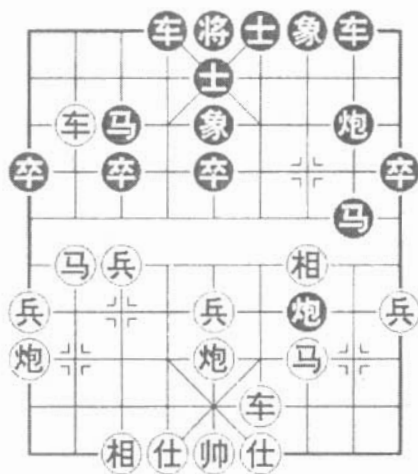
16. Sỹ ngũ lùi tứ   Xe 8 lùi 7

17. Sỹ tứ tiến ngũ   Xe 8 bình 7

Đen bắt ăn Xe Trắng lộ 3. Xe trái bên Trắng không cách nào sang phải được để phản công. Đây chính là cái tài hoa trong chiến thuật tấn công mạn sườn của bên Đen.

18. Xe bát lùi ngũ   Xe 7 bình 8

19. Tốt ngũ tiến nhất

Hình 2

Trắng hiến Tốt giữa với ý đồ điều động Xe trái. Nếu đổi thành Mã lục lùi tứ thì Pháo 7 bình 9 Sỹ ngũ bình tứ, Pháo 8 tiến 3, Sỹ tứ tiến nhất, Xe 8 tiến 6, Đen thắng nhanh.

19. Xe 8 tiến 7

20. Mã tam lùi tứ   Xe 8 lùi 1

将

帅

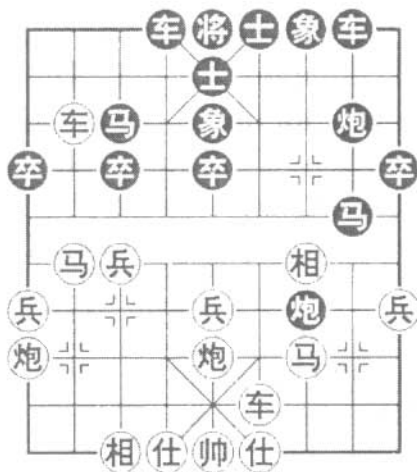
16. Sỹ ngũ lùi tứ Xe 8 lùi 7

17. Sỹ tứ tiến ngũ Xe 8 bình 7

Đen bắt ăn Xe Trắng lộ 3. Xe trái bên Trắng không cách nào sang phải được để phản công. Đây chính là cái tài hoa trong chiến thuật tấn công mạn sườn của bên Đen.

18. Xe bát lùi ngũ Xe 7 bình 8

19. Tốt ngũ tiến nhất

Hình 2

Trắng hiến Tốt giữa với ý đồ điều động Xe trái. Nếu đổi thành Mã lục lùi tứ thì Pháo 7 bình 9 Sỹ ngũ bình tứ, Pháo 8 tiến 3, Sỹ tứ tiến nhất, Xe 8 tiến 6, Đen thắng nhanh.

19. Xe 8 tiến 7

20. Mã tam lùi tứ Xe 8 lùi 1

Lùi Xe đến cửa Pháo, Tượng như Tượng, bên Đen vô cùng tinh tế, tấn công như vũ bão.

21. Mã tứ tiến tam Xe 8 bình 7

22. Mã tam lùi nhất Xe 7 bình 9

Trắng chịu mất một quân để giải nguy, nếu không Pháo Đen 7 bình 8 chiếu hết. Đến đây, Đen chỉ việc thu về thêm 1 quân và có thể tiến công vô cùng mạnh mẽ.

23. Pháo ngũ bình tam Xe 9 bình 7

24. Sĩ ngũ tiến tứ Pháo 7 bình 8

25. Pháo tam bình nhị Xe 7 tiến 1

26. Tượng ngũ tiến nhất Xe 7 lùi 3

27. Mã lục tiến tứ Pháo 8 lùi 1

Xe, Mã Trắng đều bị trời nên rơi vào thế khốn cùng.

28. Tốt nhất tiến nhất Pháo 8 bình 6

29. Tốt thất tiến nhất Xe 7 bình 5

30. Tượng ngũ bình lục Xe 5 bình 3

31. Tượng lục bình ngũ Pháo 6 lùi 3

Sau khi Đen ăn quân tấn công càng hay, trong tấn có thủ, hơn quân chiếm ưu thế về sau thắng chắc.

Ván cờ 3

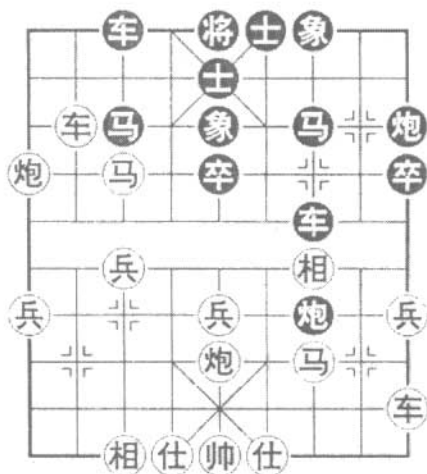
Hình 3 là trung cuộc sau 13 lượt đi của ván cờ giữa Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Đào Hán Minh - Cát Lâm với thế “ngũ cứu Pháo trục hoành xa chống với bình phong Mã” trong giải đấu cờ

将

帅

Tướng tập thể do Thượng Hải tổ chức. Đen tấn công Tượng bằng Xe lộ 7, nhưng Trắng không dao động, vẫn bình Pháo để “tấn công mạn sườn”, diễn biến như sau:

14. Pháo ngũ bình cứu

Hình 3

Trắng bình Pháo chuẩn bị tấn công mạn sườn, hay nếu đi Tượng tam lùi nhất thì Pháo 7 bình 1, Mã tam tiến tứ, Pháo 1 bình 3 bên Đen dùng Pháo bắt Mã, tấn công hay!

14.

Pháo 7 bình 1

Nếu đi Xe 7 tiến 1, thì Pháo trước tiến tam, Mã 3 lùi 4 (nếu Sĩ 5 lùi 5 thì Xe bắt bình thất ăn Mã, Trắng ăn quân chiếm ưu). Tượng thất tiến ngũ, Xe 7 lùi 1, Pháo cứu bình bát, Đen khó lòng ứng phó.

15. Pháo trước tiến tam Mã 3 lùi 4

16. Xe bát lùi tứ.

Trắng khéo léo lùi Xe bắt Pháo, nếu đổi Tượng tam lùi ngũ thì Pháo 1 bình 3, Mã thất tiến cửu, Mã 7 tiến 6, Trắng mất quân nên thất thế.

16. Xe 7 tiến 1

Nếu đổi Pháo 1 bình 5 thì Mã thất tiến cửu! Pháo 9 lùi 1, Mã tam tiến ngũ, Trắng ăn Pháo thắng chắc.

17. Xe bát bình cửu Xe 7 tiến 2

18. Mã thất tiến cửu Pháo 9 lùi 1

Mã Trắng tiến sâu theo đường biên, sau này sẽ trở thành quân chính nhằm vào cánh phải bên Đen tấn công, Đen đành phải huy động tất cả lực lượng để bảo vệ cánh phải. Nhờ sức không chế mạnh mẽ của hai Pháo Trắng, Mã nằm ngang nhìn trừng trừng, tuyến Xe đã hình thành thế tấn công nên tổng tấn công chín muồi.

21. Xe trước tiến lục Mã trước tiến 3

Bỏ Xe là bắt buộc. Nếu đi Xe 3 bình 2 thì Xe bát tiến bát bắt Xe, Đen càng khó đối phó.

22. Pháo trước bình thất Tượng 5 lùi 3

23. Xe sau bình thất Mã 3 tiến 4

24. Xe thất bình lục Mã 4 tiến 2

Trắng bỏ Mã giành thế là một nước cờ hay thể hiện tầm nhìn xa trông rộng, nhưng vẫn khó mà ngăn cản được sự tiến công hiểm ác và mạnh mẽ của Xe Pháo Trắng. Về sau Đen nếu đi Mã 2 lùi 3

thì Pháo cứu bình thất, Mã 4 tiến 3, Xe lục tiến thất, Trắng thắng chắc, lại giả sử nếu Đen đi Tượng 7 tiến 5 thì Xe lục tiến thất chiếu hết. Đen cũng vô phương hóa giải.

Đây là một ví dụ điển hình cho chiến thuật “tấn công mạn cánh”, bên đội Hứa Ngân Xuyên tập trung toàn lực công kích như vũ bão khiến người khác phải trầm trở tấp tểch, cuối cùng bỏ Mã giành thế, đây bản lĩnh, không hổ danh là một sự sáng tạo hoàn mĩ của bậc thầy cờ Tướng.

Ván cờ 4

Hình 4 là trung cuộc sau 45 lượt đi của ván cờ giữa Hồ Vinh Hoa - Thượng Hải và Điền Trường Hưng - Lan Châu. Lực lượng cơ bản của hai bên là tương đương. Trắng hơn 2 Tượng nên có ưu thế hơn nước, diễn biến như sau:

46. Tượng ngũ tiến tam   Xe 2 tiến 4

Trắng bỏ Tượng để phòng Đen sử dụng chiến thuật “tấn công mạn biên” sẽ rơi vào thế bị động. Lúc này nên đi Mã thất tiến lục, Xe 4 lùi 1 Xe nhị tiến nhất, Xe 2 bình 8, Xe nhất bình nhị, sau khi đổi quân thì Trắng hơn hai Tượng nên rất có cơ hội chiến thắng.

Đen bỏ Pháo dồn Xe đáy tấn công Tượng, đây là nước cờ “tấn công mạn sườn” rất hay và hoàn toàn nằm ngoài dự đoán của bên Trắng.

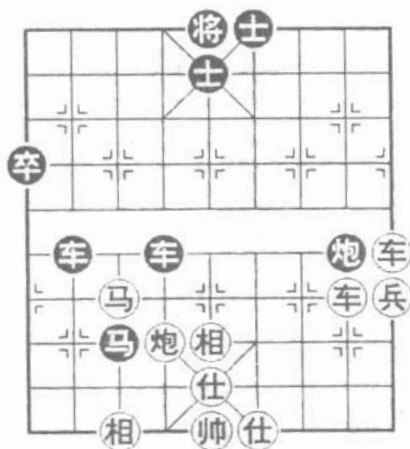
47. Mã thất lùi ngũ   Xe 2 bình 3

将

帅

Trắng lùì Mã giữa bắt Xe lại càng sai lầm, nên đi Tượng tam lùì ngũ thì hay hơn nhiều.

48. Pháo lục lùì nhị Sỹ 5 tiến 6 (Đen thắng).

Hình 4

Đen bắt Sỹ, lộ Tượng trợ công, khiến kế hoạch lấy Mã giữa bảo vệ Sỹ của bên Trắng thất bại, hình thành thế cuộc Xe Mã tấn công mạn sườn rất hay.

Ván cờ 5

Hình 5 là trung cuộc ván cờ sau 23 lượt đi với thế phi Tượng cục chống với Sỹ giáo Pháo” của Vu Ấu Hoa - Triết Giang và Lý Gia Hoa - Cam Túc trong giải đấu cờ Tướng cá nhân toàn quốc. Song Mã Trắng liên hoàn nhưng Pháo, Xe ép Mã Đen phải, hơn nữa có Tốt 3 qua sông trợ chiến, hình thế không hề yếu hơn. Nhưng bên Đen lại lợi dụng uy

将

帅

lực của Pháo giữa để tận dụng cơ hội tấn công vào cánh trái của bên Trắng. Diễn biến như sau:

17.

Xe 2 bình 3

Ăn Tốt rất tiến, Tượng chuẩn bị tấn công cánh trái bên Trắng.

Hình 5

18. Mã tứ tiến ngũ

Xe 3 tiến 3

Đen phá Tượng chiếu, chuẩn bị xong cho kế hoạch bỏ Mã tấn công.

19. Tượng ngũ bình tứ

Xe 3 bình 2

20. Mã ngũ tiến tam

Pháo 4 tiến 7

Lấy Pháo đánh Sĩ, công pháp thâm hậu. Tấn công mạn sườn đã đến cao trào.

21. Tượng tứ tiến nhất

Pháo 4 lùi 1

Trắng chạy Tượng là rất hay. Nếu đi Sĩ ngũ lùi lục thì Xe 2 bình 4, Tượng tứ tiến nhất, Mã 4 tiến

3, Mã tam tiến tứ, Xe 4 lùi 1, Tướng tứ lùi nhất, Xe 4 lùi 2, Trắng khó ứng phó.

22. Sỹ ngũ lùi lục	Pháo 5 bình 2
23. Pháo cứu bình bát	Mã 4 tiến 3
24. Xe tam bình bát	Pháo 4 bình 1
25. Pháo tứ tiến tam	Xe 2 lùi 1

Trắng vươn Pháo cưỡi sông chuẩn bị chiếu Tướng để đối công. Nếu ai sai lầm đi Xe bát lùi nhị ăn Pháo thì Xe 2 lùi 1, Tướng tứ lùi nhất, Mã 3 tiến 5, Tướng tứ bình ngũ, Pháo 1 tiến 1, Sỹ lục tiến ngũ, Xe 2 tiến 1, Sỹ ngũ lùi lục, Xe 2 lùi 2, sát Pháo bắt Xe, Đen thắng nhanh.

26. Mã tam lùi ngũ	Pháo 2 lùi 1

Đen lùi Pháo đòi đổi là một nước cờ “đổi nhập cuộc” rất hay, trung Pháo là con cờ thần của bên Trắng, sau khi bị ép đổi thì Trắng mất khả năng trả đòn, chỉ biết ngồi chờ chết.

27. Pháo tứ bình bát	Xe 2 lùi 1
28. Mã ngũ lùi thất	Xe 2 tiến 1
29. Tướng tứ lùi nhất	Mã 3 tiến 5
30. Tướng tứ bình ngũ	Pháo 1 tiến 1
31. Mã tam lùi tứ	Xe 2 bình 6
- (Đen thắng).

Về sau Mã 5 tiến 3 chiếu hết, Trắng đành nhận thua.

Ván cờ 6

Hình 6 là trung cuộc ván cờ sau 15 lượt đi với thế “tiên nhân chỉ lộ chống với Tốt đầu Pháo” của

将

帅

Hứa Ngân Xuyên và Tôn Dũng Chính trong giải đấu cờ Tướng toàn quốc năm 1996. Bên Trắng đang hình thành thế tấn công uy hiếp đối phương bởi trung Pháo, Pháo trái và Mã, xem ra bên Đen chỉ có thể dùng Pháo đánh Mã để thu quân mất, nhưng bên Đen lại làm cho mọi người vô cùng bất ngờ khi bỏ Mã tấn Tượng, dự định “tấn công mạn sườn”, diễn biến như sau:

15.

Pháo 3 tiến 7

Hình 6

Đen tiến Pháo đuổi Tượng là nước cờ “tấn công mạn sườn” rất hay. Dự định sau khi Trắng ứng phó xong sẽ lấy Pháo đổi Pháo, sau đó bình Pháo biên tấn công giành thế chủ động. Nếu đi Pháo 3 bình 1 thì Pháo bát tiến nhị, Tốt 7 tiến 1, Xe bát tiến bát, Xe 8 tiến 3, Xe tứ bình lục, sau đó Xe lục tiến tam hơn nước, Trắng chiếm ưu thế.

16. Sĩ lục tiến ngũ	Pháo 6 bình 2
17. Xe bát tiến thất	Pháo 3 bình 1

Đến đây, Đen bình Pháo phục sẵn, hình thành thế “tấn công mạn sườn”. Nếu sai lầm đi Tượng 3 tiến 1 thì Xe bát bình cứu, Pháo 3 bình 1, Tượng ngũ bình lục, Xe 8 tiến 6, Xe tứ tiến tam, Tượng 5 lùi 3, Xe cứu bình lục phục chiếu, Trắng thắng thế.

18. Tượng ngũ bình lục

Trắng bị ép xuất Tượng khiến kế hoạch tấn công mạn sườn, của bên Đen về cơ bản đã được thiện. Lúc này nếu đổi Xe bát tiến nhất thì Xe 3 tiến 4, Sĩ ngũ lùi lục, Xe 3 lùi 5 bắt Xe, Đen thắng thế.

18.	Mã 7 tiến 9
19. Xe tứ tiến tam	Xe 8 tiến 4
20. Xe bát tiến nhất	Xe 8 bình 4
21. Pháo ngũ bình lục	

Nếu đổi thành Sĩ ngũ tiến lục (Tượng lục bình ngũ, Xe 3 tiến 4, Sĩ ngũ lùi lục, Xe 4 tiến 4, Tượng ngũ tiến nhất, Xe 3 lùi 1 chiếu Đen thắng nhanh), Xe 4 tiến 3, Tượng lục bình ngũ, Xe 4 bình 3 phục chiếu, Đen chiếm ưu thế.

21. Xe 3 tiến 4	
22. Tượng lục tiến nhất	Xe 4 bình 3

Đến đây, Đen hình thành được sát thế điển hình “tấn công mạn sườn” lần thứ 15. Quả đúng là nhìn xa trông rộng.

23. Pháo lục bình ngũ	Xe sau bình 4
24. Sĩ ngũ tiến lục	Xe 3 lùi 1

25. Tướng lục lùi nhất	Xe 4 tiến 3
26. Tướng lục bình ngũ	Xe 3 lùi 6
27. Mã cứu tiến thất	Xe 3 lùi 6
28. Xe bát bình thất	Xe 3 tiến 1
29. Tướng ngũ tiến nhất	Xe 3 lùi 8

Đến đây, Đen hơn Sĩ hơn Tốt hình thành thế thắng, về sau Đen thắng.

Tôn Dững Chính, kiện tướng cờ Tướng toàn quốc, sinh năm 1981 tại Thượng Hải, năm 1991 lần đầu tiên tham gia giải cờ Tướng thiếu nhi toàn quốc và đoạt giải 3, năm 1994 và 1996 đoạt vô địch cờ Tướng thiếu nhi toàn quốc. Năm 1995, lần đầu tham gia thi đấu cờ Tướng người lớn toàn quốc, xếp thứ 11 và được tôn làm đại sư cờ Tướng. Năm 1999, đoạt giải 5 bảng A cờ Tướng cá nhân toàn quốc. Năm 2002 đứng thứ 15 cờ Tướng cá nhân toàn quốc, năm 2001 đứng thứ ba. Anh cũng là chủ nhân chiếc cúp cờ Tướng Ngân Lệ lần thứ 13.

3. Tạt ngang hai sườn

Tạt ngang hai sườn là chỉ việc bên tấn công dồn hết lực lượng, dựa vào ưu thế không gian, tính toán cẩn thận và điều động khéo léo, triển khai tấn công đối phương đồng thời từ cả hai sườn khiến đối phương khó lòng chống trả.

Ván cờ 1

Hình 1 là trung cuộc ván cờ sau 25 lượt đi của Quách Trường Thuận - Liêu Ninh và Đào Hán

将

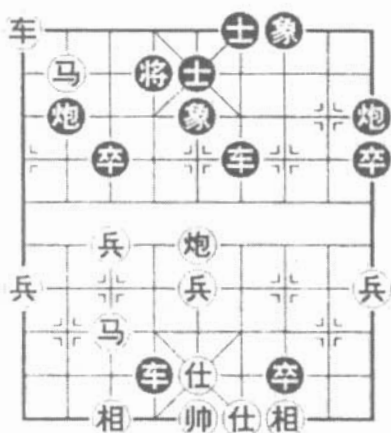
帅

Minh - Cát Lâm trong giải đấu cờ Tướng cá nhân Trung Quốc. Pháo Trắng đang trấn giữ, Xe Mã đuổi gần Tướng Đen, sau có nước Xe cứu bình thất để uy hiếp. Hãy xem bên Đen tiến hành “tiên phát trị người” như thế nào:

25.

Pháo 9 bình 7

Đối diện với sự tấn công của Xe, Mã Trắng bên cánh trái, bên Đen không hề nao núng, bình Pháo ngấm Tượng để tấn công, chuẩn bị sử dụng chiến thuật “tạt ngang hai sườn” để tấn công bên Trắng.

Hình 1

26. Tượng tam tiến nhất Pháo 7 bình 8

Pháo trái nhằm vào hàng cuối, tạo thế xung phong.

27. Xe cứu bình thất Pháo 8 tiến 7

Trắng bình Xe đôi chiếu, uy hiếp lớn về phía bên Đen, nhưng Đen có hàng thành bảo vệ, dồn Pháo tấn công.

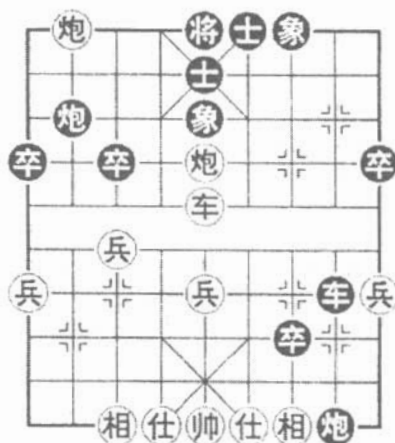
将

帅

trung cuộc ván cờ sau 22 lượt đi của trận đấu khai cuộc bởi thế “trung Pháo tuần hà xa chống với bình phong Mã bình Pháo đỏi xa”. Lực lượng hai bên tương đương, nhưng Tốt Đen qua sông đuổi gần đến của 9 bên Trắng, Xe Đen lại khống chế tình huống một cách hữu ích. Hãy xem bên Đen phát huy tấn công như thế nào:

22.

Pháo 2 tiến 7

Hình 2

Pháo phải bên Đen ghìm đáy, tiên phát trị nhân. Hình thành được thế tấn công “tạt ngang hai sườn”, khống chế được Sĩ và Tướng Trắng, “trên thanh đoạt nhân”. Nhưng trong thực chiến, Đen đã lựa chọn Tốt 1 tiến 1, Sĩ lục tiến ngũ, Pháo 2 bình 4, Tốt thất tiến nhất. Tốt 7 tiến 1, Tốt thất tiến nhất, Tốt 7 bình 6, Tốt thất tiến nhất, Xe 8

tiến 2, Xe ngũ bình lục, Xe 8 bình 7, Xe lục tiến nhị, Trắng Xe ngũ bình lục, Đen nhận thua.

23. Pháo ngũ bình cửu

Đen lúc này nếu đi Tướng ngũ tiến nhất thì Xe 8 tiến 2.

Tướng ngũ lùi nhất, Xe 8 bình 4, Xe ngũ bình bát, Xe 4 tiến 1, Tướng ngũ tiến nhất, Pháo 2 bình 1, Pháo bát bình cửu, Tướng 5 bình 4, Đen thắng thế.

23. Sỡ 5 tiến 6

24. Tướng ngũ tiến nhất Xe 8 tiến 2

25. Tướng ngũ lùi nhất Tốt 7 bình 6

Đến đây, còn có thể đi Xe 8 bình 4, Xe ngũ bình nhị, Tướng 5 bình 4, Xe nhị lùi ngũ, Xe 4 tiến 1, Tướng ngũ tiến nhất, Tốt 7 bình 6, Tượng thất tiến cửu, Xe 4 lùi 1, Tướng ngũ lùi nhất, Tốt 6 tiến 1, Đen thắng.

26. Pháo cửu tiến tam Tướng 5 tiến 1

27. Xe ngũ bình bát Tượng 5 tiến 3

28. Xe bát tiến tam Tượng 5 tiến 1

29. Pháo cửu bình tứ Sỡ 6 lùi 5

30. Xe bát lùi nhất Sỡ 5 tiến 4

31. Xe bát lùi ngũ Tốt 6 tiến 1

32. Xe bát bình tứ Tốt 6 bình 5

(Đen thắng).

Hai cao thủ ganh đua quyết liệt, thu hút hàng trăm người mê cờ đến theo dõi, đến kết cục vẫn hấp dẫn và gay cấn. Tuy chủ nhân chiếc cúp

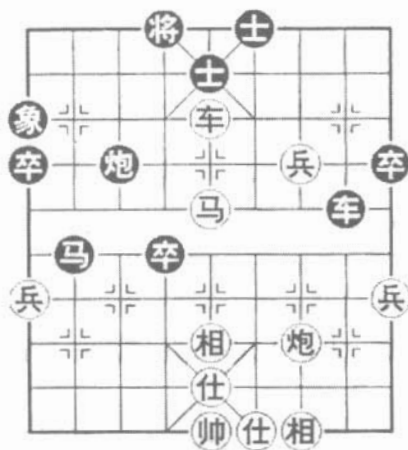

将

帅

Hoàng Vân từng nghiệp đã hết thời hoàng kim, nhưng ngay lập tức lại xuất hiện một điển hình của chiến thuật “tạt ngang hai sườn”.

Ván cờ 3

Hình 3

Hình 3 là trung cuộc ván cờ sau 41 lượt đi với thế cục “trung pháp tuần hà xa chống với bình phong Mã cao xa bảo Mã” của Liễu Đại Hoa kiện tướng cờ Tướng Hồ Bắc và Tăng Như Ý - Bắc Kinh. Đen thiếu Tượng, Trắng chiếm ưu thế. Hãy xem bên Trắng tiếp tục giành chiến thắng như thế nào.

41. Tốt tam bình tứ.

Bình Tốt mở đường rất hay! Ngấm ngầm lập kế hoạch ghìm Pháo hàng cuối để tiến hành công kích, khiến đối phương phải ra đòn ứng phó và sử dụng chiến thuật “tạt ngang hai sườn”.

- 41. Pháo 3 lùi 3
- 42. Pháo tam tiến thất Tướng 4 tiến 1
- 43. Pháo tam lùi nhất Tướng 4 lùi 1

Hay! Chuẩn bị tốt được cho kế hoạch “tạt ngang hai sườn”.

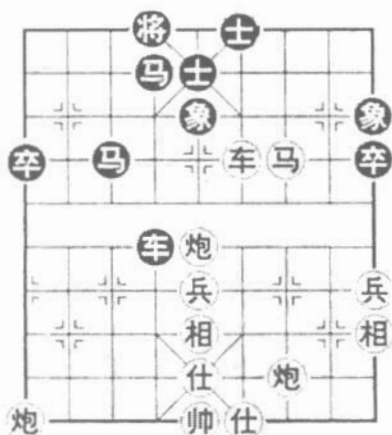
- 44. Xe ngũ bình cử Xe 8 bình 5

Trắng bỏ Mã giết Tượng, khiến bên Đen rơi vào bẫy chết, đây là một nước cờ nhập cuộc rất hay.

- 45. Xe cửu bình thất Sỹ 5 tiến 4
- 46. Xe thất tiến nhị Tướng 4 tiến 1
- 47. Tốt tứ tiến nhất Tướng 4 bình 5
- 48. Pháo tam tiến nhất

Về sau Xe thất lùi nhất chiếu, Trắng thắng.

Ván cờ 4

Hình 4

Hình 4 là trung cuộc ván cờ sau 31 lượt đi của Hồ Vinh Hoa - Thượng Hải và Dương Quan -

Quảng Đông trong giải đấu tranh cúp Ngũ Dương lần thứ năm. Lực lượng cờ hai bên tương đương và hình thành thế đối công, nhưng Trắng có ưu thế đến lượt, diễn biến như sau:

32. Pháo ngũ bình nhị.

Bình Pháo cánh phải là “đánh giả lùi thật” vừa có thể tiến Pháo tấn công, lại vừa có thể lùi Mã đánh Xe rất hiểm, một công đa dụng.

32. Mã 4 tiến 5

Bỏ Mã để tiến công, hay nếu đi Sĩ 5 tiến 6, Mã tam lùi tứ, Trắng ăn cờ thắng chắc, lại giả sử nếu đi Mã 3 tiến 7 thì Pháo nhị tiến ngũ, Tượng 5 lùi 7 (nếu Tượng 9 lùi 7, Xe tứ tiến tam. Sĩ 5 lùi 6, Mã tam tiến ngũ, Tượng 4 bình 5, Mã ngũ tiến tam chiếu hết.

Pháo nhị lùi nhất, Tượng 7 tiến 5, Mã tam tiến tứ, Mã 4 tiến 3, Pháo tam tiến bát, Tượng 4 tiến 1, Mã tứ lùi ngũ, Trắng bắt Xe thắng chắc.

33. Sĩ ngũ tiến lục   Xe 4 tiến 2

34. Xe tứ bình ngũ   Mã 3 tiến 2

35. Xe ngũ bình bát   Mã 2 tiến 3

Trắng di chuyển rất quyết đoán, hình thành được thế “tạt ngang hai sườn” dự tính chuẩn bị tiến Mã tấn công, Trắng có thể vươn lên dẫn trước.

36. Xe bát tiến tam   Tượng 4 tiến 1

37. Pháo nhị tiến tứ   Sĩ 5 tiến 6

38. Xe bát lùi nhất   Tượng 4 lùi 1

39. Mã tam tiến ngũ   Tượng 4 bình 5

40. Pháo tam tiến bát Tướng 4 bình 5

Lúc này, nếu Đen đi Sĩ 6 tiến 5 thì Xe bát tiến nhất chiếu.

40. Pháo tam tiến bát Sĩ 6 tiến 5

Về sau Pháo nhị tiến nhất chiếu, Trắng thắng.

4. Đánh Đông kích Tây

Đánh Đông kích Tây thuộc vào kiểu chiến thuật “dương công” (đánh giả vờ), được sử dụng khá rộng rãi trong thi đấu. Khi sử dụng một loại chiến thuật nào đó để tấn công vào một điểm yếu bất kỳ, thường phải đánh giả vờ vào một điểm yếu khác trước, thu hút lực lượng cờ Tướng đối phương sau đó mới dồn hết sức tấn công mạnh vào mục tiêu chính khiến đối phương không kịp trở tay, từ đó giành chiến thắng chung cuộc.

Ván cờ 1

Hình 1 là trung cuộc một ván cờ “phi Tượng cục chống với Mã tấn” của Lâm Hồng Mẫn - Thượng Hải và Vinh Quốc Cường đội đầu Xe lửa trong giải đấu cờ Tướng tập thể toàn quốc. Trắng hơn 1 Tốt nên hơi ưu thế, đến lượt Trắng đi, diễn biến như sau:

23 Mã cửu tiến bát

Mã biên bên Trắng tấn công, rõ ý muốn ăn Tốt biên để tạo ưu thế hơn Tốt, nhưng kỳ thực là thu hút sự di chuyển của Xe phải, để tiện cho việc triển khai tấn công bên cánh trái. Đây chính là một điển hình cho kế hoạch “đánh Đông kích Tây”.

23

Xe 6 bình 2

24. Mã tam tiến nhất

Hình 1

Mã tranh thủ cơ hội tiến dần vào, kế hoạch “đánh Đông kích Tây” thực hiện.

24. Pháo 4 lùi 1

25. Pháo tam tiến ngũ Xe 2 tiến 1

26. Pháo tam tiến nhất Pháo 4 tiến 1

Pháo Trắng đòi đổi, mượn thế biến vị để tăng cường tấn công, cờ hay.

27 Mã thất lùi tam Tượng 5 lùi 7

Đen nếu đi Mã 4 tiến 2, thì Xe nhị tiến lục, Sỹ 5 lùi 6, Tượng ngũ bình tứ, Sỹ 4 tiến 5, Mã tam tiến tứ, Tượng 5 bình 4, Xe nhị bình tứ, Tượng 4 tiến 1, Xe tứ bình ngũ, Trắng thắng.

28 Xe nhị tiến lục Sỹ 5 lùi 6

29. Mã tam tiến tứ Sỹ 4 tiến 5

30. Xe nhị bình tam Pháo 4 tiến 6

Hơn nước phá Tượng, lại hơn Tốt, Trắng càng ưu thế lớn.

31. Xe tam bình nhị	Tượng 5 bình 4
32. Xe nhị lùi nhị	Xe 2 lùi 3
33. Tượng ngũ tiến thất	Mã 4 lùi 3
34. Tượng thất tiến ngũ	Xe 2 bình 5
35. Xe nhị lùi nhị	Xe 5 bình 4
36. Xe nhị bình thất	Xe 4 tiến 1
37. Pháo tam lùi nhị	Tốt 5 tiến 1
38. Pháo tam tiến tam	Tượng 4 tiến 1
39. Tốt ngũ tiến nhất	Sỹ 5 tiến 4
40. Pháo tam lùi nhất	Sỹ 6 tiến 5
41. Tốt tam tiến nhất	Tượng 3 tiến 1
42. Xe thất bình lục	Xe 4 bình 8
43. Pháo tam lùi nhị	Tượng 4 lùi 1
44. Xe lục tiến nhất	

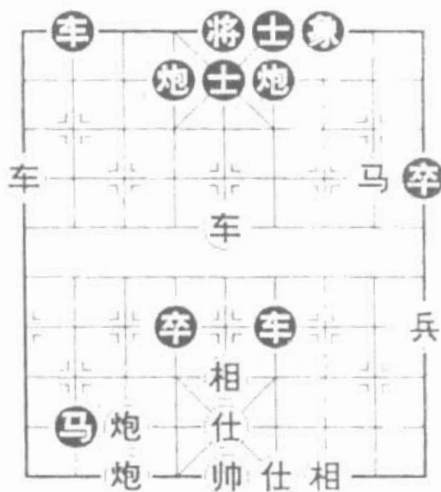
(Trắng thắng).

Ván cờ 2

Hình 2 là trung cuộc ván cờ với thế của “cung Pháo chống trung Pháo” của Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Trịnh Nãi Đông - đội nông nghiệp, nhưng cờ lớn hai bên tương đương, Đen mất 1 Tượng và hơn 1 Tốt qua sông, dụng chiến thuật “đánh Đông kích Tây” phá vỡ trận địa đôi phương, diễn biến như sau:

48. Pháo trước tiến ngũ   Tốt 4 tiến 1

Trắng tranh thủ yếu điểm trung lộ Đen thiếu Tượng nên kéo Pháo chuẩn bị bình trung để phát động tấn công trung lộ.

Hình 2

49. Pháo trước bình ngũ Tướng 5 bình 4

Đen không hề cảnh giác đến chiến thuật đánh Đông kích Tây của bên Trắng nên xuất Tướng hình thành thế bại trận. Nên đi Sĩ 5 tiến 4 thì tình hình sẽ khác.

50 Xe ngũ bình bát Xe 2 bình 3

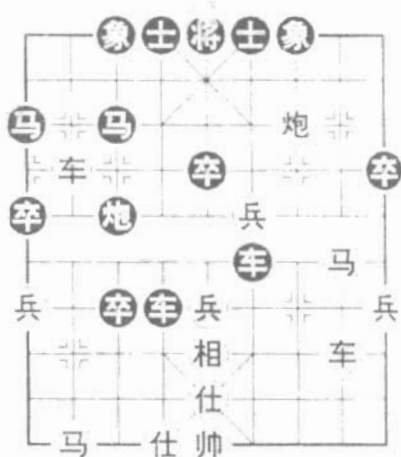
Trắng bình Xe giữa “mượn thế chiếm vị”, chuyển tấn công trung lộ nhằm vào cánh phải bên Đen, Đen không dám Xe 2 tiến 3 đành phải nhượng bộ.

51. Xe cửu bình thất Xe 3 bình 1

52. Xe bát lùi tứ

Đến đây, kế hoạch đánh Đông kích Tây của bên Trắng đã thành công, bắt thêm 1 Mã Đen, về sau giành chiến thắng chung cuộc.

Ván cờ 3

Hình 3

Hình 3 là trung cuộc ván cờ “phi Tượng cục chống với trung Pháo tá” của Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Lý Hồng Vũ - Cát Nhĩ Tân. Tốt cánh trái của bên Đen hơi yếu nên hình thành “yếu khu”, Trắng vận cờ giành thế, diễn biến như sau:

26. Xe bát tiến nhị

Trắng tiến Xe đầu Tượng tấn Mã, có lợi cho Xe sang phải, “đánh Đông kích Tây” hay!

26.

Mã 1 tiến 2

27. Xe bát bình tứ

Xe Trắng bình để bảo vệ Tốt, hình thành thế tấn công “ngũ tứ quy biên”, “sát cơ tứ phục”.

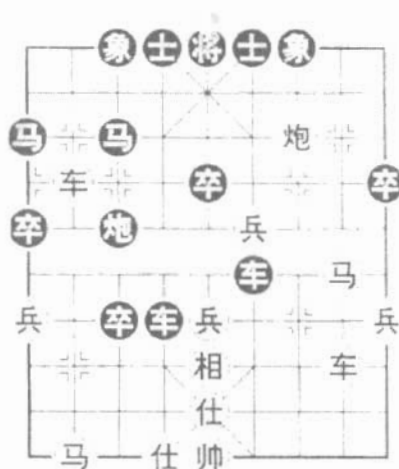
27.

Xe 6 bình 2

28. Mã nhị tiến tam

Ván cờ 3

Hình 3

Hình 3 là trung cuộc ván cờ “phi Tượng cục chống với trung Pháo tá” của Hứa Ngân Xuyên - Quảng Đông và Lý Hồng Vũ - Cát Nhĩ Tân. Tốt cánh trái của bên Đen hơi yếu nên hình thành “yếu khu”, Trắng vận cờ giành thế, diễn biến như sau:

26. Xe bát tiến nhị

Trắng tiến Xe đầu Tượng tấn Mã, có lợi cho Xe sang phải, “đánh Đông kích Tây” hay!

26.

Mã 1 tiến 2

27. Xe bát bình tứ

Xe Trắng bình để bảo vệ Tốt, hình thành thế tấn công “ngũ tứ quy biên”, “sát cơ tứ phục”.

27.

Xe 6 bình 2

28. Mã nhị tiến tam

Bỏ Mã tiến Mã tăng cường tấn công, tính toán chính xác tấn công cánh phải nhanh hơn bên Đen.

28. Sỡ 4 tiến 5

29. Xe nhị tiến thất Pháo 3 lùi 1

Trắng tiến Xe hàng cuối tấn công Tượng, Đen lùi Pháo ngấm Mã với mưu đồ đổi quân để giảm áp lực.

30. Tốt tứ tiến nhất Xe 2 tiến 4

31. Xe nhị bình tam Tướng 5 bình 4

32. Pháo tam tiến nhất

Phục Xe tứ bình ngũ bỏ Xe giết Sỡ, đến đây sát thế của bên Trắng đã thành.

32. Tướng 4 tiến 1

33. Xe tam bình tứ Mã 2 lùi 4

34. Xe sau bình ngũ Tướng 4 bình 5

35. Mã tam tiến tứ Tượng 5 tiến 1

36. Tốt tứ tiến nhất Tướng 5 bình 6

37. Mã tứ tiến lục.

Trắng tấn công rất từ từ, tựa hồ như mây trôi nước chảy khiến người khác phải trầm trồ ca ngợi.

Ván cờ 4

Hình 4 là trung cuộc ván cờ “ngũ thất Pháo qua hà xa chống với bình phong Mã bàn hà” của Nhiệm Chiến Quốc - Ninh Hạ và Đào Hán Vũ - Cát Lâm trong giải đấu cờ Tướng tập thể toàn quốc. Đến lượt bên Đen đi, diễn biến như sau:

10. Xe 1 bình 4

Đến bỏ Mã xuất Xe, gài bẫy “đánh Đông kích Tây”.

11. Tốt thất tiến nhất   Tốt 7 tiến 1
 12. Xe nhị bình tam   Xe 4 tiến 8

Hình 4

Đen lại bỏ Tốt lộ 7, thoát khỏi cảnh Xe, Pháo cánh phải bị kìm, sau đó tiến Xe xuống lộ 2, vừa có thể Xe 4 bình 2 mưu khốn Mã, lại có thể Xe 4 bình 7 tấn công cánh phải, trái phải đều tiện.

13. Xe cửu tiến nhị   Xe 4 bình 7

Xe Đen phải sang trái, thực hiện ý đồ “đánh Đông kích Tây”. Tập trung toàn lực đánh sang cánh phải bên Trắng, “tiên thanh đoạt nhân”.

14. Tượng nhất lùi tam   Xe 7 tiến 1

Lùi Tượng càng thua nhanh, nên đi Xe cửu bình bát thì thay đổi khá nhiều.

15. Pháo thất bình tam   Pháo 7 tiến 3

16. Tượng ngũ tiến nhất   Pháo 7 lùi 4

Sau khi mưu ăn 1 Tốt 1 Tượng và giành ưu thế

将

帅

hơn nước thì thắng lợi là hoàn toàn có hy vọng.

17. Xe cửu bình bát Mã 6 tiến 5

18. Pháo ngũ tiến tứ Pháo 7 bình 5

Nếu Trắng đi Pháo tam bình tứ thì Pháo 8 tiến 7 Đen hơn nước.

19. Pháo tam bình ngũ Mã 5 lùi 3

Trắng nếu Tượng thất tiến ngũ thì Mã 5 tiến 7

Tướng ngũ bình tứ, Mã 7 tiến 8, Tướng tứ tiến nhất, Pháo 5 bình 4, Xe bát tiến thất, Pháo 4 lùi 5, Tốt thất tiến nhất, Pháo 8 bình 6, Tượng ngũ lùi tam, Xe 8 tiến 7, Tướng tứ lùi nhất, Xe 8 bình 4, Đen thắng chắc.

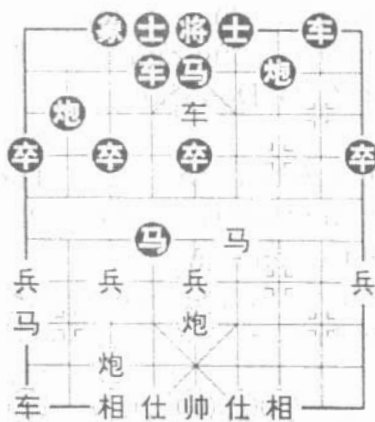
20. Pháo ngũ bình nhị Mã 3 tiến 2

21. Pháo nhị tiến thất Mã 2 lùi 4

Sau đó Trắng nếu Tướng ngũ bình tứ thì Pháo 8 bình 6, Mã bát tiến thất, Pháo 6 tiến 2 chiếu hết.

Đen thắng.

Ván cờ 5

Hình 5

Hình 5 là trung cuộc ván cờ với “trung Pháo tuần hà xa chống với bình phong Mã” của Hồ Vinh Hoa - Phương Nam và Bá Quang Minh - Phương Bắc trong đại chiến Nam Bắc. Trắng tuy ăn 1 Tượng nhưng Xe trái xuất muộn, lực lượng quân Đen linh hoạt hơn nên hơi ưu thế.

Đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

14. Pháo 2 tiến 4

Pháo Đen vươn lên tận hàng Tốt, vừa đánh vừa diệt, quả là một công đôi việc, hay!

15. Tốt thất tiến nhất Pháo 2 bình 9

Pháo đánh Tốt biên, “đánh Đông kích Tây” vừa có thể tập trung lực lượng đánh chỗ yếu bên cánh phải quân Trắng, lại vừa có lợi thực tế.

16. Xe ngũ bình tứ Mã 4 tiến 6

17. Pháo ngũ tiến tứ Mã 5 tiến 6

18. Xe tứ bình ngũ

Trắng nếu đi Xe tứ lùi nhất thì Mã 6 tiến 7, Pháo thất bình tứ, Pháo 7 tiến 8, Tượng ngũ tiến nhất, Mã 7 lùi 6, Tượng ngũ tiến nhất, Pháo 9 tiến 1 phục chiếu Pháo, Đen thắng.

18. Sỹ 4 tiến 5

19. Xe ngũ bình tam Tượng 5 bình 4

20. Tượng thất tiến ngũ Pháo 9 bình 5

21. Sỹ tứ tiến ngũ

Trắng nếu đi Sỹ lục tiến ngũ thì Xe 8 tiến 2 đánh Xe, sau đó Xe 8 bình 4 chiếu chết.

21. Xe 8 tiến 9

22. Pháo ngũ bình nhất Pháo 7 tiến 8

23. Pháo nhất tiến tam Xe 8 lùi 9

24. Xe tam lùi thất	Xe 8 bình 9
25. Tốt thất tiến nhất	Xe 9 tiến 5
26. Mã tứ tiến ngũ	Xe 4 tiến 2
27. Mã cửu tiến thất	Tốt 3 tiến 1

Tiến Tốt hay. Nếu đi Xe 4 bình 5 ăn Mã, tuy có thể giành thắng lợi nhưng kéo dài hơn nhiều.

28. Mã thất tiến lục	Pháo 5 lùi 2
29. Xe cửu bình bát	

Xuất Xe lúc này đã muộn, về sau Đen nhập cuộc rất hay.

29.	Tướng 4 bình 5
30. Tướng ngũ bình tứ	Xe 9 bình 6
31. Sĩ ngũ tiến tứ	Mã trước lùi 4
32. Tướng tứ tiến nhất	Xe 4 bình 5
33. Pháo thất tiến bát	Xe 6 tiến 2
34. Tướng tứ tiến nhất	Mã 6 tiến 7

Sau đó Xe 5 bình 6 chiếu, Đen thắng.

Bá Quang Minh, sinh năm 1946, người Bắc Kinh, cờ phong cẩn thận, linh hoạt, năm 1964 lần đầu tham gia thi đấu cờ Tướng cá nhân toàn quốc và đoạt giải 7, năm 1979 đoạt giải 3 cờ Tướng toàn quốc, năm 1982 đoạt danh hiệu kiện Tướng cờ Tướng.

Hiện đang là một trong số những người hướng dẫn nổi tiếng một chương trình cờ Tướng quốc tế kênh 5, Đài truyền hình trung ương Trung Quốc.

Ván cờ 6

Hình 6 là trung cuộc sau 24 lượt đi, trận đấu giữa Lữ Nguyễn - Quảng Đông và Liễu Đại Hoa -

将

帅

Bắc Kinh trong trận đấu chung kết cờ Tướng toàn quốc tranh cúp Ngũ Dương lần thứ 15. Hai bên về cơ bản là tương đương, Sĩ Tượng đều còn đủ, Trắng tuy hơn 1 Tốt nhưng 2 Mã Đen rất linh hoạt, Pháo qua sông ở hàng Tốt, sau có Xe 9 tiến 3 bắt Mã hoàn công. Hãy xem bên Trắng thực hiện “đánh Đông kích Tây” như thế nào.

25. Pháo trước bình nhị

Hình 6

Bên Trắng bình Pháo lộ 2, là nước cờ “đánh Đông kích Tây” rất hay, bề ngoài tưởng là dùng Pháo sau đánh Xe, nhưng kỳ thực lại đánh Pháo Đen lộ 8. Khiến bên Đen ứng phó nhầm, lúc này nếu đổi Xe thất bình tứ thì Mã 6 lùi 8 Mã nhị tiến tứ, Pháo 8 bình 6, Trắng bị cản trở tấn công.

25. Xe 9 bình 8

Đen bị ép phải chạy Xe bảo vệ Pháo, nếu đi Xe

9 tiến 5 thì Pháo nhị tiến tam, Xe 9 tiến 2, Pháo nhị bình thất, Trắng ăn quân nên thắng thế.

26. Mã nhị tiến tam

Tiến Mã tránh đối là nước cờ tranh trên rất hay! Nếu đi Pháo nhị tiến tam thì Xe 8 tiến 1, Xe thất tiến tam, Xe 8 tiến 2 Trắng mất hơn nước.

26. Mã 6 tiến 8

27. Xe thất bình nhị Pháo 2 lùi 4

28. Pháo nhất bình thất Mã 3 tiến 4

29. Mã tam lùi ngũ

Qua việc lấy Pháo đánh Mã, ăn Mã giành được cơ hội đánh Tốt giữa, Trắng có ưu thế hơn 2 Tốt.

29. Xe 8 bình 7

30. Tốt ngũ tiến nhất Xe 7 tiến 5

31. Mã ngũ lùi lục Pháo 2 bình 3

32. Tốt ngũ tiến nhất

Đen đối Pháo nhằm cản trở Trắng tập trung đủ cả Mã, hóa giải thế tấn công của bên Trắng, ngăn cản Đen thừa cho Tốt qua sông và tính toán sâu hơn.

32. Pháo 3 tiến 6

33. Tốt ngũ bình lục Pháo 8 bình 9

34. Xe nhất lùi tam Pháo 3 bình 7

Lùi Xe bắt Pháo, lợi dụng chiến thuật kim kẹp khiến Xe Pháo Đen đều bị kim mà rơi vào bị động.

35. Mã lục tiến tứ Xe 7 lùi 2

36. Mã thất tiến ngũ

Đến đây, Trắng chiếm hơn 2 Tốt, 2 Mã linh hoạt, Xe Pháo Đen lại bị kim, Trắng đã thắng thế.

Sau khi Lữ Nguyễn giành chiến thắng đã giành được giải á quân cúp Ngũ Dương lần thứ 15,

将

帅

tạo một cơ sở vô cùng vững chắc cho sự nghiệp.

Ván cờ 7

Hình 7

Hình 7 là trung cuộc ván cờ sau 11 lượt đi trong trận đấu của Hồ Vinh Hoa - Thượng Hải (chỉ huy quân Trắng). Mã Trắng đứng ngay cửa sông, thế trận đang được điều động để chuẩn bị phát động tấn công. Đen hơn 1 Tốt nhưng cánh phải những quân chủ lực lại chưa khởi động và thế phòng ngự. Hiện đến lượt Đen đi, diễn biến như sau:

12. Xe nhị tiến ngũ

Đây là một bước đi tính toán kỹ lưỡng và cẩn thận. Bề ngoài, thì có vẻ đang chuẩn bị bình bát để ép Mã. Nhưng thực chất thì đang dụ bên Đen bổ sung Sĩ, mục tiêu chính là ở cánh trái chứ không phải cánh phải, vừa khống chế Pháo Đen, lại vừa

che mất Tượng, chuẩn bị Tốt cho việc tấn công lộ 7 bên Đen, đây chính là một điển hình cho “đánh Đông kích Tây”.

12. Sĩ 4 tiến 5

13. Pháo bát lùi nhất Pháo 9 tiến 5

Trắng lùi Pháo chuẩn bị di chuyển sang phải, Pháo Đen xuất lên là để giải tỏa sự khống chế của Xe Trắng, phòng 2 Pháo Trắng tấn công đường Tượng Đen.

14. Xe cứu tiến nhất Pháo 9 bình 6

15. Xe nhị lùi lục

Lùi Xe cẩn thận mà hữu dụng, nếu đi Pháo bát bình tam thì Xe 7 tiến 3 bắt Pháo, bên Trắng bị động.

15. Mã 2 tiến 1

16. Pháo bát bình tam Tượng 7 tiến 9

Đen lẽ ra nên đi Xe 7 bình 3 thì tốt, Tượng 7 tiến 9 liên lạc 2 Tượng Trắng mà còn tăng cường phòng ngự.

17. Xe cứu bình nhị Xe 1 bình 2

18. Pháo tứ bình tam Xe 7 bình 3

19. Xe nhị tiến nhất Pháo 6 tiến 1

20. Mã thất tiến lục Mã 7 tiến 6

Dưới sự tấn công liên tục của bên Trắng, Đen rơi vào thất thế. Lúc này, nếu đi Pháo 2 bình 4 thì Xe bát tiến bát, Mã 1 lùi 2, Pháo sau tiến lục Pháo 4 bình 7, Mã tứ tiến ngũ, Xe 3 bình 4, Xe nhị bình tứ bắt Pháo, Trắng thắng chắc.

将

帅

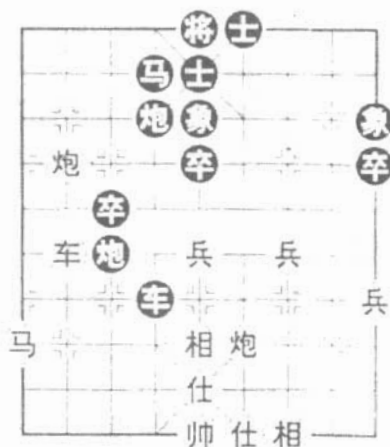
- 21. Mã lục tiến ngũ   Xe 3 bình 5
- 22. Mã ngũ tiến nhất   Xe 2 tiến 1
- 23. Mã tứ lùi lục   Xe 5 tiến 2

Đen nếu đi Xe 5 bình 5 thì Tốt ngũ tiến nhất bắt Pháo, sau đó lại lấy Tốt giữa qua sông bắt cả hai, Trắng chiếm ưu thế lớn.

- 24. Xe nhị bình ngũ   Mã 6 tiến 5
- 25. Pháo trước tiến lục   Sĩ 5 tiến 4
- 26. Pháo sau bình ngũ   Xe 2 bình 7
- 27. Xe bát tiến lục   Xe 7 tiến 5
- 28. Xe bát bình cửu.

Sau khi ăn quân, Trắng giành thắng lợi.

Ván cờ 8

Hình 8

Hình 8 là trung cuộc một ván cờ với thế “tiên nhân chỉ lộ chống với Tốt đầu Pháo của Lữ Nguyên

MỤC LỤC

<i>Lời nói đầu</i>	5
--------------------	---

Chương một

TÌM HIỂU VỀ MÔN CỜ TƯỚNG

I. Nguồn gốc và lịch sử phát triển môn cờ Tướng	8
1. Nguồn gốc	8
2. Xuất xứ tên gọi	10
II. Giới thiệu sơ lược về các quân trên bàn cờ Tướng	11
1. Tướng (hay Soái)	11
2. Sĩ	14
3. Tượng	14
4. Xe	15
5. Pháo	15
6. Mã	17
7. Tốt	18
III. Một số thủ thuật khi chơi cờ Tướng	19
1. Khai cuộc	19
2. Trung cuộc	20
3. Tàn cuộc	26
4. Chú ý vai trò của Sĩ, Tượng	27
IV. Luật chơi cơ bản và cách ghi chép biên bản ván cờ Tướng	30
1. Luật chơi cơ bản trong cờ Tướng	30

2. Quy ước một trong những cách ghi biên bản ván cờ Tướng của Việt Nam

38

Chương hai

MỘT SỐ CHIẾN THUẬT CƠ BẢN

I. Điều quân chờ thời	42
1. Tương kế tựu kế	42
2. Lấy an nhân đợi gian khổ	58
3. Sáng tạo chiến cơ	73
4. Chiến thuật mở đường	90
5. Ngự giá thân chinh	122
II. Chủ động tấn công	130
1. Đột phá trung lộ	130
2. Tấn công mạn sườn	136
3. Tạt ngang hai sườn	148
4. Đánh Đông kích Tây	158

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI
Số 4 - Tống Duy Tân, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội
Điện thoại: (04) 9288655. Fax: (04) 9289143
Email: nhaxuatbanhanoi@hn.vnn.vn

HỌC CHƠI CỜ TƯỚNG
HẢI PHONG

Chịu trách nhiệm xuất bản:
NGUYỄN KHẮC OÁNH

Biên tập:	PHAN NGUYỄN THẮNG
Vẽ bìa:	HẢI NAM
Trình bày:	SACHONLINE.COM.VN
Kỹ thuật vi tính:	HASONBOOK
Sửa bản in:	HÀ SƠN

In 1000 cuốn khổ 13.5x20.5 cm tại TTCN in Khảo sát và Xây dựng
Số đăng ký KHXB: 273-2009/CXB/57NT-24/HN cấp ngày
02/4/2009. In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2009.

